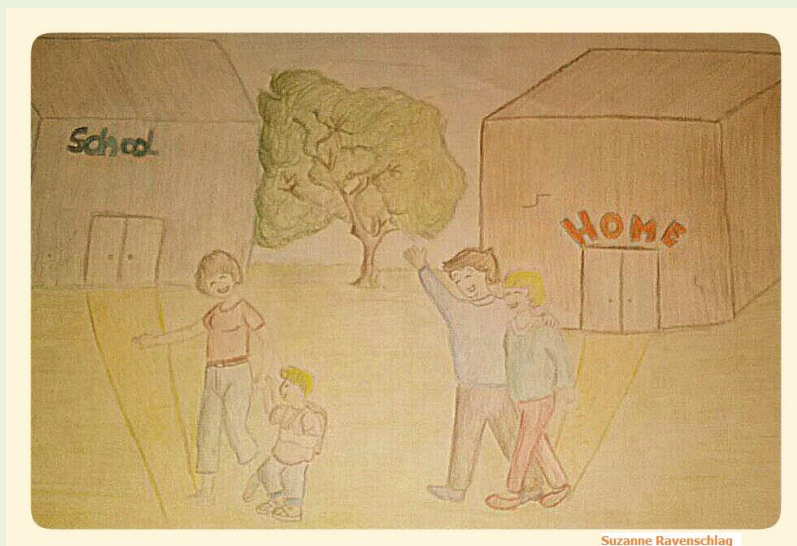


EINDVERSLAG AFSTUDEER-OPDRACHT

OUDERBETROKKENHEID



Een zoektocht naar instrumenten om aan ouderbetrokkenheid vorm te geven. Dit praktijkgericht onderzoek reikt handvatten aan voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school, zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt.

Naam Student: **Cèlia Cristina Correia Rodrigues**

Docent: Eline Bouwman van Ginkel

Tweede beoordelaar: Marleen Bravenboer

Opdrachtgever: Ger Heijden, directeur obs Tweespan

Studentnummer: 0831865

Klas: DQR4A

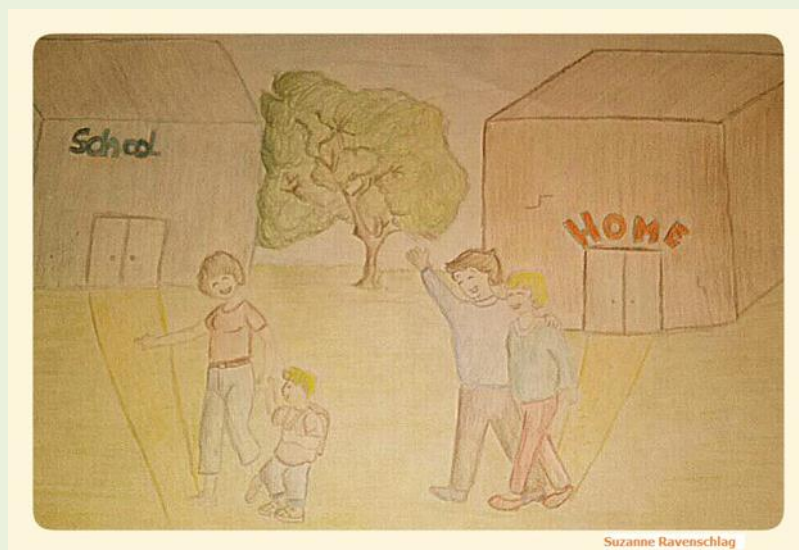
Opleiding: HBO Pedagogiek

School: Hoge School Rotterdam

Studiejaar: 2013-2014

DANKWOORD

Iedereen die aan dit praktijkgericht onderzoek en deze scriptie heeft bijgedragen wil ik hartelijk bedanken. In het bijzonder wil ik mijn man Hans voor zijn steun, geduld, wijze raad en kritisch denken bedanken. Mijn zonen Max en Luc wil ik bedanken voor hun bemoediging, goed gedrag en begrip. Suzanne wil ik bedanken voor haar mooie illustratie van "Ouderbetrokkenheid". Ook ben ik mijn vriendin Marlene dankbaar voor haar wijze vragen en coaching. Tevens mijn afstudeerbegeleidster Eline voor haar goede feedback. Mijn doorzettingsvermogens en werkhouding heb ik aan mijn ouders te danken "Queridos pais obrigada".



WOORD VOORAF

Als jong schoolmeisje kan ik me goed herinneren dat mijn ouders zeer betrokken waren bij het leerproces van mijn broer en mij. Mijn man en ik zijn tot de dag van vandaag zeer betrokken bij de sociaal-emotionele en leerontwikkeling van onze zonen. In de basisschooltijd van mijn zonen ontdekte ik dat het niet vanzelfsprekend is dat een basisschool een optimale en veilige leeromgeving aan leerlingen biedt. Ook niet dat een basisschool de ouders als gelijkwaardig partners beschouwt. Mijn kinderen zijn van basisschool gewisseld, en daar heb ik ontdekt dat een goede samenwerking en communicatie tussen ouders en school het verschil maakt voor de leerontwikkeling van de leerling. Vertrouwen, respect en een open houding in de driehoeksrelatie ouder-kind-en school vergroot de ontwikkelingskansen van de leerling. Door deze ervaringen wil ik me als professional inzetten voor de bevordering van de sociaal-emotionele en leerontwikkeling van kinderen met het doel om hun ontwikkelingskansen te optimaliseren. Deze scriptie reikt instrumenten en handvatten aan om thuis en op school een optimale leeromgeving aan de leerling te bieden. Deze scriptie wijst op het belang van een gelijkwaardig partnerschap tussen ouders en school voor een optimale leeromgeving.

SAMENVATTING

Aanleiding

Openbare basisschool Tweespan wil de samenwerking tussen de school en de ouders verbeteren. De school zoekt naar instrumenten om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven en handvatten voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt. Dit praktijkgericht onderzoek reikt instrumenten en handvatten aan voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school, zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt.

Theoretisch kader

Uit onderzoek blijkt dat ouderbetrokkenheid thuis de leerresultaten van de leerlingen bevordert. De school kan een doorslaggevende rol spelen in de stimulering van ouders in de bevordering van de ontwikkeling van hun kind. Uit onderzoek blijkt dat de invloed van ouderbetrokkenheid op de ontwikkeling van kinderen groter is dan het verschil in de kwaliteit van scholen. Een duidelijke visie en goed omschreven beleid op ouderbetrokkenheid schept helderheid in de communicatie tussen ouders en leerkrachten. De combinatie van betrokkenheid thuis en op school heeft het meest effect op bevorderende schoolresultaten. Dit geeft het belang aan om naar meervoudige ouderbetrokkenheid toe te werken en het initiatief van school om meervoudige ouderbetrokkenheid in de visie en missie van het schoolbeleid rondom ouderbetrokkenheid in te voeren.

Kernbegrippen

De kernbegrippen zijn ouderbetrokkenheid, relatie ouders-kind-school, samenwerking tussen ouders-school-kind, communicatie, de beleving van de drie partijen ten aanzien van deze begrippen en leeromgeving. In dit onderzoek betekent leeromgeving het geheel aan samenwerking en communicatie tussen ouders en leerkrachten ter bevordering van de leerontwikkeling van het kind. Met ouderbetrokkenheid wordt bedoeld de samenwerking en de communicatie tussen ouders en school ter bevordering van de opvoeding en het leerproces van het kind.

Respondenten

De respondenten zijn de ouders, leerlingen van groep 8 en leerkrachten van obs Tweespan.

Onderzoekstypen

Twee onderzoekstypen: een beschrijvend en een definiërend onderzoek beantwoorden de onderzoeksvraag. In de literatuur is gezocht naar vormen en instrumenten van ouderbetrokkenheid welke de leeromgeving bevorderen. Het definiërend onderzoek geeft aan welke betekenis leerkrachten, ouders en leerlingen van obs Tweespan aan ouderbetrokkenheid geven. De bevindingen uit de interviews en uit de literatuur vormen het materiaal om drie enquêtes te maken, een voor de ouders, een voor de leerkrachten en een voor de leerlingen van groep 8. Er is voor gekozen om dezelfde enquête aan de ouders en leerkrachten uit te delen om de overeenkomsten van ouders en leerkrachten over de communicatie en de samenwerking in beeld te krijgen.

Resultaten

De leerkrachten en de ouders van obs Tweespan hebben met betrekking tot de samenwerking behoefte aan vertrouwen, open houding, respectvol met elkaar omgaan, afspraken na komen, het terugkoppelen van ontwikkelingen na de gemaakte afspraken, regelmatig mondeling contact, het laten weten hoe het kind het op school doet (zeker ook wanneer het goed gaat), duidelijkheid over de toekomst van obs Tweespan, duidelijkheid over het onderwijs voor een nieuwe tijd en de leerontwikkeling van het kind. Alle geïnterviewde ouders voelen zich vrij om de school binnen te stappen en hun vragen en zorgen bij de leerkracht aan te geven. De leerkrachten willen graag met de ouders samenwerken en zien de kennis en inzet van de ouders als een meerwaarde voor de school.

De meeste leerlingen vinden de bedoeling van het portfolio duidelijk en vinden het fijn om het portfolio te bespreken met de eigen ouders en leerkracht. De meeste leerlingen vinden de bespreking van het portfolio met de leerkracht prettig. Uit de resultaten van de enquête blijken de antwoorden van de leerlingen met elkaar overeen te komen. Hun beleving dat hun ouders niet altijd weten wanneer ze huiswerk hebben komt overeen met de beleving van de ouders. Alle leerlingen hebben het naar de zin op school en ze geven het aan dat ze de ouderbetrokkenheid thuis en op school waarderen. Deze waardering is ook terug te zien in de antwoorden van de ouders en van de leerkrachten.

De antwoorden van de ouders blijken onderling meer met elkaar overeen te komen dan de antwoorden van de leerkrachten onderling. De antwoorden van de ouders en van de leerkrachten verschillen duidelijk op veel punten van elkaar. Deze gegevens kunnen een aanleiding zijn om een duidelijke visie en goed omschreven beleid op ouderbetrokkenheid te maken zodat helderheid in de communicatie en de samenwerking tussen ouders en school ontstaat. Uit dit praktijkgericht onderzoek blijkt dat de ouders vooral behoefte hebben aan openheid en duidelijkheid van school. Ze willen graag maandelijks informatie krijgen over de leerontwikkeling van hun kind. Ouders voelen zich op school welkom. Ouders en leerkrachten zien elkaar als gelijkwaardige gesprekspartners.

Antwoord op de vraagstelling

Op basis van de bevindingen, van dit praktijkgericht onderzoek luidt het antwoord op de vraag "Wat heeft openbare basisschool Tweespan nodig om de ouders en leerkrachten van deze school tot samenwerking te brengen zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt?" als volgt:

Een open houding van de leerkrachten en begrip en aandacht tonen voor de ouder schept respect in de relatie waardoor de ouder zich serieus genomen voelt. Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevorderen de leeromgeving. Het is hier belangrijk dat leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht.

Twee aspecten die bepalend zijn voor een vruchtbare samenwerking zijn ten eerste het gevoel van de ouders die zich door de leerkrachten uitgenodigd voelen tot ouderbetrokkenheid; ten tweede een positieve beeldvorming van de ouders in het geloven van een positieve uitkomst. Vertrouwen is een belangrijke voorwaarde in de samenwerking tussen ouders en leerkrachten. Individuele aandacht en met regelmaat de dialoog aangaan met de ouders zijn voorspellers van bevordering van ouderbetrokkenheid. De intensiteit van benadering van leerkrachten naar ouders toe vergroot de inzet van ouders om tijd en energie in de schoolontwikkeling van hun kind te steken.

De wensen en belangen van ouders en school op elkaar afstemmen, het hebben van een duidelijke visie en beleid op ouderbetrokkenheid zijn instrumenten om de ouderbetrokkenheid te bevorderen. Nascholing over visie en missie van leerkrachten in relatie tot ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op de bevordering van ouderbetrokkenheid. Het initiatief van de leerkracht speelt in het slagen van een goede communicatie en samenwerking tussen ouders en school een belangrijke rol.

Aanbevelingen

UIT DE BEVINDINGEN VAN DIT PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK RESULTEERT DE VOLGENDE AANBEVELINGEN

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de afstemming van de wensen en belangen van ouders en leerkrachten de samenwerking verbetert tussen beide partners ter bevordering van de leeromgeving. Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevorderen de leeromgeving. Uit de bijlagen elf tot en met vijftien blijken dat de antwoorden op de enquêtes tussen ouders en leerkrachten, maar ook tussen

leerkrachten onderling, duidelijke verschillen op diverse punten. De volgende vijf paragrafen beschrijven het advies hoe de opdrachtgever de verschillen in opvattingen terug kan brengen voor een betere samenwerking ter optimalisering van de leeromgeving.

1. LEERONTWIKKELING

Uit dit praktijkgericht onderzoek blijkt dat alle leerkrachten vinden dat de leerkracht regelmatig ouders informeert over de leerontwikkeling van hun kind en dat de ouders het hier minder mee eens zijn. Regelmatig betekent voor de ouders maandelijks door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind. Regelmatig betekent voor de leerkrachten per rapportbespreking.

Om dit verschil terug te brengen dient de opdrachtgever per e-mail de ouders te informeren dat ze altijd bij de leerkracht van hun kind informatie kunnen vragen over de leerontwikkeling van hun kind. In de e-mail moet staan dat de ouders bij de leerkrachten mogen specificeren welke informatie ze willen weten over de leerontwikkeling van hun kind. Hierbij kan gedacht worden aan de resultaten van taal en rekenen, sociaal-emotioneel ontwikkeling, leervoortgang en de taken van het portfolio. De informatie over de leerontwikkeling kan per e-mail, zodat alle ouders de informatie over hun eigen kind krijgen. Wanneer de ouder behoefte heeft aan meer uitleg, kan de ouder een afspraak met de leerkracht maken.

De rapportbespreking is om de zes weken dat vinden de ouders waarschijnlijk te lang gezien het feit dat de meeste ouders de voorkeur voor maandelijks aangeven. Om de wensen van de ouders tegenmoet te komen dient de opdrachtgever zijn team te vragen om de ouders maandelijks per e-mail te informeren over de leerontwikkeling van hun kind. Na een half jaar kan door middel van een enquête geëvalueerd worden of de maandelijks overdracht van de leerontwikkeling van de leerling beide partijen goed bevalt.

2. PORTFOLIO

Vierenzeventig procent van de ouders en vijftientig procent van de leerkrachten vinden dat de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is. De antwoorden van de ouders en leerkrachten en tussen de leerkrachten onderling verschillen duidelijk. De inhoud en de bedoeling van het portfolio moet duidelijk voor alle ouders en leerkrachten worden. Daarom dient de opdrachtgever met zijn team de punten samen te bespreken waar zijn team met het portfolio tegenaan loopt. Na de bespreking zou de opdrachtgever aan ieder teamlid kunnen vragen om de bedoeling en de inhoud van het portfolio op te schrijven, zodat helderheid over de inhoud en de bedoeling van het portfolio ontstaat.

Tijdens de teamvergadering zou de opdrachtgever ieder teamlid kunnen vragen om mondeling de inhoud en de bedoeling van het portfolio te beschrijven, zodat het portfolio steeds duidelijker wordt voor het hele team. Wanneer het portfolio duidelijk is voor het hele team, dient de opdrachtgever de inhoud en de bedoeling van het portfolio op te schrijven, zoals omschreven door het hele team. De opdrachtgever dient deze beschrijving per email naar de ouders op te sturen zodat alle ouders de informatie krijgen. Tijdens de rapportbespreking of tijdens een ouderbijeenkomst zou de leerkracht aan de ouders kunnen vragen of de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is.

3. HUISWERK

De meeste leerkrachten vinden dat ze het huiswerk aan de ouders meedelen en de ouders blijken het hier minder mee eens te zijn. Volgens de meeste leerlingen weten de ouders niet altijd wanneer ze huiswerk hebben. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevordert de leeromgeving. Daarom dient de opdrachtgever de leerkrachten te vragen om op een vaste dag het huiswerk aan de ouders te mailen. Het is hier belangrijk dat de leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg, de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht.

4. METING

De aanbeveling aan de opdrachtgever is om de punten een tot en met drie te implementeren zoals hier boven beschreven. Na drie kwart jaar dient de opdrachtgever de enquête van de ouders en leerkrachten van dit praktijkgericht onderzoek op nieuw uit te delen aan de ouders en leerkrachten. De resultaten van de enquête kunnen vergeleken worden met de resultaten van dit praktijkgericht onderzoek. Hier uit kan de opdrachtgever waarnemen of het advies de verschillen in opvattingen tussen zowel de ouders en leerkrachten als tussen de leerkrachten onderling heeft teruggebracht.

5. VISIE OP OUDERBETROKKENHEIDBELEID

Vanuit de resultaten van bovenstaande aanbevelingen heeft de opdrachtgever genoeg informatie om een visie op ouderbetrokkenheid te ontwikkelen, te schrijven en te implementeren als instrument voor ouders en leerkrachten. De visie kan geschreven worden met ondersteuning van de resultaten van dit praktijkgericht onderzoek, de resultaten van het advies (zie punt een tot en met drie) en de tweede meting (zie punt vier).

De resultaten scheppen het beeld van de overeenkomsten van de opvattingen evenals de wensen van de ouders en leerkrachten. Zowel de overeenkomsten tussen de ouders en leerkrachten als hun wensen met betrekking tot de samenwerking en de communicatie dienen in de visie te worden meegenomen. De visie moet tevens de normen beschrijven met betrekking tot samenwerking en communicatie tussen de driehoeksrelatie ouder-leerling-leerkracht. Hiermee moet duidelijk worden wat de afspraken op school zijn en wat ouders en leerkrachten van elkaar kunnen verwachten.

De normen van de visie dienen in afspraken te worden vertaald zodat ouders en leerkrachten weten hoe ze moeten handelen. De afspraken kunnen bijvoorbeeld zijn: de ouders worden maandelijks via de e-mail geïnformeerd over de leerontwikkeling van hun kind; de leerkracht informeert elke vrijdag de ouder over het huiswerk van zijn kind voor de nieuwe week; de leerkracht vraagt bij iedere rapportbespreking of het portfolio voor de ouder duidelijk is.

De afspraken komen op een A4 te staan en worden uitgelegd en overhandigd aan alle betrokkenen van de schoolgemeenschap zodat de visie op ouderbetrokkenheid binnen de school geïmplementeerd wordt. Nascholing over visie en missie van de leerkrachten in relatie tot ouderbetrokkenheid kan bijdragen aan de invulling van een helder ouderbetrokkenheidbeleid.

Na de implementatie van de visie op ouderbetrokkenheid, dient de opdrachtgever na een jaar de enquête van de ouders en leerkrachten van dit praktijkgericht onderzoek opnieuw aan de ouders en de leerkrachten uit te delen om te toetsen of de visie op ouderbetrokkenheid nog steeds aansluit op de opvattingen en de wensen van de ouders en leerkrachten van obs Tweespan. Zo niet, dan moet de visie aangepast worden aan de wensen en opvattingen van de ouders en leerkrachten. Dit met de bedoeling om de samenwerking tussen de ouders en leerkrachten te verbeteren ter optimalisering van de leeromgeving.

Voordat de opdrachtgever deze aanbevelingen implementeert dient het hele team open te staan voor deze aanbevelingen, voor zelfreflectie en voor een andere manier van handelen. Uit de resultaten blijkt dat het team niet dezelfde manier van denken en handelen hanteert, dus niet als één team handelt. Aan een kant ziet het team de ouder als gelijkwaardig partner maar aan de andere kant, wanneer het aankomt op samenwerking met betrekking tot de leerontwikkeling van de leerling, blijkt dat de leerkracht de samenwerking niet met de ouder aangaat. De leerkrachten denken hier onderling heel verschillend over. Daarom moet het hele team van obs Tweespan eerst aan tafel gaan en bespreken hoever ze in staat zijn om te gaan in de communicatie en samenwerking met de ouder. Hierbij moet worden gedacht aan: "Hoe ga ik met kritiek om?"; "Ben ik bereid om tijd te investeren in de communicatie en samenwerking met de ouder?".

ABSTRACT

PARENT INVOLVEMENT

CÈLIA CRISTINA CORREIA RODRIGUES, BACHELOR PEDAGOGICAL WORK, ROTTERDAM UNIVERSITY, SCHOOL OF SOCIAL WORK, UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

ABSTRACT OF BACHELOR'S THESIS, SUBMITTED 6 JUNE 2014:

WRITING ABSTRACT IN ENGLISH FOR BACHELOR'S THESIS AT THE ROTTERDAM UNIVERSITY

THE GOALS OF THIS STUDY are tools to promote parent involvement with particular reference to the Dutch elementary school obs Tweespan. The purpose of the tools is to give shape to the cooperation and the communication between parents and teachers with the aim of improve the pupils' learning environment at obs Tweespan. This study provides tools to increase the cooperation and the communication between parents and teachers.

THE KEYWORDS are parental involvement, the parent-child-teacher relationship, communication, the experience of parents, pupils and teachers about these keywords and learning environment. In this study means learning environment all the cooperation and communication between parents and teachers to improve the learning development of the child. Parental involvement refers to the cooperation and communication between parents and schools to promote the education and the learning process of the child.

RESEARCH shows that parental involvement at home promotes the learning of the pupil. The school can play a decisive role in the stimulation of parents in promoting the development of their child. Research shows that the influence of parental involvement on children's development is greater than the difference in the quality of schools. A clear vision and well-defined policy on parent involvement creates clarity in communication between parents and teachers. The combination of involvement at home and at school has the most effect on promoting school results. This indicates the importance to put multiple parent involvement in the vision and mission of the school policy about parent involvement.

THE SUBJECTS on this study were the parents, pupils in 8th grade and teachers from obs Tweespan.

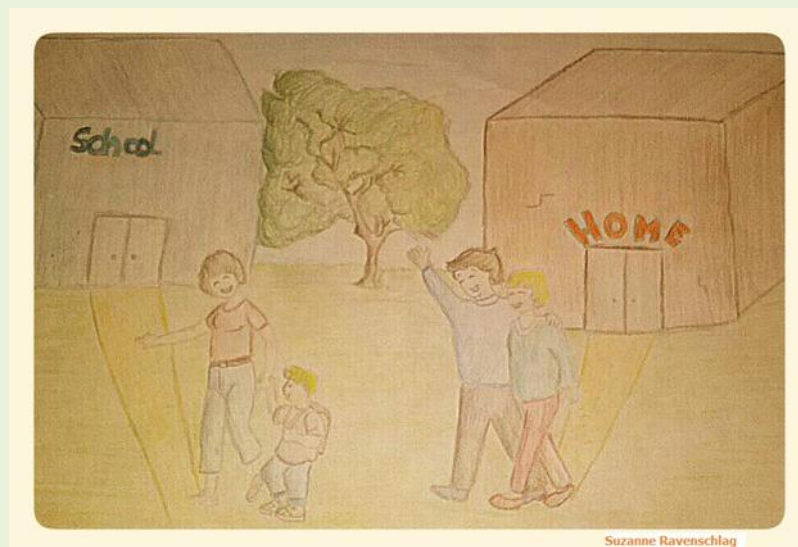
THE DATA for this study were collected through a literature review, interviews en surveys. The literature review provides issues of parental involvement which the learning environment improve. The interviews and surveys illustrate which meaning the parents, pupils in 8th grade and teachers at obs Tweespan give to parental involvement. The choice was made to give the same survey to parents and teachers to define the agreements between them about communication and cooperation.

THE RESULTS show that an open attitude, understanding and attention from the teachers towards the parents create in their relationship respect. That makes parents feel taken seriously. Matching in communication creates trust, transparency, openness between parents and teachers. Clear communication and substantive explanation of homework from teachers to parents promote the learning environment. A foundation of mutual trust, individual attention and regular dialogue with parents are predictors of improving parental involvement.

The intensity of approach from teachers to parents increase the commitment of parents to spend more time and energy in the learning and educational development of their child. It is essential to involve the matching of desires and interests among parents and teachers in the vision en policy of parent involvement with the main of promote the learning environment. The teacher's attitude regards to the parents is a predictor to success of a good communication and cooperation between parents and school.

THE FINDINGS OF THIS STUDY RESULTS IN THE FOLLOWING RECOMMENDATIONS:

Obs Tweespan needs to develop a vision of parent involvement and deploy as a tool for parents and teachers. This should clear what the arrangements are at school and what parents and teachers can expect from each other. Training about vision and mission of teachers in relation to parental involvement can contribute to the implementation of a clear parental involvement policy. Investigating how it comes that the survey responses between parents and teachers, but also among teachers themselves, obviously differences at various points is a tool to bring as optimally as possible the cooperation between the parents and the teachers with the aim of promote the learning environment.



Inhoudsopgave

Leeswijzer	1
1. Situatie & Probleemanalyse	2
1.1 Inleiding.....	2
1.2 Probleemanalyse	3
2. Theoretisch kader	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Ouderbetrokkenheid	4
2.3 Leerkrachthouding & ouderbetrokkenheid	5
2.4 Ouderhouding & ouderbetrokkenheid.....	6
2.5 Ouderbetrokkenheid vanuit het kind perspectief	6
2.6 Technologie & ouderbetrokkenheid	6
2.7 Educatief Partnerschap	6
2.8 Ouderbetrokkenheid op de politieke agenda.....	7
2.9 Deskundigheidsbevordering & ouderbetrokkenheid	7
2.10 Ouderbetrokkenheid & meer.....	7
2.11 Leeromgeving.....	8
2.12 Communicatie	8
3. Onderzoeksopzet	9
3.1 Inleiding	9
3.1.1 Doelstelling	9
3.1.2 Vraagstelling.....	9
3.1.3 Deelvragen	9
3.1.4 Dataverzamelingstechniek.....	10
3.1.5 Inkadering	10
3.1.6. Betrouwbaarheid & Validiteit	10
3.1.7 Onderzoekstype	10
3.2 Beschrijvend onderzoek	10
3.2.1 Inleiding	10
3.2.2 Ouderbetrokkenheid thuis.....	11
3.2.3 Heldere communicatie	12
3.2.4 Ouderrol waardevol.....	12
3.2.5 Erkenning kinderrol	12
3.2.6 Ouderbetrokkenheid niet altijd “vlekkeloos”	13
3.2.7 Educatief Partnerschap.....	13
3.2.8 Leraar houding tot gelijkwaardig partnerschap.....	14
3.2.9 Pijlers van ouderbetrokkenheid	14

3.3 Definiërend onderzoek	16
3.3.1 Inleiding	16
3.3.2 Respondenten	16
3.3.3 Dataverzamelingstechniek.....	16
3.3.4 Betrouwbaarheid & Validiteit	16
4. Resultaten	17
4.1 Inleiding	17
4.2 Welke communicatieaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?	17
4.3 Welke samenwerkingsaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?	18
4.4 Welke factoren van “ouderbetrokkenheid” zijn van belang om de leeromgeving te bevorderen?	18
4.5 Welke factoren beïnvloeden een succesvolle samenwerking tussen ouders en school?	18
4.6 Welke factoren spelen een rol in de communicatie tussen ouders en leerkrachten?.....	19
4.7 Hoe wordt momenteel de samenwerking omschreven door de leerkrachten en de ouders? ...	19
4.8 Welke behoefte is er vanuit de school, de leerkrachten en ouders met betrekking tot de samenwerking?.....	26
4.9 Hoe beleven de leerlingen ouderbetrokkenheid?	27
4.10 Welke gedachten hebben de leerlingen bij het nieuwe concept van de leerling rapport bespreking?	29
5. Conclusie	30
5.1 Inleiding	30
5.2 Welke communicatieaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?	30
5.3 Welke samenwerkingsaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?	30
5.4 Welke factoren van “ouderbetrokkenheid” zijn van belang om de leeromgeving te bevorderen?	30
5.5 Welke factoren beïnvloeden een succesvolle samenwerking tussen ouders en school?	30
5.6 Welke factoren spelen een rol in de communicatie tussen ouders en leerkrachten?.....	31
5.7 Hoe wordt momenteel de samenwerking omschreven door de leerkrachten en ouders?	31
5.8 Welke behoefte is er vanuit de school, de leerkrachten en ouders met betrekking tot de samenwerking?.....	32
5.9 Hoe beleven de leerlingen ouderbetrokkenheid?	32
5.10 Welke gedachten hebben de leerlingen bij het nieuwe concept van de leerling rapport bespreking?	32
5.11 Antwoord op de vraagstelling.....	32
6. Aanbevelingen	33
7. Discussie	35
Literatuurlijst	37
Bijlagen.....	40
1. Ouderbrief	40

2. Leraar-brief.....	41
3. Leerling-enquête groep 8 obs Tweespan	42
4. Ouderenquête obs Tweespan	43
5. Leraar-enquête obs Tweespan	45
6. Aankondiging ouderenquête obs Tweespan	47
7. Aankondiging leraar-enquête obs Tweespan	48
8. Resultaten respondenten	49
9. Resultaten ouderenquête	50
10. Resultaten leraar-enquête	52
11. Totaaloverzicht van de resultaten van de ouderenquête	54
12. Totaaloverzicht van de resultaten van de leraar-enquête	55
13. Resultaten openvraag van de ouderenquête	56
14. Resultaten openvraag van de leraar-enquête	57
15. Verschillen en overeenkomsten tussen leerkrachten en ouders	58
16. Resultaten leerling-enquête groep 8	59
17. Totaal overzicht van de resultaten van de leerling-enquête groep 8.....	60

Leeswijzer

HOOFDSTUK 1 “SITUATIE EN PROBLEEMANALYSE” presenteert de opdrachtgever, de school openbare basisschool Tweespan en de populatie waarin dit praktijkgericht onderzoek heeft plaatsgevonden en benoemt de vragen van de opdrachtgever welke in dit praktijkgericht onderzoek tot de vraagstelling hebben geleid.

HOOFDSTUK 2 “HET THEORETISCH KADER” beschrijft de betekenis, de functie en de verschillende vormen van ouderbetrokkenheid. Het omschrijft de factoren welke ouderbetrokkenheid versterken. De driehoeksrelatie tussen ouder-leerling-school in relatie tot ouderbetrokkenheid en leeromgeving wordt toegelicht. Dit hoofdstuk benadrukt het belang van ouderbetrokkenheid voor een optimale ontwikkeling van het kind door de samenwerking en de communicatie tussen ouders en school te optimaliseren. Het bespreekt de wederkerigheid van ouderbetrokkenheid en introduceert het model “educatief partnerschap”, een model waarin de wederkerigheid tussen ouders en school centraal staat. Dit hoofdstuk formuleert het begrip leeromgeving en geeft aan wat een leeromgeving bevordert. Het begrip communicatie wordt uitgelegd omdat communicatie het middel is welke constant in werking is tussen ouders en school en in de literatuur als sleutelwoord en als positieve bijdrage aan ouderbetrokkenheid wordt omgeschreven.

HOOFDSTUK 3 “HET ONDERZOEKSOPZET”, formuleert het doel van dit praktijkgericht onderzoek en benoemt de vraagstelling, de deelvragen, de kernbegrippen, de respondenten en het doel van de kennis uit dit praktijkgericht onderzoek. Het beschrijft de dataverzamelingstechniek en de twee onderzoekstypen om antwoord te krijgen op de vraagstelling. Het beschrijvend onderzoek geeft antwoord op vormen en instrumenten van ouderbetrokkenheid welke de leeromgeving bevorderen. Het definiërend onderzoek geeft aan welke betekenis leerkrachten, ouders en leerlingen van obs Tweespan aan ouderbetrokkenheid geven. De uitkomsten van dit praktijkgericht onderzoek leveren instrumenten om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt.

HOOFDSTUK 4 “DE RESULTATEN” bevat de bevindingen uit het beschrijvend en definiërend onderzoek.

HOOFDSTUK 5 “DE CONCLUSIE” volgt uit de resultaten van het literatuuronderzoek, de interviews en de enquêtes en beantwoordt de vraagstelling *“Wat heeft openbare basisschool Tweespan nodig om de ouders en leerkrachten van deze school tot samenwerking te brengen zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt?”*.

Het antwoord op deze vraagstelling en de bevindingen uit dit praktijkgericht onderzoek leiden tot hoofdstuk 6 “de aanbevelingen”.

HOOFDSTUK 6 “DE AANBEVELINGEN” geeft de opdrachtgever advies om de ouders en leerkrachten van deze school tot samenwerking te brengen zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt.

HOOFDSTUK 7 “DE DISCUSSIE” reflecteert op de resultaten van dit praktijkgericht onderzoek.

DE LITERATUURLIJST refereert naar de databronnen die benoemd zijn in deze scriptie.

DE BIJLAGEN bevatten de aankondiging en dataverzamelingstechniek van dit praktijkgericht onderzoek.

1. Situatie & Probleemanalyse

1.1 Inleiding

Openbare basisschool Tweespan gevestigd in het dorp Heenvliet, gemeente Bernisse, maakt sinds 1 januari 2006 onderdeel uit van de Onderwijsgroep PRIMO vpr, de stichting voor openbaar primair onderwijs op Voorne Putten en Rozenburg. De basisschool biedt een school voor alle kinderen ongeacht hun cultuur, geloofsovertuiging en leermogelijkheden. De school staat open voor diversiteit in de samenleving (ouders, kinderen, andere partners) en voor alle nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen (Schoolgids, 2013-2014).

In de schoolgids staat dat de school met combinatie jaargroepen werkt omdat deze manier van samenstelling het samenwerken en het handelingsgericht werken bevordert. De leerling krijgt gerichte instructie afgestemd op zijn onderwijsbehoefte en leert samenwerken met het oudere of jongere kind. De school hanteert moderne en verantwoorde methoden en instrumenten afgestemd op de leeftijd en leermogelijkheden van de kinderen. De school vindt respect en welbevinden waardevol en staat voor goed onderwijs met positieve leeruitkomsten in een veilige en gezellige context. De school biedt een prettige sfeervolle context waarin de leerling centraal staat en tot ontwikkeling komt. De ouders spelen een betekenisvolle rol bij de school, uitvoering en evaluatie van de schoolloopbaan van hun kind. De basisbehoeften van de kinderen in relatie tot competentie en autonomie worden binnen de school gewaarborgd (Schoolgids, 2013-2014).

Belangrijke begrippen zijn eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid, nieuwsgierigheid en samenwerken. Kinderen leren probleemoplossingsgericht handelen. Er wordt veel aandacht besteed aan de samenwerking tussen de verschillende kinderen, tussen de leerkracht en de leerling en tussen de school en het gezin, waarbij het sociale aspect centraal staat. De school past onderwijsvormen toe die gericht zijn op samenwerking. De obs Tweespan maakt gebruik van formele (medezeggenschapsraad) en informele (activiteit commissie en hulpouders) vormen van ouderbetrokkenheid. De dagelijkse gang van zaken wordt door de leerkrachten verzorgd met de schooldirecteur. De schooldirecteur is eindverantwoordelijk. Het eerste aanspreekpunt voor ouders en leerlingen blijft de groepsleerkracht. Het motto van de school is: *"Samen werkt beter!"* (Schoolgids, 2013-2014).

Om de kinderen voor te bereiden voor de maatschappij van de toekomst heeft de school voor een nieuwe vorm van onderwijs gekozen. Deze nieuwe koers is aan het begin van dit schooljaar 2013-2014 gestart met het model van de Steve JobsSchool volgens de principes van onderwijs voor een nieuwe tijd. Drie nieuwe leerkrachten, vier voormalige leerkrachten en een nieuwe directeur vormen sinds september 2013 de samenstelling van het schoolteam. De schooldirecteur, Ger Heijden, werkt sinds 1 mei jl. op deze school en is de opdrachtgever van het praktijkgericht onderzoek welke in maart 2014 van start gaat. Op 24 april jl. hebben Ger Heijden en de nieuwe leerkrachten zich aan de ouders van de school voorgesteld. Tijdens deze bijeenkomst heeft Maurice de Hond, de Nederlandse ambassadeur van onderwijs voor een nieuwe tijd, uitleg over het model van de Steve JobsSchool gegeven. Na deze bijeenkomst heeft de schooldirecteur ouderavonden georganiseerd en informatie via nieuwsbrieven verstrekt om de ouders te informeren over deze nieuwe vorm van onderwijs (Website obs Tweespan, 2013).

Op de website van obs Tweespan staat dat alle leerlingen sinds dit schooljaar 2013-2014 de iPad als leerinstrument krijgen. De iPad is een leermiddel om de kinderen lerend voor te bereiden op de ontwikkelingen in de maatschappij. Dit model biedt passend onderwijs dat gericht is op de behoeftes, ontwikkeling en talenten van de kinderen. Leerkrachten blijven gebruikmaken van het digitale schoolbord, schrift en boeken. Kinderen blijven schrijven, spellen, lezen en rekenen. De vernieuwing is dat de kennis spelenderwijs aangeboden wordt door kinderen te stimuleren en nieuwsgierig te maken dankzij de iPad wat betekent dat nieuwe apps, sites en media centraal komen te staan in het onderwijs (Website obs Tweespan, 2013).

De Steve JobsSchool schept alle ruimte voor passend onderwijs, de talenten van het individuele kind worden binnen de fysieke en virtuele wereld zoveel mogelijk benut. De school, ouders en kinderen leren afspraken rond het onderwijs maken en zijn verantwoordelijk voor het nakomen van de afspraken. School en ouders zijn gelijke partners en hebben hun eigen verantwoordelijkheid. Binnen dit partnerschap worden ouders gevraagd om formeel en informeel te participeren en zeer actief betrokken bij de school te zijn. Begrippen als samenwerking, ontplooiing, vernieuwing, burgerschapsvorming, verantwoordelijkheid, zelfstandigheid, sociale vaardigheid, diversiteit, maatschappelijke participatie en ouderpartnerschap zijn belangrijk. De Steve JobsSchool houdt rekening met de voorwaarden die de Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt. Binnen deze wetgeving is de visie en missie van het onderwijs voor een nieuwe tijd beschreven (Onderwijsconcept O4NT, 2013).

1.2 Probleemanalyse

Uit gesprekken met school blijkt dat veel ouders op dit moment de verantwoordelijkheid van de cognitieve ontwikkeling en de leerresultaten van hun kinderen bij de school leggen. De leerkrachten zijn op dit moment gewend om in een tien minuten gesprek informatie aan de ouders te geven. Met informatie wordt bedoeld de leerresultaten, het sociaal emotionele aspect en het welbevinden van de leerlingen. Maar ook alle informatie die belangrijk is om de ouders te informeren zodat alle middelen benut worden om de leerlingen aan te zetten tot beter leren. Leerkrachten zijn gewend om zelfstandig te handelen en ouders te informeren. Ze voelen zich verantwoordelijk voor het leerproces van de leerling en hebben hierin de regie. De leerkrachten betrekken de ouders bij onderwijs door ze te laten helpen bij een schoolactiviteit, deelnemen in de activiteitencommissie of in de medezeggenschapsraad.

Inloop- en koffieochtenden zijn andere momenten waarin ouders en school bij elkaar komen. Ouders kijken eerst in de klas en hebben daarna een gesprek met school over actuele zaken. Sinds september 2013 is het iPanel gestart. Het iPanel is een klankbordgroep die aangeeft wat binnen de school leeft en fungeert als communicatiemiddel om vragen en de eventuele suggesties van ouders vorm te geven binnen het model van de Steve JobsSchool volgens de principes van onderwijs voor een nieuwe tijd (Website obs Tweespan, 2013).

De invoering sinds september 2013 van het model van de Steve JobsSchool volgens de principes van onderwijs voor een nieuwe tijd vraagt zowel van de leerkrachten als van de ouders een omschakeling in houding. Dit proces heeft tijd nodig en moet soepel verlopen. Op dit moment is er geen gebruiksaanwijzing hoe dit te doen. De school heeft met het nieuwe concept van het leerling rapport en het iPanel de eerste stappen gezet om vorm te geven aan ouderbetrokkenheid binnen het model van de Steve JobsSchool. Ouderbetrokkenheid betekent voor school samen met de ouders opdenken om te komen tot een ideale leeromgeving voor leerlingen, waarin leerlingen optimaal kunnen presteren, in dit proces hebben de leerkracht als professional en de ouders als ervaringsdeskundigen elkaar nodig.

Dit nieuwe onderwijsmodel vraagt vernieuwingen. Belangrijke vernieuwingen gaan vorm krijgen in de relatie tussen ouders en school en in de manier waarop school de leerling-rapporten organiseert. De leerling wordt voortaan uitgenodigd om tezamen met ouders en leerkracht zijn rapport te bespreken. Leerlingen gaan eigenaar worden van een portfolio. Deze vernieuwingen roepen bij school de volgende vragen op: “Wat kunnen ouders voor de school betekenen?”, “Hoe kan de school vorm aan ouderbetrokkenheid geven die het beste bij de visie van de Steve JobsSchool past?” en “Hoe kan de leerkracht zo adequaat mogelijk informatie over brengen tijdens de leerling rapportbespreking?”.

2. Theoretisch kader

2.1 Inleiding

Ouderbetrokkenheid betekent voor obs Tweespan samen met de ouders opdenken om te komen tot een ideale leeromgeving voor leerlingen, waarin leerlingen optimaal kunnen presteren. In dit proces hebben de leerkracht als professional en de ouders als ervaringsdeskundigen elkaar nodig. De invoering sinds september 2013 van het model van de Steve JobsSchool volgens de principes van onderwijs voor een nieuwe tijd vraagt zowel van de leerkrachten als van de ouders een omschakeling in houding. Dit proces heeft tijd nodig en moet soepel verlopen. Op dit moment is er geen gebruiksaanwijzing hoe dit te doen.

Dit hoofdstuk 2, **HET THEORETISCH KADER**, biedt gebruiksaanwijzingen om dit te doen. In dit hoofdstuk komen per paragraaf begrippen aan bod die uit het literatuuronderzoek de leeromgeving blijken te verbeteren. Er is voor deze begrippen gekozen omdat deze begrippen actoren en factoren omschrijven welke uit diverse onderzoeken de leeromgeving blijken te vergroten. Paragraaf 2.2 definieert ouderbetrokkenheid en de paragrafen 2.3 en 2.4 beschrijven de leerkracht- en ouderhouding in relatie tot ouderbetrokkenheid. Paragraaf 2.5 omschrijft ouderbetrokkenheid vanuit het kind-perspectief en paragraaf 2.6 toont de technologie in relatie tot ouderbetrokkenheid.

Uit de literatuur blijkt dat de wederkerigheid van het begrip ouderbetrokkenheid van groot belang is voor het verbeteren van de leeromgeving van het kind daarom wordt in paragraaf 2.7 het model “educatief partnerschap” uitgelegd waarin de wederkerigheid tussen ouders en school centraal staat. De wederkerigheid van het begrip ouderbetrokkenheid wordt in paragraaf 2.8 door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap als een plicht opgelegd tussen ouders en school. Paragraaf 2.9 wijst op het belang van deskundigheidsbevordering van leerkrachten in relatie tot ouderbetrokkenheid ter bevordering van ouderbetrokkenheid.

Paragraaf 2.10 toont andere belangen en functies van ouderbetrokkenheid uit binnen onze samenleving en benadrukt het belang van de schoolleiders om sturing te geven om ouders en school te helpen om vaardigheden en kennis te ontwikkelen tot het realiseren van een effectief partnerschap. Paragraaf 2.11 definieert het begrip leeromgeving en in paragraaf 2.12 wordt het begrip communicatie uitgelegd omdat communicatie het middel is die constant in werking is tussen ouders en school en in de literatuur als sleutelwoord en als positieve bijdrage aan ouderbetrokkenheid wordt omschreven.

2.2 Ouderbetrokkenheid

Onder ouderbetrokkenheid wordt bedoeld de betrokkenheid van ouders bij de opvoeding en de educatie van hun kind thuis en op school (zoals de rapportbespreking). Ouderbetrokkenheid kan de ontwikkeling van kinderen stimuleren. Het heeft een positieve invloed op de cognitieve ontwikkeling en het sociaal functioneren van het kind (Beek, Van Rooijen & De Wit, 2007; De Wit, 2008). Ouderbetrokkenheid kan van groot belang zijn voor de schoolresultaten van het kind, vooral bij het jonge kind (Kans, Lubberman & Van Der Vegt, 2009). Volgens de meta-analyse van Desforges en Abouchaar (2003) over ouderbetrokkenheid, blijkt dat voornamelijk de ouderbetrokkenheid thuis een verschil maakt. Hierbij gaat het om de overdracht van waarden en verwachtingen, door het kind te motiveren en belang te tonen in zijn voortgang en leren en door een actieve bijdrage aan de ontwikkeling van het kind te leveren. Deze bevinding wordt door het PRIMA-cohortonderzoek van Driessen, Smit en Slegers (2005) bevestigd (Kans, Lubberman & Van Der Vegt, 2009).

Belangrijke thema's bij het ontwerpen van beleid met betrekking tot de relatie tussen school en ouders zijn het vormen van een duidelijke visie op de positie van de ouders, het benoemen van de wederzijdse rechten en plichten, het verstrekken van een gestructureerde informatievoorziening en het communiceren met de ouders (Kans et al., 2009). Ouderparticipatie is een actieve deelname van ouders aan activiteiten op school (bijvoorbeeld informele participatie zoals voorleesmoeder of formele participatie zoals de medezeggenschapsraad), (Beek, et al., 2007; De Wit, 2008). Ouders

kunnen via hun betrokkenheid bij en participatie aan het onderwijs een duidelijk positief verschil in de onderwijskansen van hun kind maken (Smit, Driessen, Sluiter & Brus, 2007).

Ouderbetrokkenheid is zeer waardevol, zowel direct als indirect en op lange termijn voor de schoolse ontwikkeling van het kind. Dit gegeven wordt door wetenschappers, leerkrachten, ouders, politiek en samenleving bevestigd. Ouderbetrokkenheid is een breed begrip omdat de soorten en de mate van ouderbetrokkenheid zeer divers zijn en de betrokkenheid van ouders bij het leren van hun kind onder diverse omstandigheden plaatsvindt. In het ontwerpen van beleid voor ouderbetrokkenheid is het van groot belang om rekening te houden met de diversiteit van de ouders. De laatste jaren wordt het begrip “educatief partnerschap” steeds meer gebruikt om aan te wijzen dat opvoeding en onderwijs een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en school zijn. Educatief partnerschap blijkt effectief te zijn op zowel de cognitieve ontwikkeling, de voortgang op school als het sociaal functioneren van het kind. Binnen educatief partnerschap zijn ouders en school gelijke partners, deze gelijkwaardigheid vraagt van de leerkrachten flexibiliteit en openheid (Menheere & Hooge, 2010).

2.3 Leerkrachthouding & ouderbetrokkenheid

Uit onderzoeken blijkt dat de houding van leerkrachten een verschil maakt in de mate van ouderbetrokkenheid. Hier is het sleutelwoord “communicatie” van groot belang om ouderbetrokkenheid tot succes te maken (Menheere & Hooge, 2010). Het beeld dat leerkrachten over ouders vormen is ook van invloed tot een succesvolle implementatie van ouderbetrokkenheid. Epstein (1983) en Becker en Epstein (1982) hebben in hun onderzoek waargenomen dat een tekort aan kennis de leerkrachten aanzet tot het vormen van een verkeerd beeld van ouders waardoor de ontwikkeling van ouderbetrokkenheid belemmerd wordt. De bekwaamheid van school om ouders uit te nodigen tot samenwerking is vitaal voor het welbevinden van de school (Wee, 2011). Uit de literatuur blijkt dat leerkrachten onvoldoende kennis hebben om sociale en psychologische behoeften van kinderen aan te pakken. De leerkrachten weten wat gedaan moet worden, maar niet hoe dat te doen. Een vitale ouderbetrokkenheid kan de leerkrachten initiëren hoe dat te doen (Edwards & Young, 1992).

Uit onderzoek blijkt hoe groter het oudernetwerk van school is, hoe groter de ouderbetrokkenheid op school is en hoe groter het sociaalnetwerk van de ouders is, hoe groter de ouderbetrokkenheid thuis is. De opvattingen van de ouders over hun rol in de opvoeding van hun kind spelen een rol in de mate van ouderbetrokkenheid op school en thuis (Sheldon, 2002). Ouderbetrokkenheid is niet alleen een taak van ouders maar scholen hebben de plicht er alles aan te doen om ouders bij de schoolse activiteiten te betrekken en transparant te zijn. School moet ouders persoonlijk leren kennen zodat een basis van vertrouwen ontstaat voor een effectieve samenwerking ter bevordering van de ontwikkelingskansen van het kind (Haliman Ngantung Alibaks, 2011). De mate van ouderbetrokkenheid hangt samen met de sociaaleconomische positie en etniciteit van ouders en de houding van de school met betrekking tot ouderbetrokkenheid. Pedagogische en/of onderwijskundige ontwikkelingen blijken de school aan te zetten tot het vormen van een nieuwe visie op de gewenste rol van ouders binnen het nieuwe schoolconcept en het profileren van de school in de lokale samenleving (Smit, Driessen, Sluiter & Brus, 2008).

Het formuleren van een visie op ouderbetrokkenheid, het hanteren van een breed ouderbeleid, het ontwerpen van een plan ter bevordering van het ontwikkelingsondersteunend gedrag, het besteden van individuele aandacht aan ouders, het samenvoegen van activiteiten en programma's ter stimulering van het ontwikkelingsondersteunend gedrag en het opleiden van de professionals zijn aanbevelingen die tot bevordering komen van ouderbetrokkenheid in de brede school (Van Der Schaaf & Van Den Berg, 2009). Ouderbetrokkenheid vraagt zowel direct en frequent communicatie tussen ouders en school als beleidsvaardigheden van school zodat leerkrachten en ouders het belang van de besluitvorming erkennen. Deze erkenning versoepelt de overdracht tussen leerkrachten en ouders (Cochran & Dean, 1991). Gezamenlijke doelen en belangen in het investeren in het succes van kinderen zijn de basis voor het vormen van effectief beleid om ouderbetrokkenheid vorm te geven (Epstein & Dauber, 1991).

2.4 Ouderhouding & ouderbetrokkenheid

Uit het onderzoek van Epstein (1986) blijkt dat ouders meestal denken dat leerkrachten dezelfde doelen als ouders hebben ten aanzien van het kind. Ouders vinden wel dat de school de ouders meer zou moeten initiëren hoe ze hun kind het beste met de leeractiviteiten kunnen helpen. De ouders zijn bereid om hun kind thuis te helpen wanneer ze weten wat ze moeten doen en hoe ze dat het beste kunnen doen. De mate waarin de ouders zichzelf bekwaam vinden om hun kind te helpen met de leeractiviteiten hangt van hun opleiding en kennis af. Wanneer de ouders ondersteuning krijgen van school zijn ze wel in staat om hun kind te begeleiden met de leeractiviteiten (Epstein, 1986). De onderzoeken van deze laatste decennia's bevestigen dat ouders vanaf de kleuterschool tot de middelbare school zeer betrokken zijn bij hun kind, maar ze hebben behoefte aan goede en duidelijke informatie van de leerkrachten om actief te zijn en te blijven met de schoolse activiteiten (Epstein & Sheldon, 2006).

2.5 Ouderbetrokkenheid vanuit het kind perspectief

Ouderbetrokkenheid beleid zou rekening moeten houden met de opvattingen en ervaringen van kinderen over de thuis-school relatie. Sommige kinderen geven aan dat, hoewel hun ouders niet op school actief zijn, ze thuis wel actief zijn. Andere kinderen geven aan dat ouderbetrokkenheid thuis spanning kan geven. Het beleid zou ouders en kinderen moeten stimuleren tot actieve ouderbetrokkenheid en hen moeten overtuigen dat ouderbetrokkenheid in het belang van kinderen is. Ouderbetrokkenheid is van groot belang voor de ontwikkelingskansen van kinderen en de kinderen moeten binnen dit proces een actieve rol innemen. Beleidsmakers moeten met de mening en de ideeën van kinderen rekening houden (Edwards & Alldred, 2000).

2.6 Technologie & ouderbetrokkenheid

Ouders en school verbinden door middel van computers lijkt een effectieve vorm van ouderbetrokkenheid te zijn. De technologie kan een middel zijn voor leerkrachten, ouders en het kind om erkenbare schoolse problemen op te lossen. Wanneer school bereid is om samen te werken met ouders en de technologie te gebruiken om de activiteiten aan de behoeften van het kind af te stemmen, is ouderbetrokkenheid met het gebruiken van computers een uitstekende vorm van interactie tussen ouders en school. Hierbij is het van belang dat ouders uitleg krijgen over het gebruik van computers en hun vaardigheden vergroten met de nieuwe technologie (Epstein, 1985).

2.7 Educatief Partnerschap

Educatief partnerschap is een model waarmee de school samen met de ouders de onderlinge relatie vorm kan geven en versterken. Het model stelt ouders en school als gelijkwaardige partners in de educatie, de opvoeding en het creëren van ontwikkelingskansen van het kind. Het model maakt ouders en school ervan bewust dat ze een gezamenlijk belang hebben: "de ontwikkeling van het kind optimaal te stimuleren". Beiden kunnen samenwerken om optimale ontwikkelingsomstandigheden te creëren voor het kind, thuis en op school. Samen kunnen ze meer bereiken dan ieder voor zich afzonderlijk (Beek et al., 2007; De Wit, 2008).

Educatief partnerschap veronderstelt wederzijds respect, gedeelde belangen en open communicatie tussen ouders, leerkrachten en de school. School moet een beleid hanteren waarin alle ouders zich herkennen. De erkenning van alle ouders zet de ouders aan tot participatie. Het beleid hoort ondersteuning te bieden in de educatie van ouders met betrekking tot het stimuleren van de ontwikkeling van hun kind, instrumenten en strategieën om ouders actief te betrekken bij het stimuleren van de ontwikkeling van het kind. Levin en Belfield (2002) stellen een zogenaamd metaforisch contract voor om ouders en de school aan te zetten tot een actief partnerschap met rechten en plichten. Epstein (1995), Sanders en Epstein (1998) en Levin en Belfield (2002) pleiten allemaal voor een partnerschap waarin alle ouders, school en de lokale samenleving worden vertegenwoordigd (Driessen, Smit & Slegers, 2005).

2.8 Ouderbetrokkenheid op de politieke agenda

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap benoemt in haar brief van 29 november 2011 betreffende ouderbetrokkenheid de wederkerigheid van dit begrip. De minister benadrukt dat de verantwoordelijkheid van ouderbetrokkenheid bij de ouders en de school ligt. Ouders en school zijn in dit proces gelijkwaardige partners en horen in hun partnerschap afspraken te maken en deze na te komen. Dit partnerschap vraagt openheid van de school over de leerresultaten, school moet de leerprestaties- en leerontwikkeling van hun kinderen en de kwaliteit van het onderwijs inzichtelijk maken. Ouderbetrokkenheid is niet meer vrijwillig maar is een verplichting tussen ouders en school. De school hoort hierbij een visie te hanteren in de rol van ouders bij de schoolgemeenschap, die past bij de wijk, bij de ouders en bij de school. Dat betekent dat ouders een rol innemen als waardengemeenschap (Bijsterveldt-Vliegenthart, 2011).

Een goed partnerschap houdt in dat beide partijen weten van elkaars verwachtingen, waarden en normen, en dat ze duidelijke afspraken maken over het omgaan met conflicten en dat iedere partij een contract met de gemaakte afspraken tekent. Deze nieuwe koers op ouderbetrokkenheid vraagt een mentaliteitsverandering. De minister hecht veel waarde aan het succes van de wederkerigheid binnen ouderbetrokkenheid omdat veel onderzoeken het grote belang van een goede samenwerking tussen ouders en school hebben bewezen. Zowel voor optimale leerprestaties en schoolloopbaan van kinderen als voor de vitaliteit van de school (Bijsterveldt-Vliegenthart, 2011).

2.9 Deskundigheidsbevordering & ouderbetrokkenheid

Om de ontwikkelingskansen van het kind te vergroten moeten leerkrachten deskundigheidsbevordering krijgen om de relatie tussen school, ouders, kind, en andere partners beter te begrijpen en te versterken. De opleiding van leerkrachten zou meer aandacht moeten besteden aan het begrip ouderbetrokkenheid in de brede zin (Epstein, 2001). Om de dynamiek te begrijpen tussen ouders, kind, samenleving en school is het van belang dat leerkrachten communicatievaardigheden hanteren en de samenwerking met alle betrokkenen die aan de ontwikkelingskansen van het kind kunnen bijdragen tot succes brengen (Epstein & Sanders, 2006).

2.10 Ouderbetrokkenheid & meer

Ouderbetrokkenheid is belangrijk om de taken te verlichten van de school, de opvoeding af te stemmen en het leerproces van het kind te ondersteunen. Ouderbetrokkenheid functioneert ook als uiting van burgerschap en als instrument tot culturele integratie. Er bestaan drie typen relaties tussen ouders en school. Ten eerst een juridische relatie gebaseerd op rechten en plichten. Ten tweede zijn ouders samenwerkingspartners in de opvoeding en het leerproces van hun kind. Ten derde maken alle ouders onderdeel van een informele oudergemeenschap (Onderwijsraad, 2010).

Partnerschap en lid van de oudergemeenschap zijn goede instrumenten tot het succesvol functioneren van de oudergroepen wat goede invloed heeft op de school. De mate van ouderbetrokkenheid hangt af van zowel de visie en de inzet van de school als de inzet van de ouders. De inzet van de ouders hangt af van de leeftijd van hun kind, hun opleidingsniveau en eventuele levensgebeurtenissen in de thuissituatie. Uit de monitor ouderbetrokkenheid blijkt dat er nog geen sprake is van partnerschap. Scholen vinden dat ouders zich vooral met de ondersteuning van hun kind bezig moeten houden en ouders vinden dat ouderbetrokkenheid een taak van school is (Onderwijsraad, 2010).

Diverse onderzoeken hebben aangetoond dat schoolleiders hun team moeten ondersteunen ter bevordering van ouderbetrokkenheid en het van groot belang is dat alle betrokkenen bij het kind zich verantwoordelijk voelen. Deze verantwoordelijkheid is de drijfveer tot een succesvol partnerschap tussen school, ouders en andere partners die aan de ontwikkelingskansen van het kind kunnen bijdragen. Alle betrokkenen bij het kind moeten actief samenwerken ten gunste van het kind. Ouderbetrokkenheid vereist leiderschap om ouders en school te helpen om vaardigheden en kennis te ontwikkelen tot het realiseren van een effectief partnerschap (Epstein, 2005).

2.11 Leeromgeving

De encyclopedie beschrijft de leeromgeving als het geheel aan instrumenten, handelwijzen, personen en mogelijkheden die de lerende in de gelegenheid stelt om te leren. Het leermoment ontstaat in de interactie tussen de lerende en die leeromgeving (Online Encyclopedie, 2014). De Amerikaanse socioloog Robert Putnam heeft de sociale relaties (sociaal kapitaal) in relatie tot de leerresultaten van kinderen en jongeren onderzocht. Er blijkt uit de onderzoeken van Robert Putnam dat een rijk sociaal kapitaal niet alleen voor de leerresultaten bevorderend is maar ook voor de sociale emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Een relatie die doorslaggevend blijkt te zijn is de relatie tussen ouders en school (De Winter, 2011).

Een optimale samenwerking tussen scholen en ouders vergroot niet alleen de schoolresultaten en de ontwikkelingskansen van kinderen maar ook de kwaliteiten van scholen. Scholen die samenwerken met de wijk blijken efficiënter te zijn. Uit zijn onderzoeken concludeert Robert Putnam dat sociaal kapitaal in een gemeenschap zorgt voor dat ouders en de omgeving bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren betrokken worden waardoor kinderen en jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. Robert Putnam heeft aangetoond dat wanneer de sociale betrokkenheid van bewoners in een wijk hoog is, de ouderbetrokkenheid op school hoog blijkt te zijn en het aantal van leerlingen met gedragsproblemen blijkt minder te zijn (De Winter, 2011).

International wordt steeds meer het begrip “partnerschap” gebruikt als het effectieve instrument om de samenwerkingsrelaties tussen scholen, opvang, ouders en de lokale gemeenschap vorm te geven. In deze partnerschap stemmen de actors hun werk op elkaar af, ondersteunen ze elkaar met een doel het leren, de motivatie en de ontwikkelingskansen van het kind te optimaliseren (Smit, Sluiter & Driessen, 2006). Er blijkt een verband te zijn tussen ouderbetrokkenheid en leerresultaten. Het schoolbeleid met betrekking tot ouderbetrokkenheid, de ruimte maken voor een geïntegreerde systematische aanpak en maatwerk spelen een beslissende rol in de aanpak van scholen om samen met de ouders de leerresultaten van de kinderen te vergroten (Smit, Wester & Kuijk, 2012).

Waarden en overtuigingen van de school hebben invloed op de leeromgeving. Hiermee wordt ook bedoeld de methodes, de manier van werken, de gestelde leerdoelen en de visie van school (Locastro, 1994). Het gedrag van ouders en het schoolteam zijn van groot belang voor de ontwikkeling van kinderen. Kinderen zijn kwetsbaar, ze zijn in eerst instantie afhankelijk van de leefomgeving die aangeboden wordt door de volwassenen. Wanneer deze volwassenen er niet in slagen om samen te werken zijn de kinderen daar de dupe van (Pollard, 1990). Het ontwikkelen van instrumenten om vorm te geven aan de samenwerking tussen school en de ouders is een inspanning die de ouders meer bij het onderwijs van hun kinderen zal betrekken (Sheldon, 2005).

Onderzoek heeft aangetoond dat er een relatie is tussen ouderbetrokkenheid en schoolprestaties van kinderen. Dit geeft aan dat de school aan ouderbetrokkenheid bevordering zou moeten werken om het leren en de prestaties van leerlingen te vergroten (Sheldon, 2005). Leerlingen zijn niet de enige die profiteren van ouderbetrokkenheid, leerkrachten hebben er ook profijt van omdat leerlingen hun huiswerk vaker zullen maken en hun werkhouding zullen verbeteren. Dat betekent dat de leerkrachten meer profijt hebben van hun inspanningen met de leerlingen waardoor de oudertevredenheid ten opzichte van de leerkrachten groter zal worden (Anfara & Mertens, 2008).

2.12 Communicatie

Communicatie is de informatie die uitgewisseld wordt in de vorm van verbale en non-verbale gedrag. Het “hoe” van het gedrag is belangrijk in de communicatie theorie. Mensen onthouden zestig tot tachtig procent van de boodschap van het non-verbale gedrag terwijl ze maar zeven procent onthouden van wat er wordt gezegd. Volgens Watzlawick (1979) communiceren mensen zelfs als ze niets doen. Mensen kunnen zich niet neutraal gedragen in elkaars aanwezigheid. Communicatie beïnvloedt constant mensen. Dat wil zeggen dat enige vorm van gedrag een reactie is op het gedrag van een ander (Groen, Jongeman & Van Mengelen, 2006).

Het begrijpen van de boodschap hangt af van de ervaringen, persoonlijkheid, opleiding, overtuigingen, waarden en normen van de ontvanger. Ruis in de communicatie ontstaat wanneer de ontvanger anders de boodschap van de zender vertaalt. Verschil van betekenis ontstaat altijd in de boodschap. Voor een goede communicatie is het belangrijk dat de woorden (inhoud van het gesprek) overeenkomen met de lichaamstaal (interpretatie van het gesprek). Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Tenslotte is 'empathie' een belangrijk begrip voor de opbouw van een goede relatie. Empathie betekent begrip en aandacht tonen voor de ander. Dit schept respect in de relatie waardoor de gesprekspartner zich serieus genomen voelt. (Groen, Jongeman & Van Mengelen, 2006).

3. Onderzoeksopzet

3.1 Inleiding

Het onderzoeksopzet begint met de doelstelling welke het waarom van dit praktijkgericht onderzoek omschrijft. De vraagstelling geeft aan wat de opdrachtgever wil weten. De deelvragen helpen de vraagstelling te beantwoorden. Met de formulering van de deelvragen is rekening gehouden met de doelstelling van dit praktijkgericht onderzoek en de factoren en actoren welke de ouderbetrokkenheid en de leeromgeving bevorderen. De dataverzamelingstechniek benoemt de databronnen en de gegevensverzamelingsmethoden. De inkadering geeft aan welke kernbegrippen in dit praktijkgericht onderzoek worden onderzocht om de vraagstelling te beantwoorden. De inkadering benoemt de respondenten en legt het doel uit van de kennis uit dit praktijkgericht onderzoek. De inkadering definieert ook de begrippen leeromgeving en ouderbetrokkenheid binnen dit praktijkgericht onderzoek.

De betrouwbaarheid en de validiteit van dit praktijkgericht onderzoek worden toegelicht en vervolgens worden de twee onderzoekstypen aangekondigd: een beschrijvend en een definiërend onderzoek. De resultaten van beide onderzoeken geven antwoord op de vraagstelling. Het beschrijvend onderzoek geeft evidence-based kennis. Het definiërend onderzoek geeft kennis hoe de ouders, leerlingen van groep 8 en leerkrachten van obs Tweespan de ouderbetrokkenheid beleven en welke behoefte ze hebben met betrekking tot samenwerking en communicatie. Er is gekozen voor beide onderzoeken om theorie en praktijk bij elkaar te brengen om zo goed mogelijk het antwoord op de vraagstelling te kunnen onderbouwen.

3.1.1 Doelstelling

Samenwerking vergroten tussen de school en de ouders. De school zoekt naar instrumenten om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven en handvatten voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt. Het doel van dit praktijkgericht onderzoek is om de school de gezochte instrumenten te verschaffen.

3.1.2 Vraagstelling

Wat heeft openbare basisschool Tweespan nodig om de ouders en leerkrachten van deze school tot samenwerking te brengen zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt?

3.1.3 Deelvragen

Welke communicatieaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?

Welke samenwerkingsaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?

Welke factoren van "ouderbetrokkenheid" zijn van belang om de leeromgeving te bevorderen?

Welke factoren beïnvloeden een succesvolle samenwerking tussen ouders en school?

Welke factoren spelen een rol in de communicatie tussen ouders en leerkrachten?

Hoe wordt momenteel de samenwerking omschreven door de leerkrachten en ouders?

Welke behoefte is er vanuit de school, de leerkrachten en ouders met betrekking tot de samenwerking?

Hoe beleven de leerlingen ouderbetrokkenheid?

Welke gedachten hebben de leerlingen bij het nieuwe concept van de leerling rapport bespreking?

3.1.4 Dataverzamelingstechniek

De databronnen van dit praktijkgericht onderzoek zijn de genoemde literatuur, de informatie van dit document over de school obs Tweespan, open interviews en enquêtes. Het bestuderen van deze databronnen leveren instrumenten om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt.

3.1.5 Inkadering

De kernbegrippen zijn ouderbetrokkenheid, relatie ouder-kind-school, samenwerking tussen ouders-school-kind, communicatie, de beleving van de drie partijen ten aanzien van deze begrippen en leeromgeving. De respondenten zijn de ouders van de zesenvijftig leerlingen, acht leerlingen van groep 8 en zes leerkrachten van obs Tweespan. In maart 2014 heeft school aangegeven dat tien procent van de ouders van de zesenvijftig leerlingen laagopgeleid zijn. Het doel van de kennis uit dit praktijkgericht onderzoek is instrumenten samen te stellen die de samenwerking tussen de school en de ouders vergroten zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt.

De encyclopedie beschrijft de leeromgeving als het geheel aan instrumenten, handelwijzen, personen en mogelijkheden die de lerende in de gelegenheid stelt om te leren (Online Encyclopedie, 2014). In dit praktijkgericht onderzoek betekent leeromgeving het geheel aan samenwerking en communicatie tussen ouders en leerkrachten ter bevordering van de leerontwikkeling van het kind. Met ouderbetrokkenheid wordt bedoeld de samenwerking en de communicatie tussen ouders en school ter bevordering van de opvoeding en het leerproces van het kind.

3.1.6. Betrouwbaarheid & Validiteit

Alle kernbegrippen en databronnen worden bestudeerd en de resultaten worden geanalyseerd vanuit een "open mind". De literatuur is divers, brengt verschillende perspectieven over de kernbegrippen in beeld en vertegenwoordigt de leden van de driehoek relatie ouder-kind-school. De literatuur komt uit betrouwbare bronnen. De respondenten zijn representatief voor de schoolgemeenschap. De gegevens van dit document zijn gebaseerd op basis van de literatuur, de website van obs Tweespan, de website van onderwijs voor een nieuwe tijd, de gesprekken met de opdrachtgever, de interviews en de enquêtes van dit praktijkgericht onderzoek. Na de opname van de interviews is er voor gekozen om de interviews vast te stellen in een verbatim in plaats van een samenvatting. Dit met de bedoeling om de informatie uit de interviews zo zuiver mogelijk vast te stellen.

3.1.7 Onderzoekstype

De onderzoeksvraag wordt beantwoord met behulp van twee onderzoekstypen: een beschrijvend en een definiërend onderzoek.

In dit praktijkgericht onderzoek betekent leeromgeving het geheel aan samenwerking en communicatie tussen ouders en leerkrachten ter bevordering van de leerontwikkeling van het kind. Met ouderbetrokkenheid wordt bedoeld de samenwerking en de communicatie tussen ouders en school ter bevordering van de opvoeding en het leerproces van het kind.

3.2 Beschrijvend onderzoek

3.2.1 Inleiding

Om de vragen zo goed mogelijk te beantwoorden is in de literatuur gezocht naar vormen en instrumenten van ouderbetrokkenheid welke de leeromgeving bevorderen. Dit hoofdstuk "beschrijvend onderzoek" bespreekt de begrippen welke de leeromgeving bevorderen en belemmeren. Er is voor deze benadering gekozen om de opdrachtgever attent te maken op de obstakels binnen ouderbetrokkenheid en inzicht te geven hoe de opdrachtgever vorm kan geven aan ouderbetrokkenheid, zodat de leeromgeving optimaal wordt. **OUDERBETROKKENHEID THUIS** blijkt de

leeromgeving te bevorderen, hier is de rol van school doorslaggevend in de stimulering van de ontwikkeling van het kind. **EEN HELDERE COMMUNICATIE** tussen ouders en school is hier van groot belang.

Omdat er uit onderzoek blijkt dat de invloed van ouderbetrokkenheid op de ontwikkeling van kinderen groter is dan het verschil in de kwaliteit van scholen, attendeert de paragraaf "**OUDERROL WAARDEVOL**" erop dat wanneer de leerkracht zich bewust is van het belang van de ouderrol, dit de ouderbetrokkenheid bevordert. Deze paragraaf beschrijft tevens de invloed van het sociale netwerk van de ouder op ouderbetrokkenheid. De paragraaf "**ERKENNING VAN KINDERROL**" benadrukt het belang van de mening van het kind bij het maken van ouderbetrokkenheid beleid. Vervolgens de paragraaf "**OUDERBETROKKENHEID NIET ALTIJD VLEKKELOOS**" beschrijft de obstakels binnen ouderbetrokkenheid.

Uit de literatuur blijkt dat de wederkerigheid van het begrip ouderbetrokkenheid van groot belang is voor het verbeteren van de leeromgeving van het kind. Daarom wordt het model "**EDUCATIEF PARTNERSCHAP**" uitgelegd waarin de wederkerigheid tussen ouders en school centraal staat. Binnen dit model zijn ouders en leerkrachten gelijkwaardig partners. Uit onderzoek blijkt dat het slagen van gelijkwaardig partnerschap van de leraar-houding afhangt. De paragraaf "**LERAAR HOUDING TOT GELIJKWAARDIG PARTNERSCHAP**" geeft de houding aan welke de leerkracht moet hanteren om gelijkwaardigheid positief te beïnvloeden. De laatste paragraaf "**PIJLERS VAN OUDERBETROKKENHEID**" geeft "de ingrediënten" aan welke ouderbetrokkenheid tot succes maakt ter bevordering van de leeromgeving.

3.2.2 Ouderbetrokkenheid thuis

Uit onderzoek blijkt dat ouderbetrokkenheid thuis de leerresultaten van de leerlingen bevordert. De school kan een doorslaggevende rol spelen in de stimulering van ouders in de bevordering van de ontwikkeling van hun kind. Uit onderzoek blijkt dat hoogopgeleide ouders actiever zijn in het stimuleren van de leeractiviteiten van hun kind dan laagopgeleide ouders. De inspanning van school is vooral belangrijk bij ouders die het belang van ouderbetrokkenheid thuis niet zien. Vooral laagopgeleide ouders blijken het fijn te vinden om instructies van school te krijgen om de ontwikkeling van hun kind te stimuleren. De informatie bereikt niet altijd alle ouders, wanneer de informatie alle ouders zou bereiken, zou dat de kansen op betere leerresultaten vergroten (Kans et al., 2009). Volgens Smit et al. (2007) heeft ouderbetrokkenheid zowel direct als indirect een nadrukkelijk positieve invloed op de schoolse ontwikkeling van kinderen. Uit onderzoek van Morrison Gutman en McLoyd (2000) blijkt dat kinderen die beter presteren ouders hebben die zeer betrokken zijn. Verdonk (2005) constateert dat ouders van laag presterende kinderen wel hun kind ondersteunen maar vaak weten ze niet hoe, waardoor ze minder initiatieven en belangstelling tonen om hun kinderen verder te stimuleren in hun ontwikkeling (Haliman Ngantung Alibaks, 2011).

Kans et al. (2009) benoemen in hun onderzoek andere onderzoekers die bevestigen dat ouderbetrokkenheid thuis een vorm van ouderbetrokkenheid is welke de leeromgeving van het kind vergroot. Desforjes en Abouschaar (2003) concluderen dat vooral ouderbetrokkenheid thuis de leerresultaten van het kind bevordert. Volgens Fan en Chen (2001) zorgt ouderbetrokkenheid thuis voor meer zelfvertrouwen en een positieve houding ten opzicht van school, dit leidt tot het verbeteren van de leerresultaten op het gebied van taal en rekenen en een positieve ontwikkeling van de sociale vaardigheden (Kans et al., 2009). Volgens Epstein (2006) kan de rol van ouders voorwaarden scheppen om een pedagogisch klimaat te scheppen waardoor het kind wordt voorbereid op naar school te gaan en in het leren van school wordt gesteund. De studie van het Department for Children, Schools and Families (2007) beschrijft dat ouderbetrokkenheid uitdrukkelijk de schoolse ontwikkeling van het kind bevordert, met name wanneer dit bij het jonge kind plaatsvindt wat een positieve invloed heeft op de cognitieve ontwikkeling op latere leeftijd (Haliman Ngantung Alibaks, 2011).

3.2.3 Heldere communicatie

Epstein (2006) beschrijft dat een heldere communicatie tussen ouders en school van groot belang is om ouders op de hoogte te stellen van de schoolprogramma's en de vooruitgang van de kinderen. Veen en Van Erp (1995) beschrijven in hun onderzoek dat ouderbetrokkenheid gezien moet worden als de interactie tussen ouders en school, gericht op de betrokkenheid bij de schoolse ontwikkeling van het kind. De onderzoekers beschrijven dat deze interactie zowel van de ouders als van de school moet komen. De mate waarin ouders de ruimte krijgen om hun mening te laten horen hangt af van de houding die de school aanneemt ten opzichte van de ouders (Haliman Ngantung Alibaks, 2011). Vriendelijkheid, respect, waardering, transparantie, eerlijkheid en commitment zijn communicatie-instrumenten welke het partnerschap tussen ouders en school tot succes kunnen brengen wanneer ouders en leerkrachten oprecht zijn en elkaar op een gelijkwaardige manier behandelen zonder vooroordelen en stereotypering (Wee, 2011).

De onderzoekers Smit, Driessen, Sluiter en Slegers (2007) en Verhoeven et al. (2003) beschrijven dat het versterken van ouderbetrokkenheid van groot belang is voor de communicatie tussen de school en de ouders. Volgens Slegers (2007) kan ouderbetrokkenheid als een brug functioneren tussen de thuis- en schoolomgeving, zodat het kind beiden als prettig ervaart. Hoover-Dempsey et al. (2005) en Green et al. (2007) benoemen dat de rol van school in dit proces fundamenteel is. Rosow (1991); Hoover-Dempsey, Walker, Jones en Reed (2002); Epstein (2001); Smith en Elish-Piper (2002); Cooter (2006); Green et al. (2007); Addi-Raccah en Arviv-Elyashi (2008) beschrijven dat de school de samenwerking en ondersteuning kan verbeteren door de ouders informatie over huiswerk te verstrekken en de ouders voor ouderactiviteiten uit te nodigen. Epstein (2001) beschrijft dat het informeren over huiswerk aan ouders een vanzelfsprekende taak van de leerkracht moet worden omdat dit ouders kan helpen het leren van hun kind te ondersteunen door bijvoorbeeld meer inhoudelijk uitleg te geven (Haliman Ngantung Alibaks, 2011).

3.2.4 Ouderrol waardevol

Uit onderzoek blijkt dat wanneer de leerkracht zich bewust is van het belang van de ouderrol, de ouderbetrokkenheid bevordert (Menheere & Hooze, 2010). Uit het onderzoek van Desforjes en Abouchaar (2003) blijkt dat de invloed van ouderbetrokkenheid op de ontwikkeling van kinderen groter is dan het verschil in de kwaliteit van scholen. Volgens deze onderzoekers is "goed ouderschap" het bieden van een veilige en stabiele omgeving, het aanbieden van een leerzame ontwikkeling, het gesprek met het kind aangaan en voorbeeldig zijn. Verder is het essentieel dat ouders het belang van onderwijs aan hun kind uitdragen en geloven in de talentontwikkeling van hun kind. Ten slotte is het van belang dat contact en informatie-uitwisseling en ouderparticipatie op school plaats vinden (Desforjes & Abouchaar, 2003).

Uit onderzoek blijkt dat sommige ouders geïsoleerd leven wat een negatieve invloed op de ontwikkelingskansen van het kind kan hebben. Om de ouderbetrokkenheid thuis bij deze ouders te bevorderen is uit onderzoek gebleken dat door deze ouders in contact te brengen met twee actieve ouders dit een positief effect kan hebben tot het activeren van deze ouders om interesse te tonen in het leren van hun kind en een relatie met school aan te gaan. Sociale contacten tussen ouders in de schoolgemeenschap stimuleert ouderbetrokkenheid. In gesprek gaan met de wijk en het vergroten van het sociale netwerk van de ouders blijken belangrijk te zijn om ouderbetrokkenheid te bevorderen (Sheldon, 2002; Sheldon, 2005).

3.2.5 Erkenning kinderrol

De opvattingen en ervaringen van kinderen over de thuis-schoolrelatie vormen belangrijke informatie bij het maken van beleid van ouderbetrokkenheid. Kinderen zouden een actieve rol in het proces van ouderbetrokkenheid moeten innemen (Edwards & Alldred, 2000).

3.2.6 Ouderbetrokkenheid niet altijd “vlekkeloos”

Volgens Lareau (1997) is ouderbetrokkenheid niet per definitie positief omdat het vaak voorkomt dat onenigheid in de samenwerking tussen ouders en leerkrachten ontstaat, dit kan volgens Dom (2004) onzekerheid en faalangst bij de kinderen veroorzaken en het schoolklimaat verslechteren. Dearing et al. (2004) en Patall et al. (2008) beschrijven in hun onderzoek dat wanneer ouders de kinderen bij het maken van huiswerk helpen, dit niet altijd een positief effect op de schoolse ontwikkeling van het kind heeft. Hiervoor geven Cooper et al. (2000) als verklaring dat ouderbetrokkenheid het kind onder druk kan zetten tot het goed moeten presteren. Zeece (2005) voegt hieraan toe dat ouders die weinig leerervaring hebben minder in staat zijn om de leermomenten van hun kind te benutten. Uit de onderzoeken van Dearing et al. (2006) en Patall et al. (2008) blijkt dat er een duidelijk positief verband is tussen ouderbetrokkenheid en de taalprestaties van kinderen (Haliman Ngantung Alibaks, 2011; Menheere & Hoge, 2010).

Volgens Patall et al. (2008) en Cooper et al. (1996) is er geen positief verband tussen ouderbetrokkenheid en de rekenprestaties van de kinderen omdat kinderen door hun ouders verward kunnen raken. Als verklaring hiervoor geven Hoover-Dempsey et al. (2002) dat ouders een andere manier van uitleg hebben dan leerkrachten (Haliman Ngantung Alibaks, 2011; Menheere & Hoge, 2010). Het effect van ouderbetrokkenheid op de schoolresultaten van kinderen is niet vanzelfsprekend (Smit et al., 2008). De verschillende vormen en de mate van ouderbetrokkenheid in de diverse onderzoeken maakt het moeilijk om tot betrouwbare resultaten en conclusies te komen (Menheere & Hoge, 2010). De obstakels in de samenwerking tussen ouders en school bevinden zich in de diverse meningen over de rolverwachtingen van ouders en leerkrachten (Smit et al., 2008).

3.2.7 Educatief Partnerschap

Smit et al. (2006) beschrijven de verschuiving van de opvatting dat de opvoeding een oudertaak is en het onderwijs een schooltaak is naar de opvatting dat ouders en school samen verantwoordelijk voor de opvoeding en het onderwijs van het kind zijn. Deze verandering is ontstaan omdat uit onderzoek blijkt dat educatief partnerschap een positief effect op de cognitieve ontwikkeling, de schoolresultaten en het sociaal functioneren van kinderen heeft. Educatief partnerschap wordt internationaal gebruikt als een middel om de samenwerking tussen ouders, school en gemeenschap vorm te geven. Op pagina zeven van Smit et al. (2006) wordt educatief partnerschap als volgt omschreven: “.....een proces waarin de betrokkenen eropuit zijn elkaar wederzijds te ondersteunen en waarin ze proberen hun bijdrage zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, met als doel het leren, de motivatie en de ontwikkeling van leerlingen te bevorderen”. Epstein (2001) benadrukt dat ouders eindverantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kind en school is eindverantwoordelijk voor de inrichting en kwaliteit van het onderwijs. Uit de onderzoeken van Adams en Christenson (2000) en Tschannen-Moran (2000) blijken voorwaarden van belang te zijn om tot educatief partnerschap te komen. De belangrijkste is vertrouwen tussen ouders en leerkrachten (Menheere & Hoge, 2010).

Dom (2006), Todd en Higgins (1998) beschrijven dat hoewel ouders en school hetzelfde doel nastreven, namelijk de ontwikkelingskansen van het kind te vergroten, er een machtsstrijd plaats vindt tussen ouders en leerkrachten welke het succes van educatief partnerschap belemmert. Smit et al. (2006), Weininger en Lareau (2003) beschrijven dat de aanleiding tot machtsstrijd komt door de verschillende waarden en normen, de diversiteit binnen de schoolgemeenschap, de verschillende wijzen van communiceren en het verschil in positie tussen ouders en leerkrachten. Uit onderzoek van Todd en Higgins (1998), Addi-Raccah en Arviv-Elyashiv (2008), Carvalho (2001) blijkt dat leerkrachten zich bedreigd in hun deskundigheid kunnen voelen en het gevoel hebben dat ze op de vingers worden gekeken. Hierdoor ervaren de leerkrachten educatief partnerschap als een devaluatie en bedreiging van hun professionele status. Deze onderzoekers beschrijven ook dat de weerstand van de leerkrachten ook kan worden toegewezen aan de bemoeienis van ouders met de werkzaamheden van de leerkrachten en ervaren zij partnerschap als een bedreiging van hun status als professional (Menheere & Hoge, 2010).

Het beleid van school om vorm aan gelijkwaardig partnerschap te geven vraagt erkenning van de diversiteit van ouders, dat wil zeggen; de verschillen niet negeren. Erkenning is de basis voor de dialoog die kan leiden tot overeenstemming. Op deze manier kunnen ouders en school als gelijkwaardig partners de schoolse ontwikkeling van het kind bespreken (Driesen et al., 2005). De Wit (2008) beschrijft het opbouwen van een relatie tussen ouder en school als volgt: ten eerste het voortraject waarin de opbouw van de relatie plaatsvindt, hierin wordt informatie verstrekt en kennis gemaakt. Ten tweede het hoofdtraject, hierin staat het gezamenlijke belang centraal gericht op doelen van partnerschap en de uitbouw en onderhoud van de relatie staan centraal. Het hoofdtraject omvat onder andere voortgangsgesprekken, kwaliteitszorg, ouderpanels, onderwijscafé, oudercafé, medezeggenschap. Ten derde het na traject hier vindt de afbouw van de relatie en voorbereiding op het exitgesprek plaats (De Wit, 2008, p.27).

3.2.8 Leraar houding tot gelijkwaardig partnerschap

Een flexibele en open houding worden aanbevolen om gelijkwaardigheid vorm te geven. Men denkt dat flexibiliteit (zelfbeeld en rolopvatting) en openheid meer gemeenschappelijkheid tussen ouders en leerkrachten zullen scheppen, hetgeen partnerschap bevordert. Deze visie vraagt van de leerkrachten de verantwoordelijkheid te nemen voor het slagen van gelijkwaardig partnerschap tussen ouders en school. Er wordt hier een beroep op de professionaliteit van de leerkrachten gedaan (Menheere & Hoge, 2010). Desforges en Abouchaar (2003) beschrijven in hun onderzoek dat ouders zich beperkt voelen in hun ouderbetrokkenheid door de houding van de leerkrachten (Menheere & Hoge, 2010).

3.2.9 Pijlers van ouderbetrokkenheid

Een duidelijke visie en goed omschreven beleid op ouderbetrokkenheid schept helderheid in de communicatie tussen ouders en leerkrachten (Smit et al., 2008). Bij het maken van beleid met betrekking tot ouderbetrokkenheid is het van belang om rekening te houden met de diversiteit binnen de ouderpopulatie (Meenheere & Hooge, 2010). De beeldvorming van de eigen competenties, het geloven in een succesvolle uitkomst en het inzien in het kunnen bieden van eigen tijd en energie blijken volgens Green et al. (2007) betekenisvolle voorspellers van ouderbetrokkenheid. Ook de intensiteit vanuit de leerkrachten om ouders erbij te betrekken heeft invloed op de mate van ouderbetrokkenheid. Rogers et al. (2009) voegen toe dat het gevoel van ouders hoe ze zich door de leerkrachten uitgenodigd voelen tot ouderbetrokkenheid een zeer belangrijke rol speelt in de mate van ouderbetrokkenheid. Uit het onderzoek van Hoover- Dempsey et al. (2002) blijkt dat ouders de voorstellen en ideeën van leerkrachten zeer waarderen ter betrekking tot de ondersteuning van hun kind (Menheere & Hoge, 2010).

Patall et al. (2008) beschrijven dat het begeleiden van ouders in ondersteuningsactiviteiten met betrekking tot het huiswerk een succesvol voorspeller is voor de leerresultaten, het makkelijker maken van huiswerk en het beter presteren bij kinderen in het primair onderwijs op leergebieden zoals taal, natuur en techniek. Uit de onderzoeken van Hoover-Dempsey et al. (2005) en Green et al. (2007) blijkt dat de rol van de leraar een pijler tot succesvol ouderbetrokkenheid is. Epstein (2001) benoemt dat het verstrekken van informatie naar de ouders toe een “basisverantwoordelijkheid” van school is. Seitsinger et al. (2008) hebben uit diverse onderzoeken de “Teacher Parent Contact Scale” (TPCS) ontworpen, deze methode maakt de zaken welke ouders en school met elkaar in contact brengen inzichtelijk. Uit deze onderzoeken blijkt dat de intensiteit van benadering van leerkrachten naar ouders toe de inzet vergroot van ouders om tijd en energie in de schoolontwikkeling van hun kind in te steken ongeacht de klas waarin hun kind zit en ongeacht de sociaaleconomische achtergrond van de ouders. Uit deze onderzoeken blijkt dat de visie van leerkrachten zowel over hun eigen rol als die van de ouders en de samenstelling van de schoolorganisatie bepalend zijn (Menheere & Hoge, 2010).

Uit onderzoeken blijkt dat ouders het zeer waarderen wanneer ze concrete en duidelijke informatie krijgen hoe ze moeten handelen. Hierin is het belangrijk dat leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg de actieve rol van de ouders beschrijven en duidelijk aangeven wat van de ouders

wordt verwacht. Onderzoek laat zien dat wanneer leerkrachten een sturende rol aannemen dit een empowerment effect heeft op de ouders waardoor ze meer geloven in de competenties van hun kind wat tot succesvolle schoolresultaten leidt (Menheere & Hoge, 2010). De resultaten van het onderzoek van Hoover-Dempsey et al. (2000) laten zien dat wanneer leerkrachten nascholing krijgen over visie en missie van leerkrachten in relatie tot ouderbetrokkenheid dit een positief effect heeft op de bevordering van ouderbetrokkenheid. Dearing et al. (2004) beschrijven dat de combinatie van betrokkenheid thuis en op school het meest effect op bevorderende schoolresultaten heeft (Menheere & Hoge, 2010). Dit geeft het belang aan om naar meervoudige ouderbetrokkenheid toe te werken en het initiatief van school om meervoudige ouderbetrokkenheid in de visie en missie van het schoolbeleid rondom ouderbetrokkenheid in te voeren. Smit et al. (2006) voegen hier aan toe dat basisprincipes als wederkerigheid, gedeelde verantwoordelijkheid, vertrouwen, sociale binding en sociale controle een beslissende rol spelen (Menheere & Hoge, 2010).

Uit diverse nationale en internationale studies komen Smit et al. (2006) tot drie voorwaarden welke ouderbetrokkenheid bevorderen: ten eerste de schoolorganisatie welke handelt als een open systeem, waarin alles bespreekbaar is omtrent de opvoedende taak van leerkrachten en de onderwijzende taak van ouders tussen alle betrokkenen. Ten tweede moeten scholen de “moeilijk bereikbare ouders” stimuleren om een leeromgeving thuis te creëren en ten derde moet het concept “educatief partnerschap” in de leerkrachtensopleiding uitgebreid besproken worden (Menheere & Hoge, 2010). Het sleutelwoord voor de bevordering van de effectiviteit van ouderbetrokkenheid is communicatie. Hiermee wordt een open dialoog in het open systeem bedoeld. De betrokkenen in dit open systeem zijn ouders, leerkrachten en directie. De kwaliteit van deze communicatie vormt een voorspeller tot succesvol educatief partnerschap. Dit is de conclusie van veel onderzoeken, o.a. van: Adams en Christenson (2000); Morrison Gutmanen McLoyd (2000); Epstein (2001); Philips Smith en Connel (2003); Anderson-Butcher (2004) en ten slotte Van Der Schaaf en Van Den Berg (2009) (Menheere & Hoge, 2010).

Smit et al. (2008) voegen toe dat ouderbetrokkenheid bevordert wanneer leerkrachten inzien dat ouders, ongeacht hun sociaaleconomische milieu, hun eigen waarden en normen op de opvoeding serieuze partners zijn. Andere positieve voorspellers volgens deze onderzoekers zijn het gesprek aangaan met de ouders door hun expliciet te vertellen wat school van de ouders verwacht met betrekking tot opvoeding en burgerschapsvorming en vervolgens open staan voor elkaars diversiteit en het erkennen van de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de opvoeding en het onderwijs van het kind (Smit et al., 2008). Deze onderzoekers beschrijven ook het belang om te investeren in het contact maken van moeilijk bereikbare ouders. Uit internationale onderzoeken blijkt dat nieuwe projecten waarin ouderbetrokkenheid een prominente rol speelt dezelfde strategie hebben, namelijk een geïntegreerd beleid, visie op ouderbetrokkenheid, visie op de samenwerking, gemeenschappelijke doelstellingen, open staan voor communicatie en het hanteren van een idealistische gevoelston (Smit et al., 2008).

Twee wenselijke middelen om ouderbetrokkenheid te bevorderen zijn de wensen en belangen van ouders en school op elkaar af te stemmen en het beschrijven van een helder competentieprofiel van leerkrachten (Smit et al., 2008, p.59). Individuele aandacht, dialoog aangaan met de ouder en ongeplande gesprekken zijn ook voorspellers van bevordering van ouderbetrokkenheid (Van Der Schaaf & Van Den Berg, 2009). Er is een internationale trend waarin ouders en scholen bij de inschrijving hun wederzijdse verwachtingen op een “home school contract” zetten, later wordt het contract bijgesteld afhankelijk van de schoolse ontwikkeling van het kind (Smit et al., 2008). Belangrijke speerpunten voor de bevordering van ouderbetrokkenheid zijn de visie op ouderbetrokkenheid, ondersteuning en goedkeuring voor een geïntegreerde planmatige aanpak en ten slotte maatwerk (Smit et al., 2012).

3.3 Definiërend onderzoek

3.3.1 Inleiding

Het definiërend onderzoek geeft aan welke betekenis leerkrachten, ouders en leerlingen van obs Tweespan aan ouderbetrokkenheid geven. De uitkomsten van dit onderzoek leveren instrumenten om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt.

3.3.2 Respondenten

De respondenten zijn de ouders van de eenenzestig leerlingen, leerlingen van groep 8 en de zeven leerkrachten van obs Tweespan (zes leerkrachten en een intern begeleider).

Er is voor gekozen om een leraar-enquête aan de intern begeleider van obs Tweespan te geven omdat ze twee dagen per week de kleutergroep draait.

De eenenzestig leerlingen komen uit drieënveertig gezinnen.

Van de acht leerlingen in groep 8 zijn een jongen en een meisje geïnterviewd.

Van de zes leerkrachten zijn twee teamleden geïnterviewd, een werkt sinds dit schooljaar op obs Tweespan en de andere werkt langer dan tien jaar op obs Tweespan.

Vooraf aan de interviews heeft een gesprek met de praktijkbegeleidster plaatsgevonden.

Er zijn zes moeders geïnterviewd. Twee moeders van de combinatiegroep 1 en 2, een moeder van de combinatiegroep 3 en 4, twee moeders van de combinatiegroep 5 en 6 en een moeder van de combinatie groep 7 en 8. Eén moeder van de combinatiegroep 3 en 4 heeft een tweede kind in groep 7 en een andere moeder van de combinatiegroep 5 en 6 heeft een tweede kind in groep 8.

3.3.3 Dataverzamelingstechniek

Uit de interviews zijn belevingen, wensen uitgekomen om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt. Uit de literatuur zijn vormen en instrumenten van ouderbetrokkenheid gekomen welke de leeromgeving bevorderen.

De bevindingen uit de interviews en uit de literatuur vormen het materiaal om drie enquêtes te maken, een voor de ouders, een voor de leerkrachten en een voor de leerlingen van groep 8.

Er is voor gekozen om dezelfde enquête aan de ouders en leerkrachten uit te delen om de overeenkomsten van ouders en leerkrachten over de communicatie en de samenwerking in beeld te krijgen.

3.3.4 Betrouwbaarheid & Validiteit

Volgens de theorie van Piaget over de cognitieve ontwikkeling van kinderen zijn kinderen vanaf 11 jaar in staat om logisch en abstract te denken (Ritger, 2010). Om die reden is er voor gekozen om alleen de kinderen van groep 8 als respondenten te vragen. Het aantal leerling van groep 8 representeert veertien procent van de leerling populatie.

Volgens Migchelbrink (2010) is een steekproef van tien procent van de populatie representatief van de hele populatie van de doelgroep (Migchelbrink, 2010). Om deze reden zijn ten minste tien procent van de ouders, leerkrachten en leerlingen geïnterviewd om materiaal in te verzamelen om de enquête te maken en de deelvragen te beantwoorden.

Alle interviews hebben tussen 17 maart en 10 april 2014 plaatsgevonden.

De ouderenquêtes zijn op 13 mei 2014 aan de leerkrachten van iedere combinatiegroep gegeven.

Er zijn tussen 12 en 15 mei 2014 zeven leraar-en acht leerling-enquêtes uitgedeeld.

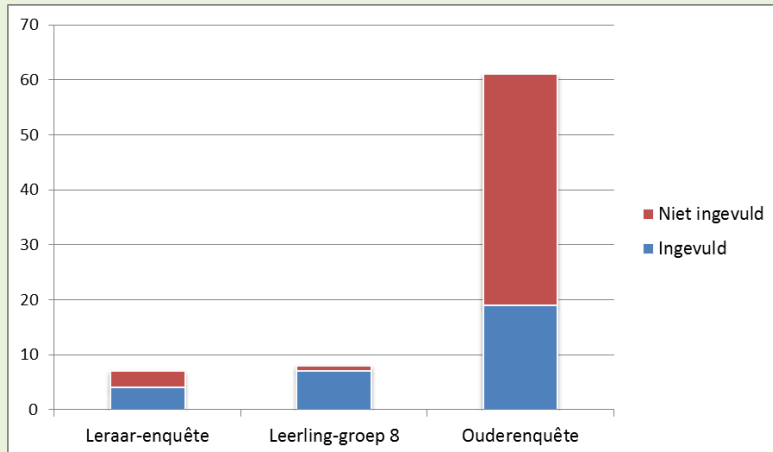
De leerkrachten hebben van te voren het aantal leerling per combinatiegroep opgegeven.

Totaal waren eenenzestig leerlingen. De eenenzestig ouderenquêtes zijn tussen 13 en 16 mei 2014 uitgedeeld. Zeven van de acht leerlingen van groep 8 hebben de enquête ingevuld, negentien ouderenquêtes zijn ingevuld en vier leraren hebben de enquête ingevuld.

4. Resultaten

4.1 Inleiding

De resultaten en de conclusie zijn gebaseerd op de benoemde en bestudeerde literatuur en de respondenten van de interviews en de enquêtes van dit praktijkgericht onderzoek. Bijlage acht laat het aantal respondenten zien per populatie dat wil zeggen de leerkrachten, de ouders en de leerlingen van groep 8.



Figuur 1

De bijlagen negen en tien laten de resultaten zien van de ouder- en leraar-enquête.

De bijlagen elf en twaalf bevatten het totaaloverzicht van de resultaten van de ouder- en leraar-enquête. De bijlagen dertien en veertien laten de grafieken van de resultaten van de open vraag van de ouder- en leraar-enquête zien. Bijlage vijftien bevat de verschillen en de overeenkomsten tussen de opvattingen van de ouders en leerkrachten. De bijlagen zestien en zeventien geven de resultaten en het totaaloverzicht aan van de resultaten van de leerling-enquête.

De encyclopedie beschrijft de leeromgeving als het geheel aan instrumenten, handelwijzen, personen en mogelijkheden die de lerende in de gelegenheid stelt om te leren (Online Encyclopedie, 2014). In dit praktijkgericht onderzoek betekent leeromgeving het geheel aan samenwerking en communicatie tussen ouders en leerkrachten ter bevordering van de leerontwikkeling van het kind. Met ouderbetrokkenheid wordt bedoeld de samenwerking en de communicatie tussen ouders en school ter bevordering van de opvoeding en het leerproces van het kind.

De bevindingen uit het literatuuronderzoek beantwoorden de volgende deelvragen.

4.2 Welke communicatieaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?

Een flexibele en open houding van de leerkrachten, vriendelijkheid, respect, waardering, transparantie, eerlijkheid en commitment zijn communicatie-instrumenten welke de partnerschap tussen ouders en school tot succes kunnen brengen wanneer ouders en leerkrachten oprecht zijn en elkaar op een gelijkwaardige manier behandelen zonder vooroordelen en stereotypering (Menheere & Hoge, 2010; Wee, 2011).

Het benaderen van laagopgeleide ouders en hun concreet uitleggen hoe ze hun kinderen in hun ontwikkeling kunnen stimuleren, zijn anderen communicatie-aspecten die de ouderbetrokkenheid kunnen versterken (Kans et al., 2009). Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. "Empathie" is een belangrijk begrip voor de opbouw van een goede relatie. Empathie betekent begrip en aandacht tonen voor de ander. Dit schept respect in de relatie waardoor de gesprekspartner zich serieus genomen voelt (Groen, Jongeman & Van Mengelen, 2006).

4.3 Welke samenwerkingsaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?

Een duidelijk beleid waar duidelijk wordt beschreven wat van de ouders wordt verwacht (Smit et al., 2008). Ouders informeren over het huiswerk, hun inhoudelijk uitleg geven over huiswerk en ze voor ouderactiviteiten uit nodigen (Menheere & Hoge, 2010; Haliman Ngantung Alibaks, 2011). De belangrijkste voorwaarde blijkt vertrouwen in de samenwerking tussen ouders en leerkrachten te zijn (Menheere & Hoge, 2010). Erkenning van de diversiteit van ouders dat wil zeggen de verschillen niet negeren. Erkenning blijkt de basis voor dialoog te zijn welke tot overeenstemming kan leiden. Op deze manier kunnen ouders en school als gelijkwaardig partners de schoolse ontwikkeling van het kind bespreken (Driesen et al., 2005).

Individuele aandacht, dialoog aangaan met de ouder en ongeplande gesprekken zijn voorspellers van bevordering van ouderbetrokkenheid (Van Der Schaaf & Van Den Berg, 2009). Educatief partnerschap is een middel om de samenwerking tussen ouders, school en gemeenschap vorm te geven. Educatief partnerschap blijkt een positief effect op de cognitieve ontwikkeling, de schoolresultaten en het sociaal functioneren van kinderen te hebben. Binnen dit model zijn de ouders eindverantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind en school is eindverantwoordelijk voor de inrichting en kwaliteit van het onderwijs (Menheere & Hoge, 2010).

4.4 Welke factoren van “ouderbetrokkenheid” zijn van belang om de leeromgeving te bevorderen?

Ouderbetrokkenheid thuis vooral bij het jonge kind (hoe jonger en hoe betere schoolresultaten op latere leeftijd) bevordert de leerontwikkeling van het kind (Desforjes & Abouschaar, 2003; Haliman Ngantung Alibaks, 2011; Kans et al., 2009). Laagopgeleide ouders en “onzichtbare” ouders zijn doelgroepen om ze te stimuleren tot actief ouderschap (Kans et al., 2009; Smit et al., 2008). Geïsoleerde ouders in contact brengen met twee actieve ouders bevordert ouderbetrokkenheid (Sheldon, 2002). Inhoudelijke instructies aan de ouders geven over huiswerkbegeleiding (Haliman Ngantung Alibaks, 2011), over het scheppen van een pedagogische sfeer om huiswerk te kunnen maken en over het stimuleren van de ontwikkeling van hun kind zijn factoren die de leeromgeving bevorderen. Voorstellen en ideeën van leerkrachten tot ondersteuning van het kind worden zeer gewaardeerd door ouders (Menheere & Hoge, 2010).

Er is een duidelijk verband tussen ouderbetrokkenheid en taalprestaties van kinderen. Er wordt aanbevolen om taalactiviteiten thuis te doen en de rekenactiviteiten op school te doen omdat de hulp van de ouders bij het maken van rekenen niet positief blijkt uit te pakken (Haliman Ngantung Alibaks, 2011; Menheere & Hoge, 2010). Het is essentieel dat ouders het belang van onderwijs aan hun kind uitdragen en geloven in de talentontwikkeling van hun kind. Het is van belang dat contact- en informatie-uitwisseling en ouderparticipatie op school plaatsvinden (Desforjes & Abouchaar, 2003). De rol van de leraar blijkt een pijler te zijn tot succesvolle ouderbetrokkenheid (Kans et al., 2009; Menheere & Hoge, 2010).

De intensiteit van benadering van leerkrachten naar ouders toe blijkt de inzet van ouders te vergroten om tijd en energie in de schoolontwikkeling van hun kind te steken ongeacht de klas waarin hun kind zit en ongeacht de sociaaleconomische achtergrond van de ouders. De visie van leerkrachten zowel over hun eigen rol als die van de ouders en de samenstelling van de schoolorganisatie blijkt bepalend te zijn tot succesvolle ouderbetrokkenheid. Wanneer leerkrachten een sturende rol aannemen blijkt dit een empowerment effect te hebben op de ouders waardoor ze meer geloven in de competenties van hun kind tot succesvolle schoolresultaten (Menheere & Hoge, 2010).

4.5 Welke factoren beïnvloeden een succesvolle samenwerking tussen ouders en school?

Vertrouwen tussen ouders en school blijkt een pijler te zijn (Menheere & Hoge, 2010). De leerkracht moet de ouder erkennen als gelijkwaardig partner ongeacht zijn achtergrond, waarden en normen en bewust zijn van het belang van de ouder voor een bevorderende schoolse ontwikkeling van het kind.

Het gesprek met de ouders aangaan door hun expliciet te vertellen wat school van de ouders verwacht met betrekking tot opvoeding en burgerschapsvorming (Smit et al., 2008).

Er zijn andere factoren die blijken de samenwerking te bevorderen namelijk: de intensiteit vanuit de leerkrachten om ouders erbij te betrekken; het gevoel van de ouders die door de leerkrachten zich uitgenodigd voelen tot ouderbetrokkenheid en een positieve beeldvorming van de ouders in het geloven van een positieve uitkomst. Flexibiliteit (in zelfbeeld en rolopvatting) en een open houding van de leerkracht schept meer gemeenschappelijkheid tussen ouders en leerkrachten (Menheere & Hoge, 2010).

De combinatie van ouderbetrokkenheid thuis en op school blijkt het meest effect te hebben op de schoolresultaten. Dit wijst op het belang om naar meervoudige ouderbetrokkenheid toe te werken en het initiatief van school om meervoudige ouderbetrokkenheid in de visie en missie van het schoolbeleid rondom ouderbetrokkenheid in te voeren. De basisprincipes als wederkerigheid, gedeelde verantwoordelijkheid, vertrouwen, sociale binding en sociale controle spelen hier beslissende rollen (Menheere & Hoge, 2010).

Andere principes zijn een geïntegreerd beleid, visie op ouderbetrokkenheid, visie op de samenwerking, gemeenschappelijke doelstellingen, open staan voor communicatie en het hanteren van een idealistische gevoelston (Smit et al., 2008). Twee wenselijke instrumenten om ouderbetrokkenheid te bevorderen zijn de wensen en belangen van ouders en school op elkaar afstemmen en het beschrijven van een helder competentieprofiel van leerkrachten (Smit et al., 2008, p.59).

4.6 Welke factoren spelen een rol in de communicatie tussen ouders en leerkrachten?

Het versterken van ouderbetrokkenheid, een heldere communicatie vanuit school en de ruimte die de ouders van de school krijgen om zich te kunnen uiten kunnen een rol spelen in de communicatie tussen ouders en leerkrachten (Haliman Ngantung Alibaks, 2011). De bewustwording van de leerkracht van het belang van de ouderrol en het initiatief van de leerkracht spelen in het slagen van een goede communicatie tussen ouders en school een belangrijke rol. Ouders moeten concrete en duidelijk informatie krijgen hoe ze moeten handelen. Het is hier belangrijk dat leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht (Menheere & Hooge, 2010).

De bevindingen uit de interviews en de enquêtes van de leerkrachten, ouders en leerlingen van groep 8 van obs Tweespan beantwoorden de volgende deelvragen.

4.7 Hoe wordt momenteel de samenwerking omschreven door de leerkrachten en de ouders?

Binnen de samenwerking hanteren de leerkrachten een open en positieve houding. Ouders worden met respect behandeld en zijn binnen de school welkom. Leerkrachten zorgen dat ze regelmatig face to face contact maken om het drempelverlagend te maken voor ouders om binnen de school te stappen en hun vragen en zorgen te bespreken. De leerkrachten proberen eerlijk en objectief te zijn. De insteek van de leerkrachten is "we willen het beste voor het kind". De leerkrachten willen graag met de ouders samenwerken en zien de kennis en inzet van de ouders als een meerwaarde voor de school. De leerkrachten hebben het gevoel dat de ouders makkelijk binnenstappen wanneer ze iets kwijt willen.

Alle zes moeders voelen zich vrij om naar de leerkracht te stappen en hun vragen en hun zorgen bij de leerkracht aan te geven. Twee van de zes moeders hebben de ervaring dat leerkrachten in de verdediging schieten wanneer de moeders hun zorgen mededelen, deze moeders hebben het gevoel dat hun zorgen en vragen als kritiek door de leerkrachten worden ontvangen. Eén van deze twee moeders maakt dit schooljaar mee dat een nieuwe leerkracht zonder oordeel haar zorgen en vragen ontvangt. Deze leerkracht kijkt meer naar het individuele kind zonder oordeel en probeert te werken

met wat er is. Deze moeder vindt dat de school iets duidelijker moet zijn in wat de school wel of niet kan.

Een andere moeder ervaart dat wanneer ze haar zorg uitspreekt, de school met een oplossing komt. De oplossing is altijd op korte termijn en de duurzaamheid van de oplossing wordt niet gewaarborgd. Deze moeder zou graag zien dat de leerkrachten inzien dat de ouders samen met de leerkrachten willen samenwerken voor de bestwil van het kind. Volgens een moeder worden afspraken niet nagekomen. Hierdoor voelt de moeder zich niet serieus genomen door de leerkracht, deze moeder ziet andere moeders hetzelfde ervaren en deze moeders zoeken hulp in de vorm van remedial teaching buiten de school.

Alle zes moeders geven aan dat wanneer het contact tussen moeder en leerkracht goed is, de moeders makkelijker naar de leerkracht toe stappen. Vier moeders zijn dit schooljaar zeer tevreden over de samenwerking met de leerkrachten waarvan twee moeders vorig schooljaar niet tevreden waren met de samenwerking omdat er geen goede afstemming was tussen de leerkrachten die in dezelfde groep werkten. Twee moeders benadrukken dat wanneer de leerkrachten dezelfde manier van onderwijs hanteren rustgevend is voor de leerlingen, de kinderen weten waar ze aan toe zijn. De zes moeders ervaren de manier van communiceren als prettig. Ze hebben allemaal de voorkeur voor face to face contact, zeker wanneer er iets aan de hand is met hun kind.

Drie van de zes moeders krijgen liever de nieuwsbrief in de hand in plaats van via de e-mail. Twee van de zes moeders zijn op dit moment minder tevreden met de samenwerking omdat er onduidelijkheid heerst over de nieuwe ontwikkelingen binnen de school, het nieuwe onderwijs met het intreden van de iPad, de leerontwikkeling van hun kind, het niet terugkoppelen van afspraken en het verschil in de manier van werken van de twee leerkrachten in dezelfde groep. Twee van de zes moeders willen graag tussendoor horen hoe het gaat, ook wanneer het goed gaat. Drie van de zes moeders vinden dat er meer gecommuniceerd moet worden door school en de leerkrachten over de toekomst van de school en de leerontwikkeling van hun kind.

De andere drie moeders denken 'geen nieuws is goed nieuws' en hebben het vertrouwen erin dat de leerkrachten hen tijdig op de hoogte brengen wanneer er een probleem met hun kind is en de moeders stappen gelijk naar de leerkrachten zodra ze iets bij hun kind vermoeden. Alle moeders vinden ouderparticipatie belangrijk en helpen graag op school. Vijf van de zes moeders geven aan dat hun kind met plezier naar school gaat, de zesde moeder geeft aan dat na een moeilijke start haar kind het op dit moment naar de zin heeft.

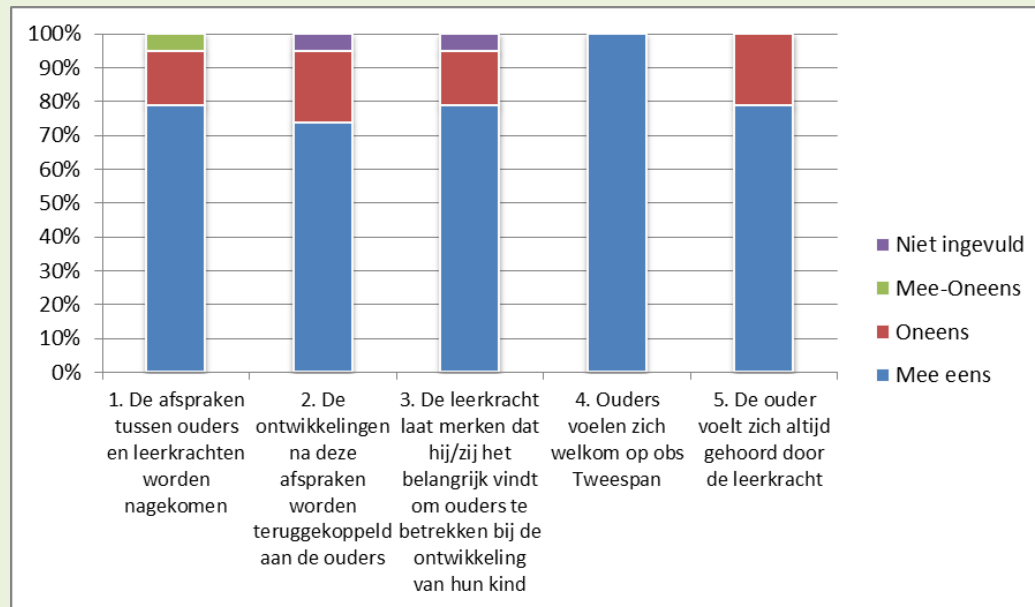
Negenenzeventig procent van de ouders en vijftig procent van de leerkrachten vinden dat de afspraken tussen ouders en leerkrachten worden nagekomen.

Vierenzeventig procent van de ouders en vijfenzeventig procent van de leerkrachten vinden dat de ontwikkelingen na deze afspraken worden teruggekoppeld aan de ouders.

Negenenzeventig procent van de ouders en honderd procent van de leerkrachten vinden dat de leerkracht het belangrijk vindt om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind.

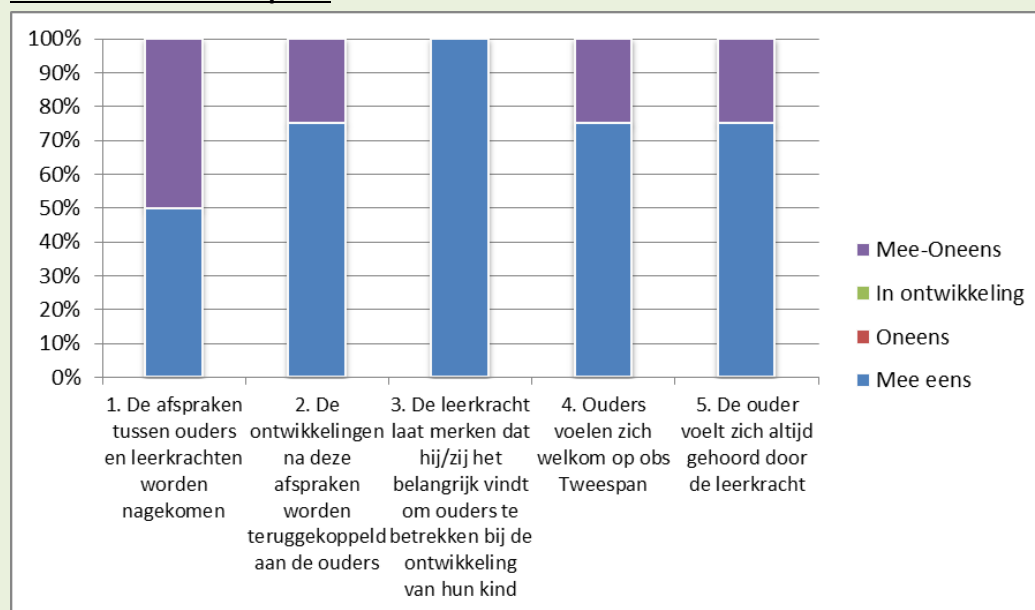
Honderd procent van de ouders en vijfenzeventig procent van de leerkrachten vinden dat de ouder zich welkom voelt op obs Tweespan.

Resultaten ouderenquête



Figuur 2

Resultaten leraar-enquête



Figuur 6

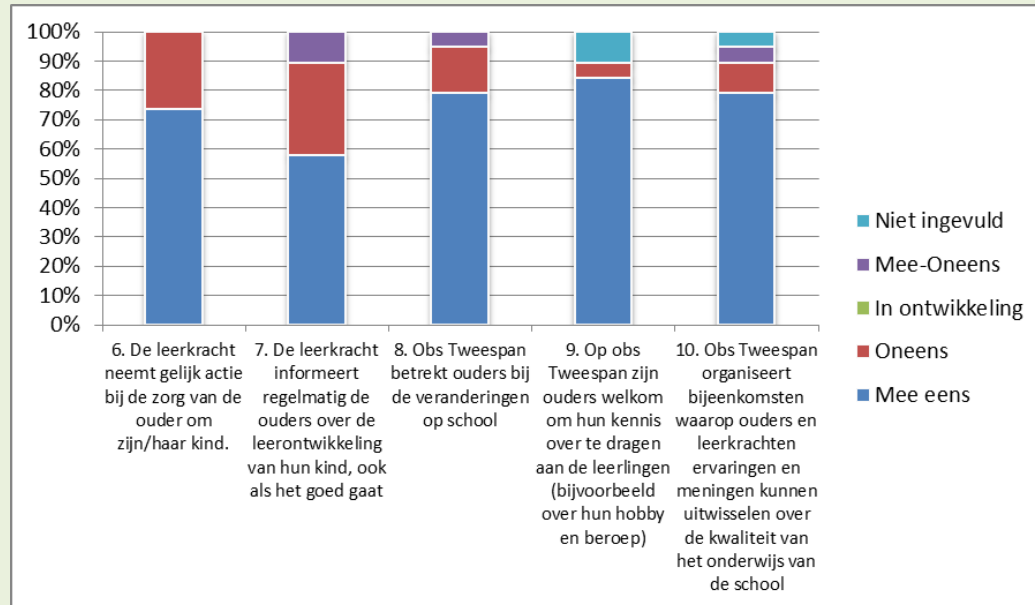
Negenenzeventig procent van de ouders en vijfenzeventig procent van de leerkrachten vinden dat de ouder zich altijd gehoord voelt door de leerkracht.

Vierenzeventig procent van de ouders en vijfenzeestig procent van de leerkrachten vinden dat de leerkracht gelijk actie neemt bij de zorg van de ouder om zijn/haar kind.

Achternvijftig procent van de ouders en honderd procent van de leerkrachten vinden dat de leerkracht regelmatig de ouders informeert over de leerontwikkeling van hun kind.

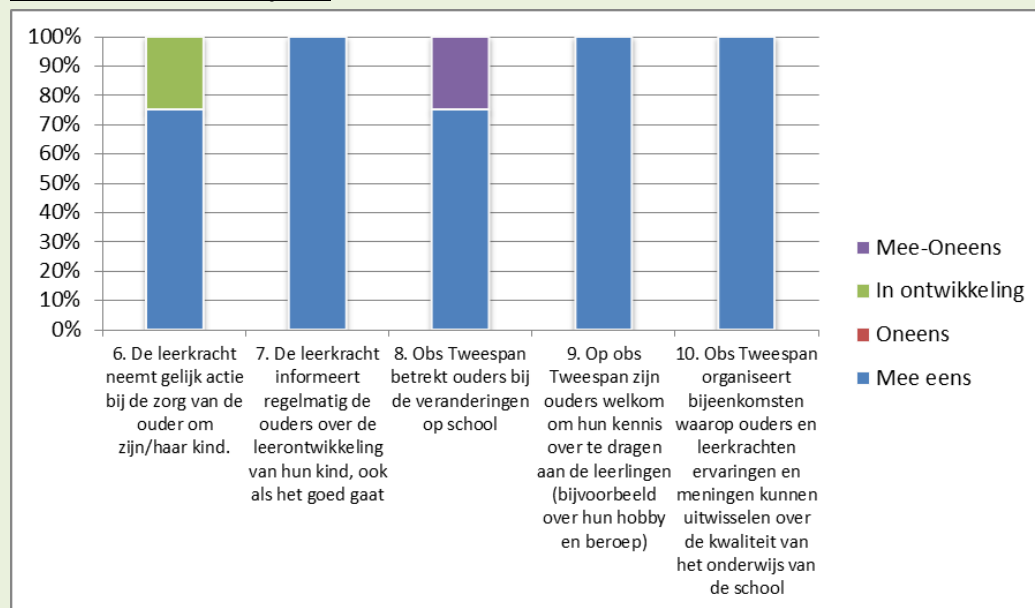
Negenenzeventig procent van de ouders en vijfenzeventig procent van de leerkrachten vinden dat obs Tweespan de ouders bij de veranderingen op school betreft.

Resultaten ouderenquête



Figuur 3

Resultaten leraar-enquête



Figuur 7

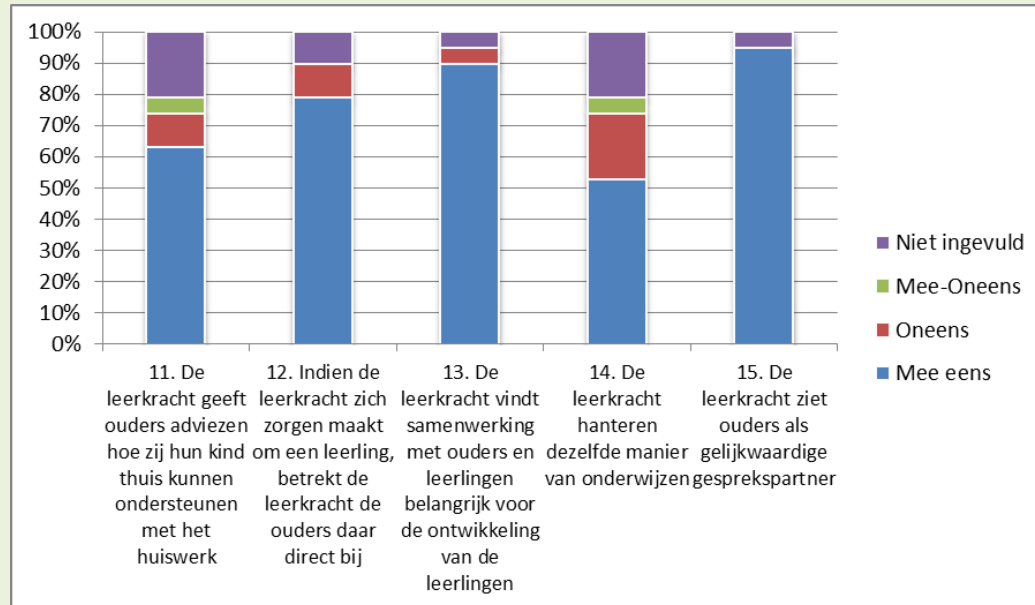
Vierentachtig procent van de ouders en honderd procent van de leerkrachten vinden dat ouders op obs Tweespan welkom zijn om hun kennis over te dragen aan de leerlingen (bijvoorbeeld over hun hobby en beroep).

Negenenzeventig procent van de ouders en honderd procent van de leerkrachten vinden dat obs Tweespan bijeenkomsten organiseert waarop ouders en leerkrachten ervaringen en meningen kunnen uitwisselen over de kwaliteit van het onderwijs van de school.

Drieënzestig procent van de ouders en vijftig procent van de leerkrachten vinden dat de leerkracht ouders adviezen geeft hoe zij hun kind thuis kunnen ondersteunen met het huiswerk.

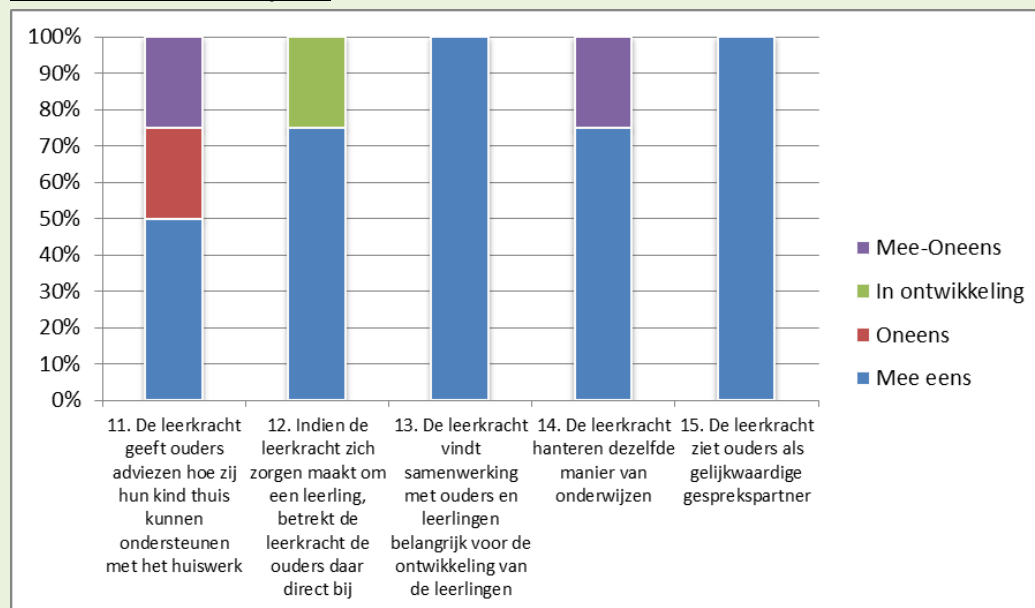
Negenenzeventig procent van de ouders en vijfenzeventig procent van de leerkrachten vinden indien de leerkracht zich zorgen maakt om een leerling dat de leerkracht de ouders daar direct bij betreft.

Resultaten ouderenquête



Figuur 4

Resultaten leraar-enquête



Figuur 8

Negenentachtig procent van de ouders en honderd procent van de leerkrachten vinden dat de leerkracht de samenwerking met ouders en leerlingen belangrijk vindt voor de ontwikkeling van de leerlingen.

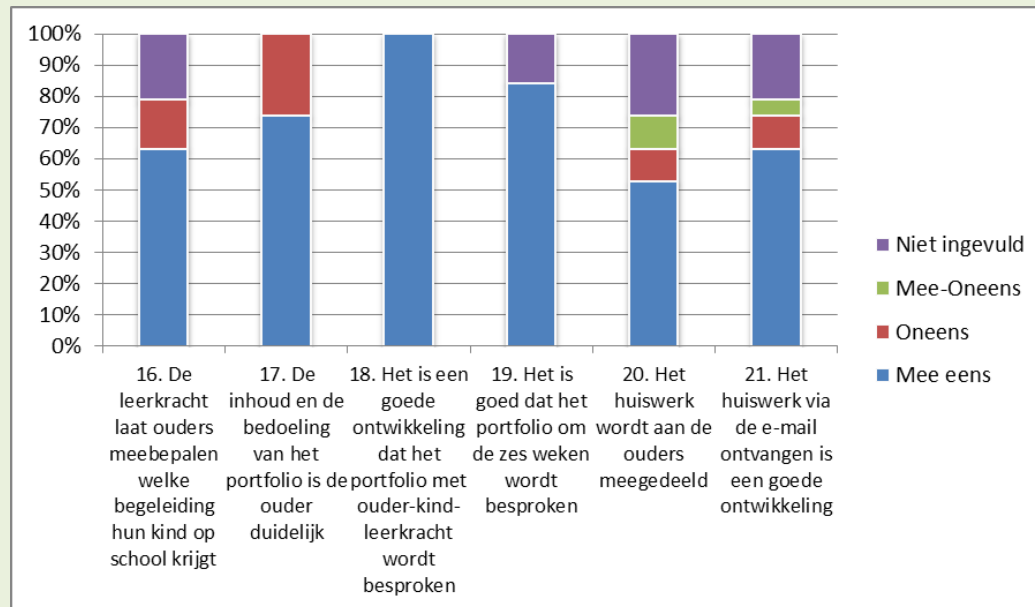
Drieënvijftig procent van de ouders en vijfenzeventig procent van de leerkrachten vinden dat de leerkrachten dezelfde manier van onderwijzen hanteren.

Vijfennegentig procent van de ouders en honderd procent van de leerkrachten vinden dat de leerkracht ouders ziet als gelijkwaardige gesprekspartners.

Drieënzestig procent van de ouders vindt dat de leerkracht ouders laat meebepalen welke begeleiding hun kind op school krijgt.

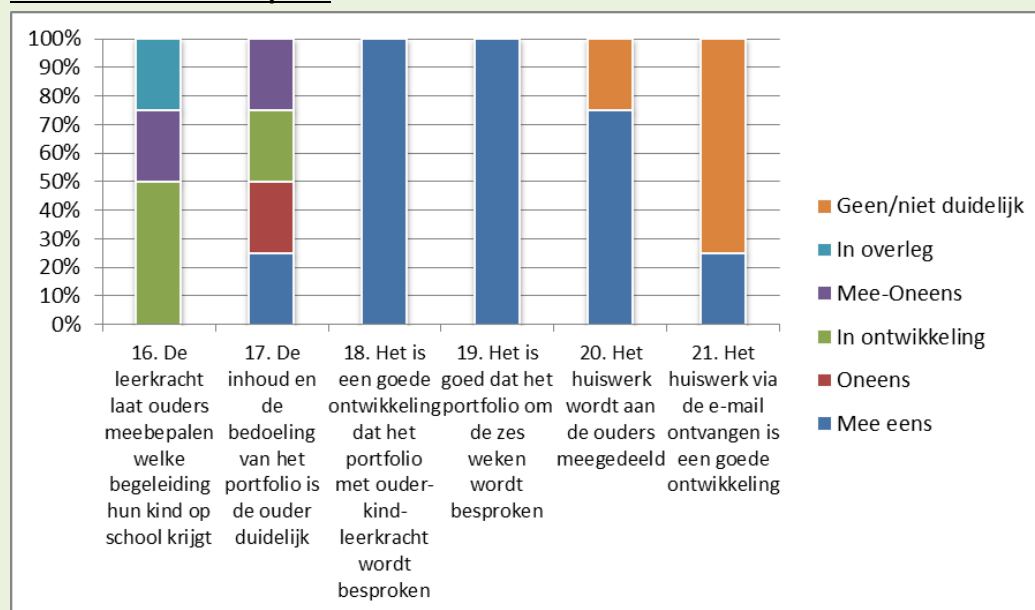
Vijftig procent van de leerkrachten vindt dat dit proces in ontwikkeling is.

Resultaten ouderenquête



Figuur 5

Resultaten leraar-enquête



Figuur 9

Vierenzeventig procent van de ouders en vijftientig procent van de leerkrachten vinden dat de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is.

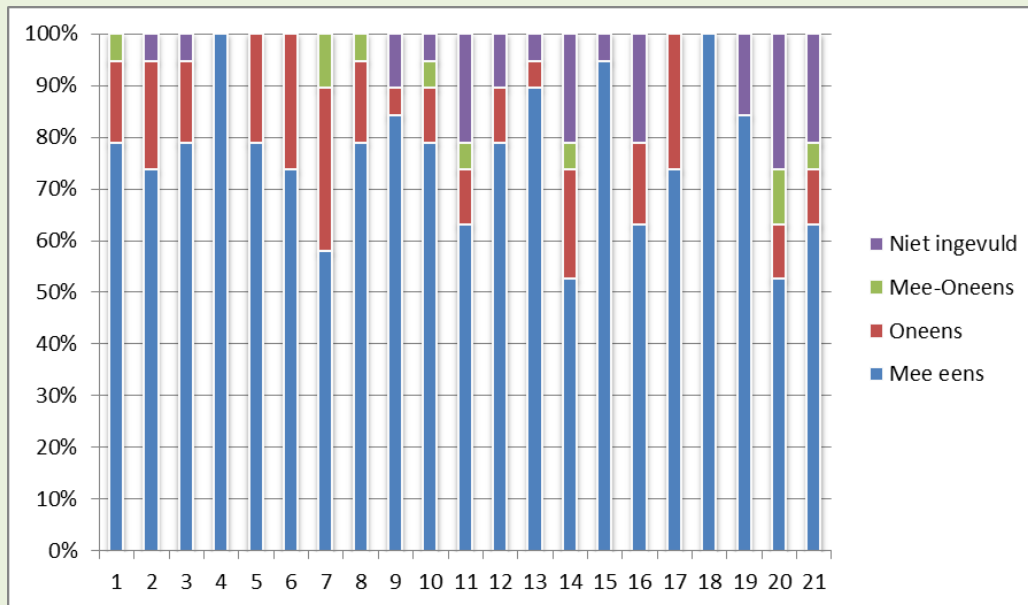
Honderd procent van de ouders en honderd procent van de leerkrachten vinden dat het een goede ontwikkeling is dat het portfolio met ouder-kind wordt besproken.

Vierentachtig procent van de ouders en honderd procent van de leerkrachten vinden dat het goed is dat het portfolio om de zes weken wordt besproken.

Drieënvijftig procent van de ouders en vijfenzeventig procent van de leerkrachten vinden dat het huiswerk aan de ouders wordt meegedeeld.

Drieënzestig procent van de ouders en vijftientig procent van de leerkrachten vinden dat het huiswerk via de e-mail ontvangen een goede ontwikkeling is.

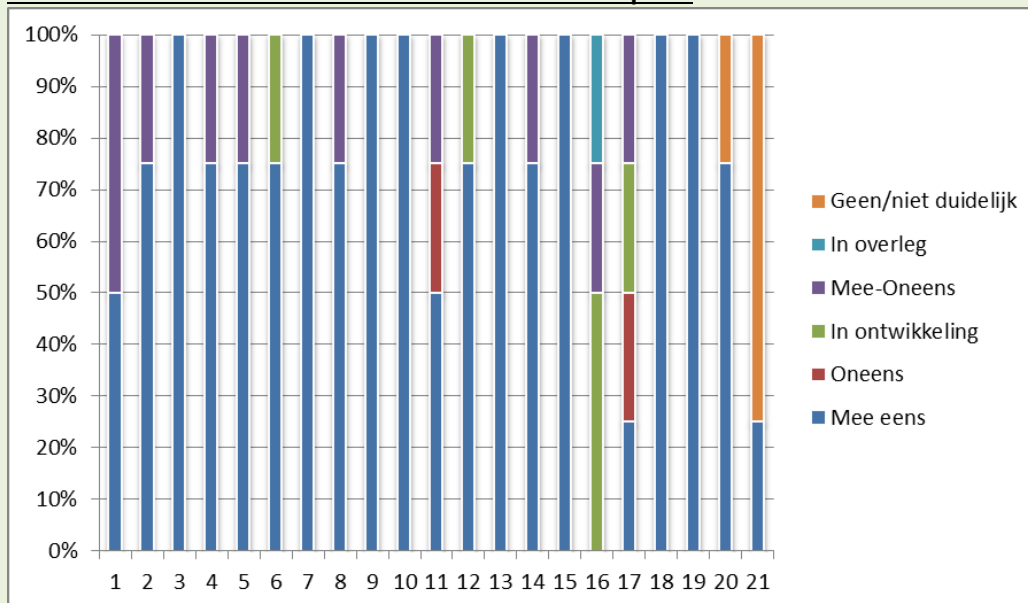
Totaaloverzicht van de resultaten van de ouderenquête



Figuur 10

De getalen een tot en met eenentwintig refereren naar de enquêtevragen. Deze vragen zijn te lezen in bijlage 11.

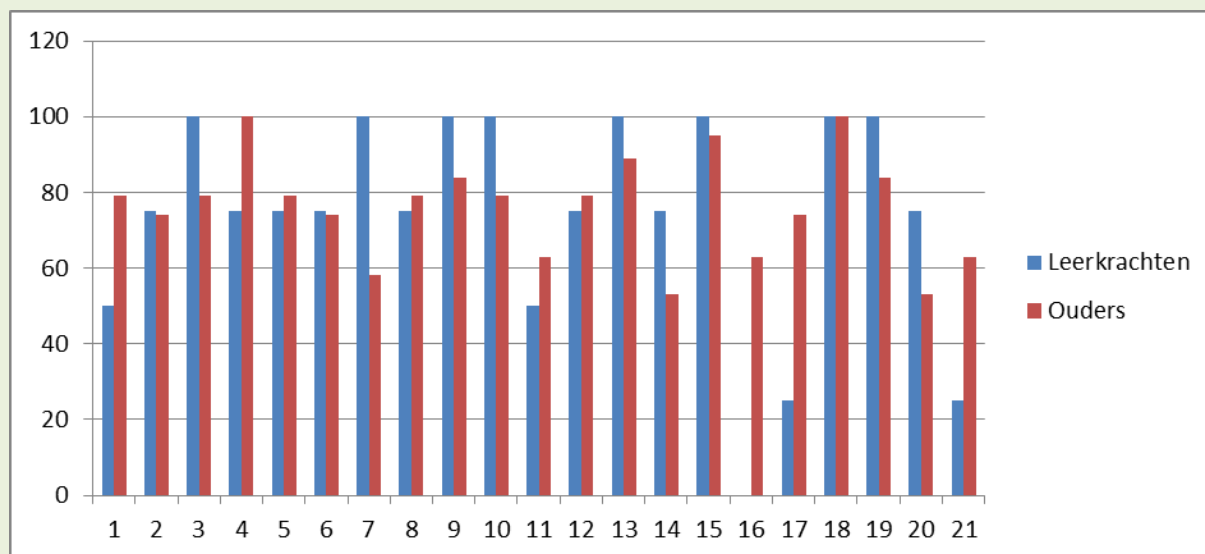
Totaaloverzicht van de resultaten van de leraar-enquête



Figuur 11

De getalen een tot en met eenentwintig refereren naar de enquêtevragen. Deze vragen zijn te lezen in bijlage 12.

Deze grafiek laat zien waar de verschillen en de overeenkomsten liggen tussen de opvattingen van de ouders en leerkrachten. Alleen het percentage van het antwoord “mee eens” is in deze grafiek verwerkt.



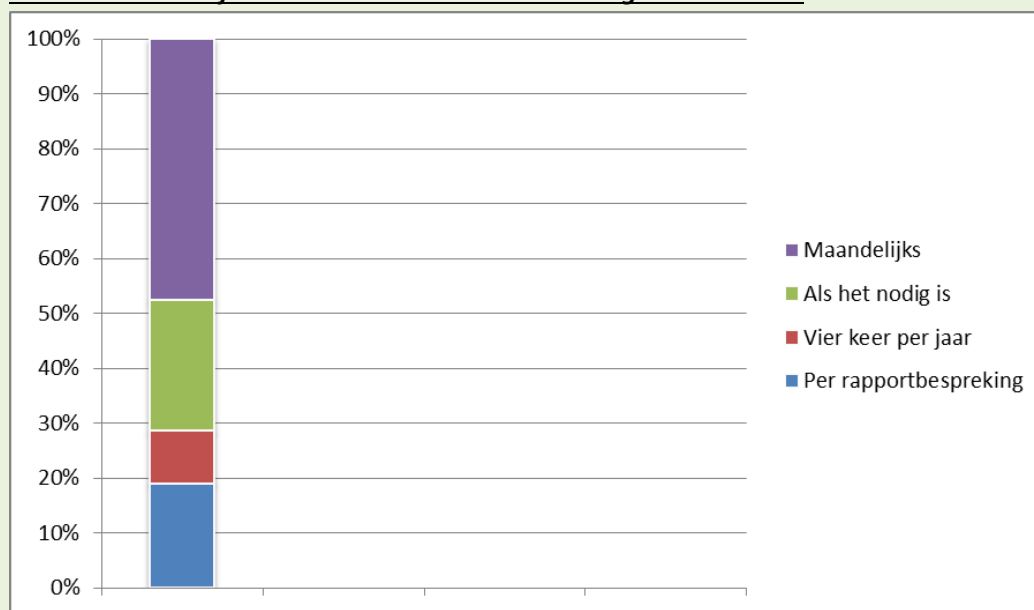
Figuur 14

De getallen een tot en met eenentwintig refereren naar de enquêtevragen. Deze vragen zijn te lezen in bijlage 15.

4.8 Welke behoefte is er vanuit de school, de leerkrachten en ouders met betrekking tot de samenwerking?

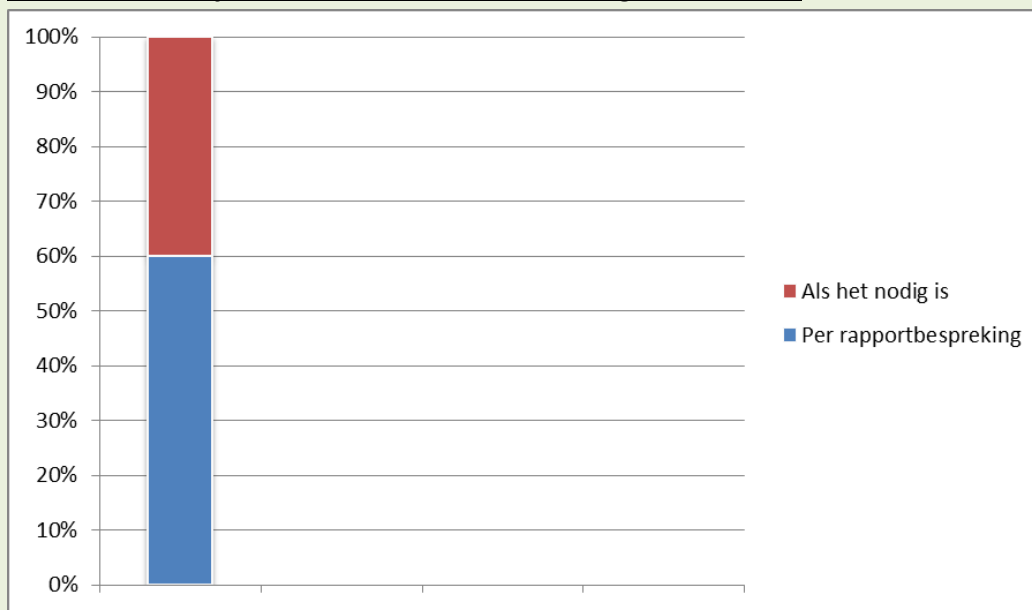
Uit de interviews blijkt dat de leerkrachten en de ouders met betrekking tot de samenwerking behoefte hebben aan vertrouwen, open houding, respectvol met elkaar omgaan, afspraken na komen, het terugkoppelen van ontwikkelingen na de gemaakte afspraken, regelmatig fysiek contact, het laten weten hoe het kind het op school doet ook wanneer het goed gaat, duidelijkheid over de toekomst van obs Tweespan, duidelijkheid over het onderwijs voor een nieuwe tijd en de leerontwikkeling van het kind. Alle zes moeders voelen zich vrij om de school binnen te stappen en hun vragen en zorgen bij de leerkracht aan te geven. De leerkrachten willen graag met de ouders samenwerken en zien de kennis en inzet van de ouders als een meerwaarde voor de school.

Resultaat op de openvraag van de ouderenquête: “Wil u aangeven hoe regelmatig u wenst dat de leerkracht u informeert over de leerontwikkeling van uw kind”.



Figuur 12

Resultaat op de openvraag van de leraar-enquête: “Wil u aangeven hoe regelmatig u wenst dat de leerkracht u informeert over de leerontwikkeling van uw kind”.



Figuur 13

Achtenveertig procent van de ouders wil maandelijks door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind.

Vierentwintig procent van de ouders wil als het nodig is door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind en negentien procent van de ouders wil per rapportbespreking door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind. Zestig procent van de leerkrachten wil per rapportbespreking de ouder informeren over de leerontwikkeling van de leerling en veertig procent van de leerkrachten wil als het nodig is de ouder informeren over de leerontwikkeling van de leerling.

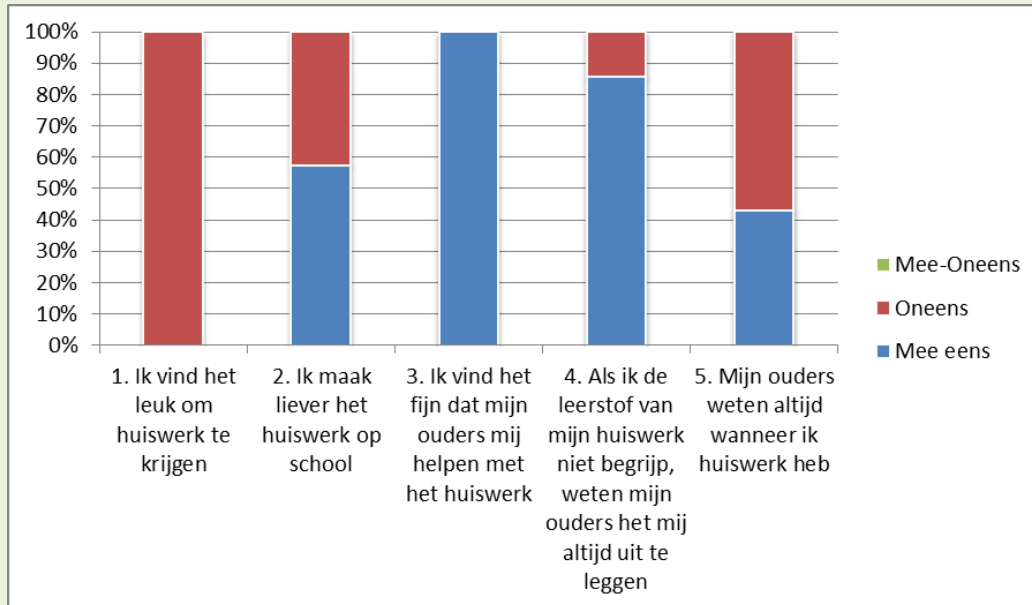
4.9 Hoe beleven de leerlingen ouderbetrokkenheid?

Beide geïnterviewde leerlingen maken hun huiswerk zelfstandig en vragen de hulp van hun ouders wanneer het nodig is. Beide leerlingen vinden het fijn wanneer hun ouders hen helpen met het huiswerk. Beide leerlingen hebben het naar hun zin op school. De “jongen” leerling vindt zijn leerkracht geweldig en van hem hoeft niks op school te veranderen. Soms begrijpen de ouders het huiswerk niet en dan vraagt de leerling het de volgende dag aan de leerkracht. De leerling vertelt dat hij vaak vergeet om het aan de leerkracht te vragen.

Wat de leerling niet begrijpt wordt door de leerkracht opnieuw uitgelegd vervolgens maakt de leerling een oefening en dan wordt de uitleg van de leerkracht voor de leerling duidelijk. Een van de geïnterviewde leerling krijgt vaak van zijn ouders straf omdat hij zijn huiswerk niet maakt. De leerkracht mailt het huiswerk naar zijn ouders. Hoewel hij het belang van huiswerk begrijpt, vindt hij het irritant om het huiswerk thuis te maken. Hij zou liever het huiswerk op school maken. Hij maakt liever na schooltijd op school zijn huiswerk af dan zijn huiswerk naar huis meenemen.

Een van de geïnterviewde leerling zegt dat zijn ouders vanwege hun werk niet vaak op school kunnen helpen. Hij zou het leuk vinden dat zijn ouders meer op school zouden kunnen helpen maar hij begrijpt dat ze voor de kosten moeten werken. De andere leerling vindt het normaal om huiswerk te krijgen, ze leert de hele tijd en vraagt haar ouders om haar te overhoren. Ze vindt het fijn wanneer haar ouders op school helpen en haar moeder is zeer actief op school dat vindt ze het heel leuk en doet op school haar extra best wanneer haar moeder op school bezig is.

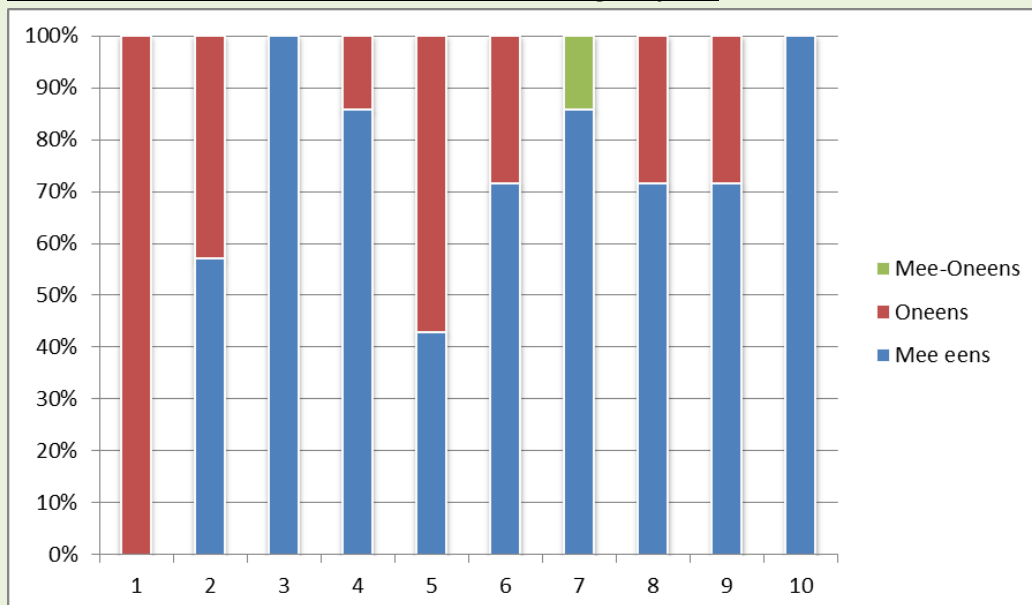
Resultaten enquête leerlingen groep 8



Figuur 15

Uit de enquête blijkt dat honderd procent van de leerlingen het fijn vindt om door de ouders geholpen te worden met het huiswerk maken.
 Zesentachtig procent van de leerlingen geeft aan dat de ouders bij het huiswerk maken uitleg kunnen geven.
 Volgens zevenenvijftig procent van de leerlingen weten de ouders niet altijd wanneer hun kind huiswerk heeft.
 Eenenzeventig procent van de leerlingen vindt het leuk dat de eigen ouders op school kunnen helpen met activiteiten.

Totaal overzicht van de resultaten van de leerling-enquête



Figuur 17

De getallen een tot en met tien refereren naar de enquêtevragen. Deze vragen zijn te lezen in bijlage 17.

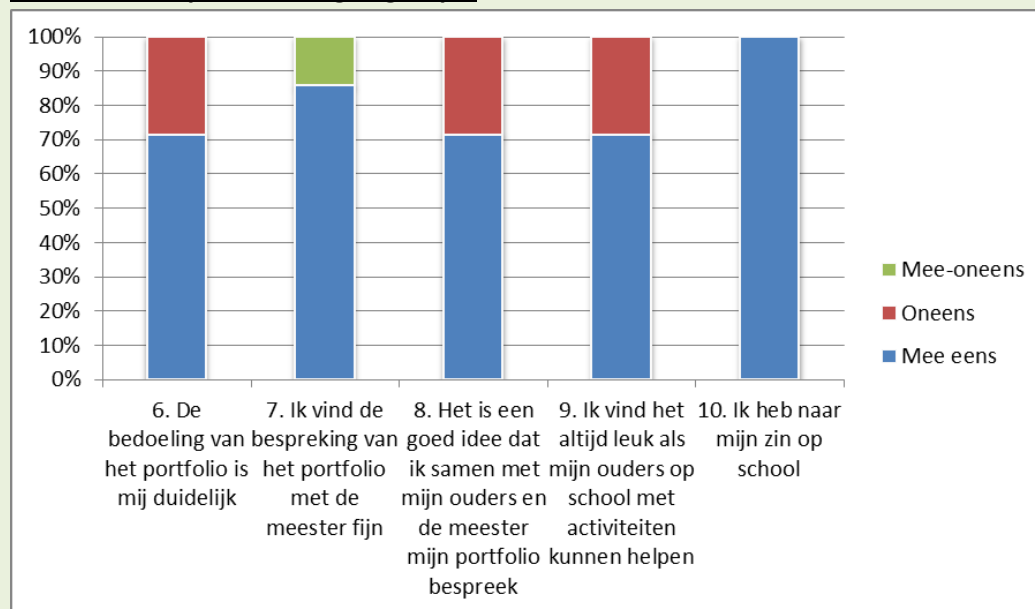
4.10 Welke gedachten hebben de leerlingen bij het nieuwe concept van de leerling rapport bespreking?

Het nieuwe concept van de leerling-rapport-bespreking heet het portfolio. De leerkracht heeft de bedoeling van het portfolio uitgelegd en de uitleg van de leerkracht is duidelijk. Het is voor beide geïnterviewde leerlingen heel duidelijk wat ze moeten doen. De leerlingen kijken in het portfolio de oefeningen die ze moeten maken. Elke oefening laten ze aan de leerkracht zien, de oefening kan je zien als een toets, bij goedkeuring mag je een bolletje in het portfolio kleuren. Bij afkeur krijgt de leerling een extra oefening om de toets goed te kunnen maken bijvoorbeeld een aftreksom.

Alles wat de leerling behaalt gaat in het portfolio en de leerling kleurt een bolletje bij het behalen van ieder toets. Wat de leerling gehaald heeft is zijn/haar bewijs dat hij/zij het gehaald heeft en daarom moet dat in het portfolio komen te staan. Voor beide leerlingen is de bespreking van het portfolio goed verlopen. Een van de leerlingen vindt een keer het portfolio bespreken genoeg, het hoeft voor hem niet meer. Zijn ouders waren er niet bij. Hij kreeg het advies om mooi te schrijven en op te letten op de inhoud. Hij is het met de leerkracht eens maar door een druk schooldagprogramma lukt het hem niet altijd om het advies van zijn leerkracht te realiseren. Hoewel hij dit wel tegen zijn leerkracht durft te zeggen, heeft hij nog niks tegen de leerkracht gezegd.

De ouders krijgen een gespreksverslag van het portfolio. Daarin staan de gemaakte afspraken tussen de leerkracht en de leerling. In het portfolio van de leerling staan meer afspraken (eigen doelen) welke de leerling samen met de leerkracht heeft gemaakt. De leerkracht heeft een duplicaat (de officiële versie) van het portfolio van ieder kind. Hij houdt het duplicaat bij zich en schrijft alles vanuit het portfolio van de leerling (de leerling-versie) over in het duplicaat. Iedere leerling moet zelfstandig aan zijn/haar portfolio werken. De leerling kan zelfstandig de leerling-versie pakken en gelijk zien wat hij/zij nog moet halen zonder aan de leerkracht te hoeven vragen. De leerling mag het bolletje pas kleuren na goedkeuring.

Resultaten enquête leerlingen groep 8



Figuur 16

Uit de enquête blijkt dat eenenzeventig procent van de leerlingen de bedoeling van het portfolio duidelijk vindt.

Eenenzeventig procent van de leerlingen vindt het fijn om het portfolio te bespreken met de ouders en de leerkracht.

Zesentachtig procent van de leerlingen vindt de bespreking van het portfolio met de leerkracht prettig en honderd procent van de leerlingen heeft het naar de zin op school.

5. Conclusie

5.1 Inleiding

De conclusie vloeit uit de resultaten uit het literatuuronderzoek, de interviews en de enquêtes en geeft de bevindingen om de vraagstelling te beantwoorden.

5.2 Welke communicatieaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?

Een open houding van de leerkrachten en het benaderen van de ouders op een gelijkwaardige manier zonder vooroordelen en stereotypering. Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Begrip en aandacht tonen voor de ander schept respect in de relatie waardoor de gesprekspartner zich serieus genomen voelt.

5.3 Welke samenwerkingsaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?

Een goed omschreven visie op ouderbetrokkenheid, een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe blijken de leeromgeving te bevorderen. Vertrouwen blijkt een belangrijke voorwaarde in de samenwerking tussen ouders en leerkrachten. Erkenning van de diversiteit van de ouders blijkt de basis voor dialoog te zijn welke tot overeenstemming kan leiden. Individuele aandacht en met regelmaat de dialoog aangaan met de ouders zijn voorspellers van bevordering van ouderbetrokkenheid. Ten slotte blijkt educatief partnerschap een positief effect op de cognitieve ontwikkeling, de schoolresultaten en het sociaal functioneren van kinderen te hebben. In dit model wordt vorm gegeven aan de samenwerking tussen ouders, school en gemeenschap.

5.4 Welke factoren van “ouderbetrokkenheid” zijn van belang om de leeromgeving te bevorderen?

Ouderbetrokkenheid thuis vooral bij het jonge kind (hoe jonger en hoe betere schoolresultaten op latere leeftijd) bevordert de leerontwikkeling van het kind. Laagopgeleide ouders en “onzichtbare” ouders zijn doelgroepen om ze te stimuleren tot actief ouderschap. Ouders waarderen de ideeën en de voorstellen van de leerkrachten tot ondersteuning van hun kind. Er wordt aanbevolen om taalactiviteiten thuis te doen omdat er een duidelijk verband is tussen ouderbetrokkenheid en taalprestaties van kinderen. De intensiteit van benadering van leraren naar ouders toe blijkt de inzet van ouders te vergroten om tijd en energie in de schoolontwikkeling van hun kind te steken. Het aannemen van een sturende rol door de leerkrachten en hun opvattingen op ouderbetrokkenheid blijken bepalend te zijn tot succesvolle ouderbetrokkenheid.

5.5 Welke factoren beïnvloeden een succesvolle samenwerking tussen ouders en school?

Vertrouwen tussen ouders en school blijkt een pijler te zijn. Twee factoren die een succesvolle samenwerking tot leven kunnen brengen zijn de erkenning van de ouders als gelijkwaardig partners door de leerkrachten en het gesprek met de ouders aangaan door hun expliciet te vertellen wat school van de ouders verwacht met betrekking tot opvoeding en burgerschapsvorming. Twee aspecten die bepalend zijn voor een vruchtbare samenwerking zijn ten eerste het gevoel van de ouders die door de leerkrachten zich uitgenodigd voelen tot ouderbetrokkenheid; ten tweede een positieve beeldvorming van de ouders in het geloven van een positieve uitkomst.

De combinatie van ouderbetrokkenheid thuis en op school blijkt het meest effect te hebben op de schoolresultaten. Dit wijst op het belang om meervoudige ouderbetrokkenheid in de visie en missie van het schoolbeleid rondom ouderbetrokkenheid in te voeren. De basisprincipes als wederkerigheid, gedeelde verantwoordelijkheid, vertrouwen, sociale binding en sociale controle spelen hier beslissende rollen. Twee wenselijke instrumenten om ouderbetrokkenheid te bevorderen zijn de wensen en belangen van ouders en school op elkaar af te stemmen en het beschrijven van een helder competentieprofiel van leerkrachten.

5.6 Welke factoren spelen een rol in de communicatie tussen ouders en leerkrachten?

Het versterken van ouderbetrokkenheid, een heldere communicatie vanuit school en de ruimte die de ouders van de school krijgen om zich te kunnen uiten kunnen een rol spelen in de communicatie tussen ouders en leerkrachten. De bewustwording van de leerkracht van het belang van de ouderrol en het initiatief van de leerkracht spelen in het slagen van een goede communicatie tussen ouders en school een belangrijke rol. Het is hier belangrijk dat leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht.

5.7 Hoe wordt momenteel de samenwerking omschreven door de leerkrachten en ouders?

Binnen de samenwerking hanteren de leerkrachten een open en positieve houding. Ouders worden met respect behandeld en zijn binnen de school welkom. Leerkrachten zorgen dat ze regelmatig face to face contact maken om het drempelverlagend te maken voor ouders om binnen de school te stappen en hun vragen en zorgen te bespreken. De leerkrachten proberen eerlijk en objectief te zijn.

Alle zes moeders voelen zich vrij om naar de leerkracht te stappen en hun vragen en hun zorgen bij de leerkracht aan te geven. Twee van de zes moeders hebben de ervaring dat leerkrachten in de verdediging schieten wanneer de moeders hun zorgen mededelen, deze moeders hebben het gevoel dat hun zorgen en vragen als kritiek door de leerkrachten worden ontvangen. Een van deze moeders maakt dit schooljaar mee dat de nieuwe leerkracht zonder oordeel haar zorgen en vragen ontvangt, deze leerkracht kijkt meer naar het individuele kind zonder oordeel en probeert te werken met wat er is. Vier moeders zijn dit schooljaar zeer tevreden over de samenwerking met de leerkrachten.

De zes moeders ervaren de manier van communiceren als prettig maar ze hebben allemaal de voorkeur voor face to face contact, zeker wanneer er iets aan de hand is met hun kind. Twee van de zes moeders zijn op dit moment minder tevreden met de samenwerking omdat er onduidelijkheid heerst over de nieuwe ontwikkelingen binnen de school, het nieuwe onderwijs met het intreden van de iPad, de leerontwikkeling van hun kind, het niet terugkoppelen van afspraken en het verschil in de manier van werken van de twee leerkrachten in dezelfde groep. Alle moeders vinden ouderparticipatie belangrijk en helpen graag op school.

De ouders vinden dat de afspraken tussen ouders en leerkrachten worden nagekomen en de leerkrachten blijken het hier minder mee eens te zijn. Beiden vinden dat de ontwikkelingen na deze afspraken worden teruggekoppeld aan de ouders. Meer leerkrachten dan ouders vinden dat de leerkracht het belangrijk vindt om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind. Meer ouders dan leerkrachten vinden dat de ouder zich welkom voelt op obs Tweespan. Beiden vinden dat de ouder zich altijd gehoord voelt door de leerkracht.

De ouders en de leerkrachten vinden dat de leerkracht gelijk actie neemt bij de zorg van de ouder om zijn/haar kind. Alle leerkrachten vinden dat de leerkracht regelmatig ouders informeert over de leerontwikkeling van hun kind maar de ouders zijn het hier minder mee eens. Beiden vinden dat obs Tweespan ouders bij de veranderingen op school betreft.

Meer leerkrachten dan ouders vinden dat ouders op obs Tweespan welkom zijn om hun kennis over te dragen aan de leerlingen (bijvoorbeeld over hun hobby en beroep). Meer leerkrachten dan ouders vinden dat obs Tweespan bijeenkomsten organiseert waarop ouders en leerkrachten ervaringen en meningen kunnen uitwisselen over de kwaliteit van het onderwijs van de school.

Meer ouders dan leerkrachten vinden dat de leerkracht ouders adviezen geeft hoe zij hun kind thuis kunnen ondersteunen met het huiswerk. Beiden vinden dat indien de leerkracht zich zorgen maakt om een leerling, de leerkracht de ouders daar direct bij betreft. Meer leerkrachten dan ouders vinden dat de leerkracht de samenwerking met ouders en leerlingen belangrijk vindt voor de ontwikkeling van de leerlingen.

De leerkrachten vinden dat de leerkrachten dezelfde manier van onderwijzen hanteren en ouders blijken het hier minder mee eens te zijn. Beiden vinden dat de leerkracht ouders ziet als gelijkwaardige gesprekspartners. De meeste ouders vinden dat de leerkracht ouders laat meebepalen welke begeleiding hun kind op school krijgt terwijl de helft van de leerkrachten vindt dat dit proces in ontwikkeling is. De ouders vinden dat de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is en de leerkrachten blijken het hier minder mee eens te zijn.

Alle ouders en leerkrachten vinden dat het een goede ontwikkeling is dat het portfolio met ouder-kind wordt besproken. Meer leerkrachten dan ouders vinden dat het goed is dat het portfolio om de zes weken wordt besproken. De meeste leerkrachten vinden dat het huiswerk aan de ouders wordt meegedeeld en ouders blijken het hier minder mee eens te zijn. Ouders vinden dat het huiswerk via de e-mail ontvangen een goede ontwikkeling is en leerkrachten blijken het hier minder mee eens te zijn.

5.8 Welke behoefte is er vanuit de school, de leerkrachten en ouders met betrekking tot de samenwerking?

De leerkrachten en de ouders hebben met betrekking tot de samenwerking behoefte aan vertrouwen, open houding, respectvol met elkaar omgaan, afspraken na komen, het terugkoppelen van ontwikkelingen na de gemaakte afspraken, regelmatig fysiek contact, het laten weten hoe het kind op school doet ook wanneer het goed gaat, duidelijkheid over de toekomst van obs Tweespan, duidelijkheid over het onderwijs voor een nieuwe tijd en de leerontwikkeling van het kind.

Alle zes moeders voelen zich vrij om de school binnen te stappen en hun vragen en zorgen bij de leerkracht aan te geven. De leerkrachten willen graag met de ouders samenwerken en zien de kennis en inzet van de ouders als een meerwaarde voor de school. De ouders willen maandelijks door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind en de leerkrachten willen het per rapportbespreking. Zodra het nodig is willen de ouders door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind en de leerkrachten denken hetzelfde hierover.

5.9 Hoe beleven de leerlingen ouderbetrokkenheid?

Alle leerlingen vinden het fijn dat hun ouders hen helpen met het huiswerk. De ouders worden via de mail door de leerkracht op de hoogte gebracht van het huiswerk. Volgens de meeste leerlingen weten de ouders niet altijd wanneer hun kind huiswerk heeft. De meeste leerlingen geven aan dat de ouders bij het huiswerk maken uitleg kunnen geven. Wanneer de leerlingen en de ouders het huiswerk niet begrijpen vraagt de leerling het de volgende dag aan de leerkracht. De meeste leerlingen vinden het leuk dat de eigen ouders op school kunnen helpen met activiteiten.

5.10 Welke gedachten hebben de leerlingen bij het nieuwe concept van de leerling rapport bespreking?

De meeste leerlingen vinden de bedoeling van het portfolio duidelijk en vinden het fijn om het portfolio te bespreken met de eigen ouders en leerkracht. De meeste leerlingen vinden de bespreking van het portfolio met de leerkracht prettig en alle leerlingen hebben het naar de zin op school.

5.11 Antwoord op de vraagstelling

“WAT HEEFT OPENBARE BASISCHOOL TWEESPAN NODIG OM DE OUDERS EN LEERKRACHTEN VAN DEZE SCHOOL TOT SAMENWERKING TE BRENGEN ZODAT DE LEEROMGEVING ZO OPTIMAAL MOGELIJK WORDT?”

Uit de resultaten van de enquête blijken de antwoorden van de leerlingen met elkaar overeen te komen. Hun beleving dat hun ouders niet altijd weten wanneer ze huiswerk hebben komt overeen met de beleving van de ouders. Alle leerlingen hebben het naar de zin op school en ze geven het aan dat ze de ouderbetrokkenheid thuis en op school waarderen. Deze waardering is ook terug in de antwoorden van de ouders en van de leerkrachten te zien.

De antwoorden van de ouders blijken onderling meer met elkaar overeen te komen dan de antwoorden van de leerkrachten onderling. De antwoorden van de ouders en van de leerkrachten verschillen duidelijk op veel punten van elkaar. Deze gegevens kunnen een aanleiding zijn om een duidelijke visie en goed omschreven beleid op ouderbetrokkenheid te maken zodat helderheid in de communicatie en de samenwerking tussen ouders en school ontstaat.

Uit dit praktijkgericht onderzoek blijkt dat de ouders vooral behoefte hebben aan openheid en duidelijkheid van school. Ze willen graag maandelijks informatie krijgen over de leerontwikkeling van hun kind. Ouders voelen zich op school welkom. Ouders en leerkrachten zien elkaar als gelijkwaardige gesprekspartners.

OP BASIS VAN DEZE BEVINDINGEN LUIDT HET ANTWOORD OP DE VRAAG VAN OBS TWEESPAN ALS VOLGT:

Een open houding van de leerkrachten en begrip en aandacht tonen voor de ouder schept respect in de relatie waardoor de ouder zich serieus genomen voelt. Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevordert de leeromgeving. Het is hier belangrijk dat leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht.

Twee aspecten die bepalend zijn voor een vruchtbare samenwerking zijn ten eerste het gevoel van de ouders die zich door de leerkrachten uitgenodigd voelen tot ouderbetrokkenheid; ten tweede een positieve beeldvorming van de ouders in het geloven van een positieve uitkomst. Vertrouwen is een belangrijke voorwaarde in de samenwerking tussen ouders en leerkrachten. Individuele aandacht en met regelmaat de dialoog aangaan met de ouders zijn voorspellers van bevordering van ouderbetrokkenheid. De intensiteit van benadering van leraren naar ouders toe vergroot de inzet van ouders om tijd en energie in de schoolontwikkeling van hun kind te steken.

De wensen en belangen van ouders en school op elkaar afstemmen, het hebben van een duidelijke visie en beleid op ouderbetrokkenheid zijn instrumenten om de ouderbetrokkenheid te bevorderen. Nascholing over visie en missie van leerkrachten in relatie tot ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op de bevordering van ouderbetrokkenheid. Het initiatief van de leerkracht speelt in het slagen van een goede communicatie en samenwerking tussen ouders en school een belangrijke rol.

6. Aanbevelingen

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de afstemming van de wensen en belangen van ouders en leerkrachten de samenwerking verbetert tussen beide partners ter bevordering van de leeromgeving. Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevordert de leeromgeving. Uit de bijlagen elf tot en met vijftien blijken dat de antwoorden op de enquêtes tussen ouders en leerkrachten, maar ook tussen leerkrachten onderling, duidelijke verschillen op diverse punten. De volgende vijf paragrafen beschrijven het advies hoe de opdrachtgever de verschillen in opvattingen terug kan brengen voor een betere samenwerking ter optimalisering van de leeromgeving.

1. LEERONTWIKKELING

Uit dit praktijkgericht onderzoek blijkt dat alle leerkrachten vinden dat de leerkracht regelmatig ouders informeert over de leerontwikkeling van hun kind en dat de ouders het hier minder mee eens zijn. Regelmatig betekent voor de ouders maandelijks door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind. Regelmatig betekent voor de leerkrachten per rapportbespreking.

Om dit verschil terug te brengen dient de opdrachtgever per e-mail de ouders te informeren dat ze altijd bij de leerkracht van hun kind informatie kunnen vragen over de leerontwikkeling van hun kind. In de e-mail moet staan dat de ouders bij de leerkrachten mogen specificeren welke informatie ze

willen weten over de leerontwikkeling van hun kind. Hierbij kan gedacht worden aan de resultaten van taal en rekenen, sociaal-emotioneel ontwikkeling, leervooruitgang en de taken van het portfolio. De informatie over de leerontwikkeling kan per e-mail, zodat alle ouders de informatie over hun eigen kind krijgen. Wanneer de ouder behoefte heeft aan meer uitleg, kan de ouder een afspraak met de leerkracht maken.

De rapportbespreking is om de zes weken dat vinden de ouders waarschijnlijk te lang gezien het feit dat de meeste ouders de voorkeur voor maandelijks aangeven. Om de wensen van de ouders tegenmoet te komen dient de opdrachtgever zijn team te vragen om de ouders maandelijks per e-mail te informeren over de leerontwikkeling van hun kind. Na een half jaar kan door middel van een enquête geëvalueerd worden of de maandelijks overdracht van de leerontwikkeling van de leerling beide partijen goed bevalt.

2. "PORTFOLIO"

Vierenzeventig procent van de ouders en vijftientig procent van de leerkrachten vinden dat de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is. De antwoorden van de ouders en leerkrachten en tussen de leerkrachten onderling verschillen duidelijk. De inhoud en de bedoeling van het portfolio moet duidelijk voor alle ouders en leerkrachten worden. Daarom dient de opdrachtgever met zijn team de punten samen te bespreken waar zijn team met het portfolio tegenaan loopt. Na de bespreking zou de opdrachtgever aan ieder teamlid kunnen vragen om de bedoeling en de inhoud van het portfolio op te schrijven, zodat helderheid over de inhoud en de bedoeling van het portfolio ontstaat.

Tijdens de teamvergadering zou de opdrachtgever ieder teamlid kunnen vragen om mondeling de inhoud en de bedoeling van het portfolio te beschrijven, zodat het portfolio steeds duidelijker wordt voor het hele team. Wanneer het portfolio duidelijk is voor het hele team, dient de opdrachtgever de inhoud en de bedoeling van het portfolio op te schrijven, zoals omschreven door het hele team. De opdrachtgever dient deze beschrijving per email naar de ouders op te sturen zodat alle ouders de informatie krijgen. Tijdens de rapportbespreking of tijdens een ouderbijeenkomst zou de leerkracht aan de ouders kunnen vragen of de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is.

3. HUISWERK

De meeste leerkrachten vinden dat ze het huiswerk aan de ouders meedelen en de ouders blijken het hier minder mee eens te zijn. Volgens de meeste leerlingen weten de ouders niet altijd wanneer ze huiswerk hebben. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevordert de leeromgeving. Daarom dient de opdrachtgever de leerkrachten te vragen om op een vaste dag het huiswerk aan de ouders te mailen. Het is hier belangrijk dat de leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg, de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht.

4. METING

De aanbeveling aan de opdrachtgever is om de punten een tot en met drie te implementeren zoals hier boven beschreven. Na drie kwart jaar dient de opdrachtgever de enquête van de ouders en leerkrachten van dit praktijkgericht onderzoek op nieuw uit te delen aan de ouders en leerkrachten. De resultaten van de enquête kunnen vergeleken worden met de resultaten van dit praktijkgericht onderzoek. Hier uit kan de opdrachtgever waarnemen of het advies de verschillen in opvattingen tussen zowel de ouders en leerkrachten als tussen de leerkrachten onderling heeft teruggebracht.

5. VISIE OP OUDERBETROKKENHEIDBELEID

Vanuit de resultaten van bovenstaande aanbevelingen heeft de opdrachtgever genoeg informatie om een visie op ouderbetrokkenheid te ontwikkelen, te schrijven en te implementeren als instrument voor ouders en leerkrachten. De visie kan geschreven worden met ondersteuning van de resultaten van dit praktijkgericht onderzoek, de resultaten van het advies (zie punt een tot en met drie) en de tweede meting (zie punt vier).

De resultaten scheppen het beeld van de overeenkomsten van de opvattingen evenals de wensen van de ouders en leerkrachten. Zowel de overeenkomsten tussen de ouders en leerkrachten als hun wensen met betrekking tot de samenwerking en de communicatie dienen in de visie te worden meegenomen. De visie moet tevens de normen beschrijven met betrekking tot samenwerking en communicatie tussen de driehoeksrelatie ouder-leerling-leerkracht. Hiermee moet duidelijk worden wat de afspraken op school zijn en wat ouders en leerkrachten van elkaar kunnen verwachten.

De normen van de visie dienen in afspraken te worden vertaald zodat ouders en leerkrachten weten hoe ze moeten handelen. De afspraken kunnen bijvoorbeeld zijn: de ouders worden maandelijks via de e-mail geïnformeerd over de leerontwikkeling van hun kind; de leerkracht informeert elke vrijdag de ouder over het huiswerk van zijn kind voor de nieuwe week; de leerkracht vraagt bij iedere rapportbespreking of het portfolio voor de ouder duidelijk is.

De afspraken komen op een A4 te staan en worden uitgelegd en overhandigd aan alle betrokkenen van de schoolgemeenschap zodat de visie op ouderbetrokkenheid binnen de school geïmplementeerd wordt. Nascholing over visie en missie van de leerkrachten in relatie tot ouderbetrokkenheid kan bijdragen aan de invulling van een helder ouderbetrokkenheidsbeleid.

Na de implementatie van de visie op ouderbetrokkenheid, dient de opdrachtgever na een jaar de enquête van de ouders en leerkrachten van dit praktijkgericht onderzoek opnieuw aan de ouders en de leerkrachten uit te delen om te toetsen of de visie op ouderbetrokkenheid nog steeds aansluit op de opvattingen en de wensen van de ouders en leerkrachten van obs Tweespan. Zo niet, dan moet de visie aangepast worden aan de wensen en opvattingen van de ouders en leerkrachten. Dit met de bedoeling om de samenwerking tussen de ouders en leerkrachten te verbeteren ter optimalisering van de leeromgeving.

Voordat de opdrachtgever deze aanbevelingen implementeert dient het hele team open staan voor deze aanbevelingen, open staan voor reflectie en open staan voor een ander manier van handelen. Uit de resultaten blijken dat het team niet hanteert dezelfde manier denken en handelen. In een kant het team ziet de ouder als gelijkwaardig partner maar aan de ander kant wanneer het komt op samenwerking met betrekking de leerontwikkeling van de leerling blijkt uit de resultaten dat de leerkracht de samenwerking niet met de ouder aangaat. Bovendien de leerkracht denken hierover onderling heel verschillend. Daarom moet het hele team van obs Tweespan eerst aan tafel gaan en bespreken hoe ver ze in staat zijn om te gaan in de communicatie en samenwerking met de ouder. Hier kan gedacht aan worden "Hoe ga ik met kritiek om?", "Wil ik tijd investeren in de communicatie en samenwerking met de ouder?".

7. Discussie

De doelstelling van dit praktijkgericht onderzoek was instrumenten van ouderbetrokkenheid te vinden om handvatten aan de opdrachtgever aan te reiken. Met de bedoeling binnen obs Tweespan vorm te geven aan ouderbetrokkenheid om de leeromgeving zo optimaal mogelijk te maken. Het antwoord op de vraagstelling geeft op basis van de resultaten van zowel het literatuuronderzoek als de respondenten verwijzingen hoe de opdrachtgever zijn doel kan bereiken. De aanbevelingen adviseren de opdrachtgever wat de beste stappen zijn om de leeromgeving te optimaliseren.

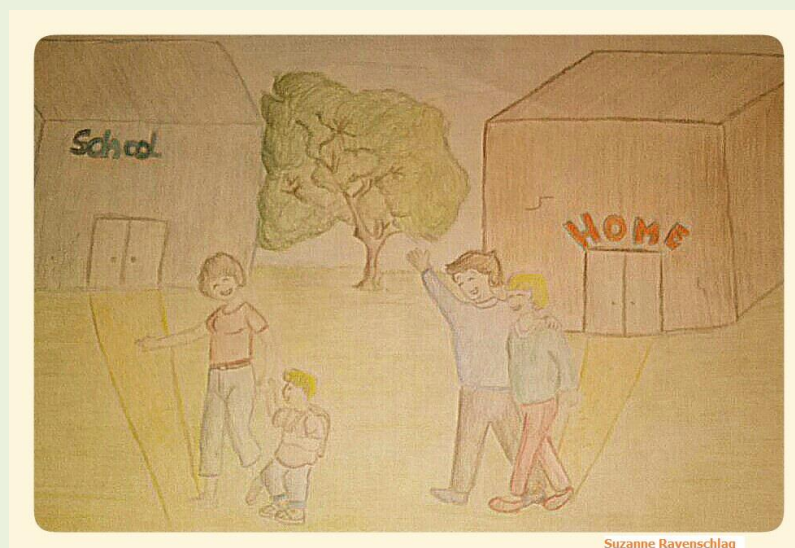
Samenvattend, wat openbare basisschool Tweespan nodig heeft om de ouders en leerkrachten van deze school tot samenwerking te brengen zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt, is een heldere communicatie, regelmatig contact tussen ouders en leerkrachten, de wensen en belangen van ouders en school op elkaar afstemmen en het hebben van een duidelijke visie en beleid op ouderbetrokkenheid. Op basis van het literatuuronderzoek heb ik betekenis aan de resultaten uit de interviews en de enquêtes gegeven. Hieruit heb ik de vraagstelling beantwoord en aanbevelingen gegeven.

De bevindingen van het literatuuronderzoek en de interviews waren het materiaal om de enquête te maken voor de ouders, de leerlingen van groep 8 en de leerkrachten. De uitkomsten van de enquêtes was een helder beeld te krijgen van de belevenis en de behoeftes van de ouders, leerlingen groep 8 en leerkrachten met betrekking tot ouderbetrokkenheid. Dit met de bedoeling om handvatten aan de opdrachtgever aan te reiken ter optimalisering van de leeromgeving. In dit praktijkgericht onderzoek betekent leeromgeving het geheel aan samenwerking en communicatie tussen ouders en leerkrachten ter bevordering van de leerontwikkeling van het kind. Met ouderbetrokkenheid wordt bedoeld de samenwerking en de communicatie tussen ouders en school ter bevordering van de opvoeding en het leerproces van het kind.

Naar mijn mening zijn de bevindingen uit de enquêtes niet helemaal representatief voor de populatie van obs Tweespan omdat vier van de zeven leerkrachten en negentien ouders van de drie en veertig gezinnen de enquête hebben ingevuld. De gedachten aan het begin van dit praktijkgericht onderzoek waren hoe meer respondenten hoe meer representatief het antwoord op de vraagstelling was. Het feit dat niet alle leerkrachten en een gering aantal ouders de enquête hebben ingevuld roept bij mij de vraag op of de leerkrachten en de ouders het belang van ouderbetrokkenheid beseffen. Dit zou een aanleiding kunnen zijn om ouders en leerkrachten de meerwaarde van ouderbetrokkenheid bij te brengen middels workshops of informatieavonden. Het invullen van de enquête door alle leerkrachten en door een ouder per gezin kan verheldering geven op mijn vraag of de resultaten uit de enquêtes van dit praktijkgericht onderzoek representatief zijn voor het hele team en ouders van obs Tweespan.

Voordat de opdrachtgever deze aanbevelingen implementeert dient het hele team open te staan voor deze aanbevelingen, voor zelfreflectie en voor een andere manier van handelen. Uit de resultaten blijkt dat het team niet dezelfde manier van denken en handelen hanteert, dus niet als één team handelt. Aan een kant ziet het team de ouder als gelijkwaardig partner maar aan de andere kant, wanneer het aankomt op samenwerking met betrekking tot de leerontwikkeling van de leerling, blijkt dat de leerkracht de samenwerking niet met de ouder aangaat. De leerkrachten denken hier onderling heel verschillend over. Daarom moet het hele team van obs Tweespan eerst aan tafel gaan en bespreken hoever ze in staat zijn om te gaan in de communicatie en samenwerking met de ouder. Hierbij moet worden gedacht aan: "Hoe ga ik met kritiek om?"; "Ben ik bereid om tijd te investeren in de communicatie en samenwerking met de ouder?".

Ten slotte zijn de resultaten van dit praktijkgericht onderzoek gebaseerd op de respondenten, de bestudeerde literatuur en de verschillende invalshoeken waardoor ik tot deze bevindingen ben gekomen. Een andere onderzoeker en andere respondenten kunnen andere resultaten opleveren.



Suzanne Ravenschlag

Literatuurlijst

Anfara, Jr. V.A. & Mertens, S.B. (2008). Varieties of Parent Involvement in Schooling. *Middle School Journal*, Vol. 39, No. 3 (January 2008), pp. 58-64. Association for Middle Level Education (AMLE). Verkregen op 19 januari 2014 van <http://www.jstor.org/stable/23048139>

Beek, S., Rooijen, A. van. & Wit, C. de. (2007). *SAMEN KUN JE MEER DAN ALLEEN Educatief Partnerschap met ouders in primair en voortgezet onderwijs*. Q*Primair: Den Haag en KPC Groep: 's-Hertogenbosch.

Bijsterveldt-Vliegenthart, M. van. (2011). *Kamerbrief: Ouderbetrokkenheid*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Verkregen op 26 november 2013 van www.rijksoverheid.nl/.../2011/.../edoc-350297-v3-betrokkenheid-van-o...

Cochran, M. & Dean, C. (1991). Home-School Relations and the Empowerment Process. *The Elementary School Journal*, Vol. 91, No. 3, Special Issue: Educational Partnerships: Home-School Community (Jan., 1991), pp.261-269. Chicago: The University of Chicago Press. Verkregen op 24 november 2013 van <http://www.jstor.org.ezproxy.hro.nl/stable/1001712>

Desforges, C. & Abouchar, A. (2003). Research Report No 433. *The impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievements Adjustment: A literature Review*. Department for education and skills creating opportunity, releasing potential, achieving excellence: Queen's Printer 2003.

Driessen, G., Smit, F. & Sleegers, P. (2005). Parental Involvement and Educational Achievement. *British Educational Research Journal*, Vol.31, No. 4 (Aug., 2005), pp. 509-532. Nijmegen, the Netherlands: Taylor & Francis, Ltd. on behalf of BERA. Verkregen op 26 november 2013 van www.jstor.org/stable/30032581

Edwards, P.A. & Jones Young, L.S. (1992). Beyond Parents: Family, Community, and School Involvement. *The Phi Delta Kappan*, Vol.74, No. 1 (Sep., 1992), pp. 762, 74, 74, 76, 78, 80. Bloomington, the United States: Phi Delta Kappan International. Verkregen op 26 november 2013 van www.jstor.org/stable/20404797

Edwards, R. & Alldred, P. (2000). A Typology of Parental Involvement in Education Centering on Children and Young People: Negotiating Familialisation, Institutionalisation and Individualisation. *British Journal of Sociology of Education*, Vol.21, No 3 (Sep., 2000), pp. 435-455. London: Taylor & Francis, Ltd. Verkregen op 24 november 2013 van <http://www.jstor.org.ezproxy.hro.nl/stable/1393302>

Epstein, J.L. (1985). Home and School Connections in Schools of the Future: Implications of Research on Parent Involvement. *Peabody Journal of Education*, Vol.62, No. 2 (Winter, 1985), pp. 18-41. London: Taylor & Francis, Ltd. Verkregen op 25 november 2013 van <http://www.jstor.org.ezproxy.hro.nl/stable/1492874>

Epstein, J.L. (1986). Parent's Reactions to Teacher Practices of Parent Involvement. *The Elementary School Journal*, Vol.86, No. 3 (Jan., 1986), pp. 277-294. Chicago: The University of Chicago Press. Verkregen op 25 november 2013 van www.jstor.org/stable/1001545

Epstein, J.L. (2001). School, Family and Community Partnerships: *Preparing Educators and Improving Schools*. Center on School, Family, and Community Partnerships Johns Hopkins University. Central Avenue, Boulder, Colorado: Westview Press.

Epstein, J.L. (2005). Attainable Goals? The Spirit and Letter of the No Child Left Behind Act on Parental Involvement. *Sociology of Education* 78(2): 179-182. Baltimore, The United States: Johns Hopkins University Press. Verkregen op 4 december 2013 van <http://gaappleseed.com/docs/Epstein%20article%20NCLB%20in%20Soc%20of%20Ed.pdf>

Epstein, J.L. & Dauber, S.L. (1991). School Programs and Teacher Practices of Parent Involvement in Inner-City Elementary and Middle Schools. *The Elementary School Journal*, Vol. 91, No. 3, Special Issue: Educational Partnerships: Home-School Community (Jan., 1991), pp. 289-305. Chicago: The University of Chicago Press. Verkregen op 26 november 2013 van <http://www.jstor.org.ezproxy.hro.nl/stable/1001715>

Epstein, J.L. & Sanders, M.G. (2006). Prospects for Change: Preparing Educators for School, Family, and Community Partnerships. *Peabody Journal of Education* , Vol 81, No. 2 (2006), pp. 81-120. Baltimore, The United States: Johns Hopkins University . Verkregen op 4 december 2013 van <http://blog.lib.umn.edu/cehd/teri/epstein%20%26%20sanders%202006.pdf>

Epstein, J.L. & Sheldon, S.B. (2006). Moving Forward: Ideas for Research on School, Family, and Community Partnerships. *SAGE Handbook for research in education: Engaging ideas and enriching inquiry*. Chapter 7, pp. 117-138, in C.F. Conrad & R. Serlin (Eds.). Thousand Oaks, California: Sage Publications. Verkregen op 4 december 2013 via <http://www.csos.jhu.edu/p2000/pdf/Literature%20Review%20-%20Epstein%20and%20Sheldon%2006.pdf>

Groen, M., Jongman, H. & Meggelen, A., van. (2006). *Praktijkgerichte Sociale Vaardigheden: Persoonlijke ontwikkeling en professionaliteit*. Groningen: Wolters-Noordhoff.

Haliman Ngantung Alibaks, X.M. (2011). *De invloed van de sociaaleconomische status en etniciteit op ouderbetrokkenheid op brede scholen in het primair onderwijs in Rotterdam*. Master Vraagstukken van Beleid en Organisatie Faculteit Sociale Wetenschappen. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Kans, K., Lubberman, J. & Vegt, A.L. van der. (2009). *Monitor ouderbetrokkenheid in het funderend onderwijs: Eerste meting onder scholen en ouders*. Rotterdam: ECORYS, Research and Consulting.

Locastro, V. (1994). Learning Strategie and Learning Environments. *TESOL Quarterly*, Vol.28, No.2 (Summer, 1994), pp. 409-414. International Christian University. Tokyo: Teachers of English to Speakers of Other Languages, Inc. (TESOL). Verkregen op 12 januari 2014 van <http://www.jstor.org/stable/3587445>

Menheere, A. & Hooge, E. (2010). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs: Een literatuurstudie naar de belevenis van ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen*. Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding van de Hogeschool van Amsterdam.

Migchelbrink, F.(2010). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: Uitgeverij SWP Amsterdam.

Onderwijsraad (2010). *Ouders als partners: Versterking van relaties met en tussen ouders op school*. Advies *Ouders als partners* , uitgebracht aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Nr.20100021/953, februari 2010. Den Haag: Uitgave van de Onderwijsraad.

Onderwijs voor een Nieuwe Tijd (2013). *Onderwijsconcept O4NT*. Verkregen op 2 juli 2013 van http://o4nt.nl/wp-content/uploads/2013/01/o4nt_Boekje_V7.pdf

Online Encyclopedie (2014). Verkregen op 15 maart 2014 van <http://www.encyclo.nl/begrip/leeromgeving>

Pollard, A. (1990). *British Journal of Sociology of Education*, Vol. 11, No. 3, Sociology of Primary Education (1990), pp. 241-256. Bristol: Taylor & Francis, Ltd. Verkregen op 12 januari 2014 van <http://www.jstor.org/stable/1392842>

Ritger, J. (2010). *Het palet van de psychologie: Stromingen en hun toepassingen in hulpverlening en opvoeding*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Schaaf, N. van der. & Berg, T. van den., (2009). *Ouderbetrokkenheid in de brede school: Een literatuuronderzoek naar effectieve manieren om het ontwikkelingsondersteunend gedrag van ouders te stimuleren*. Groningen: Hanzehogeschool Groningen.

Schoolgids obs de Tweespan (2012-2013). "*Samen werkt beter!*". Informatie verkregen op 23 november 2013 van http://www.obs-tweespan.nl/index.php?menu_item_id=1023

Sheldon, S.B. (2002). Parents' Social Network and Beliefs as Predictors of Parent Involvement. *The Elementary School Journal*, Vol. 102, No. 4 (Mar., 2002), pp. 301-316. Chicago: The University of Chicago Press. Verkregen op 25 november 2013 van www.jstor.org/stable/20404797

Sheldon, S.B. (2005). Testing a Structural Equation Model of Partnership Program Implementation and Parent Involvement. *The Elementary School Journal*, Vol. 106, No. 2 (November 2005), pp. 171-187. Chicago: The University of Chicago Press. Verkregen op 19 januari 2014 van <http://www.jstor.org/stable/10.1086/499197>

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R. & Brus, M. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit: Ouderbetrokkenheid en –participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen*. Nijmegen: ITS- Radboud Universiteit Nijmegen.

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R. & Brus, M. (2008). *Ouders en innovatief onderwijs: Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie op scholen met vormen van "nieuw leren"*. Nijmegen: ITS- Radboud Universiteit Nijmegen.

Smit, F., Sluiter, R. & Driessen, G. (2006). *Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in internationaal perspectief*: Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.

Smit, F., Wester, M. & Kuijk, J. van. (2012). *Ouderbetrokkenheid en verbeteren van leerprestaties: Literatuurstudie "Programma Beter Presteren"*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.

Website obs Tweespan (2013). "*Samen werkt beter!*". Informatie verkregen op 23 november 2013 van <http://www.obs-tweespan.nl/>

Wee, E.L. (2011). *Principals' Communication Style and Parents' Involvement in School*. Thesis for the degree of Doctor of Philosophy. Faculty of Social and Human Sciences. Southampton, the United Kingdom: University of Southampton.

Winter, M. de. (2011). *Verbeter de wereld begin bij de opvoeding: Vanachter de voordeur naar democratie en verbinding*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Wit, C. de. (2008). *Educatief Partnerschap tussen ouders en school. Visie en praktijk op Wittering.nl*. KPC Groep: 'Hertogen Bosch.

Bijlagen

1. Ouderbrief

Beste ouder,

In juni 2014 studeer ik af als pedagoog aan de Hoge School Rotterdam. Tijdens mijn afstuderen op obs Tweespan ga ik op zoek naar vormen van ouderbetrokkenheid die de leeromgeving zo optimaal mogelijk voor uw kind maken.

Om dit te onderzoeken zijn de ervaringen en wensen van u, uw kind en van de leerkrachten van groot belang. Om informatie te krijgen wil ik graag een aantal ouders en teamleden interviewen. Het interview duurt ongeveer een uur. De gegevens worden opgeslagen en alleen gebruikt in het belang van het onderzoek. Een samenvatting van het interview wordt aan de geïnterviewde getoond.

Wie ben ik?

Cèlia, getrouwd met Hans en moeder van Max en Luc. Ik ben sinds 2003 leidster op de PSZ in Heenvliet. Van 1996 tot 2003 heb ik in de kinderopvang als pedagogische medewerker in de leeftijdsgroep van nul tot twaalf jaar gewerkt. In juni 2014 studeer ik af als Pedagoog. Met de bachelor Pedagogiek ben ik gespecialiseerd in opvoeden, oftewel de relatie tussen kind en volwassene en het creëren van een sfeer waarin kinderen zich optimaal kunnen ontplooiën.

Alvast vriendelijk bedankt voor jullie medewerking.

Cèlia Rodrigues
Vierdejaars student Pedagogiek
Hoge School Rotterdam

2. Leraar-brief

Best teamlid,

In juni 2014 studeer ik af als pedagoog aan de Hoge School Rotterdam. Tijdens mijn afstuderen op obs Tweespan ga ik op zoek naar vormen van ouderbetrokkenheid die de leeromgeving zo optimaal mogelijk voor uw leerling maken.

Om dit te onderzoeken zijn de ervaringen en wensen van u, uw leerlingen en de ouders van uw leerlingen van groot belang. Om informatie te krijgen wil ik graag een aantal ouders en teamleden interviewen. Het interview duurt ongeveer een uur. De gegevens worden opgeslagen en alleen gebruikt in het belang van het onderzoek. Een samenvatting van het interview wordt aan de geïnterviewde getoond.

Wie ben ik?

Cèlia, getrouwd met Hans en moeder van Max en Luc. Ik ben sinds 2003 leidster op de PSZ in Heenvliet. Van 1996 tot 2003 heb ik in de kinderopvang als pedagogische medewerker in de leeftijdsgroep van nul tot twaalf jaar gewerkt. In juni 2014 studeer ik af als Pedagoog. Met de bachelor Pedagogiek ben ik gespecialiseerd in opvoeden, oftewel de relatie tussen kind en volwassene en het creëren van een sfeer waarin kinderen zich optimaal kunnen ontplooiën.

Alvast vriendelijk bedankt voor jullie medewerking.

Cèlia Rodrigues
Vierdejaars student Pedagogiek
Hoge School Rotterdam

3. Leerling-enquête groep 8 obs Tweespan

Datum: _____ – mei - 2014

Voor jou liggen uitspraken. Kruis aan welk antwoord bij jou past.

1. Ik vind het leuk om huiswerk te krijgen:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
2. Ik maak liever het huiswerk op school:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
3. Ik vind het fijn dat mijn ouders mij helpen met het huiswerk:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
4. Als ik de leerstof van mijn huiswerk niet begrijp, weten mijn ouders het mij altijd uit te leggen:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
5. Mijn ouders weten altijd wanneer ik huiswerk heb:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
6. De bedoeling van het portfolio is mij duidelijk:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
7. Ik vind de bespreking van het portfolio met de meester fijn:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
8. Het is een goed idee dat ik samen met mijn ouders en de meester mijn Portfolio bespreek:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
9. Ik vind het altijd leuk als mijn ouders op school met activiteiten kunnen helpen:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
10. Ik heb het naar mijn zin op school:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐

Bedankt voor je medewerking!

Cèlia Rodrigues

4. Ouderenquête obs Tweespan

Datum: _____ – mei - 2014

Voor u liggen uitspraken. Ik vraag u aan te geven welk antwoord voor u past bij obs Tweespan in de huidige situatie.

1. De afspraken tussen ouders en leerkrachten worden nagekomen:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
2. De ontwikkelingen na deze afspraken worden teruggekoppeld aan de ouders:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
3. De leerkracht laat merken dat hij/zij het belangrijk vindt om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
4. Ouders voelen zich welkom op obs Tweespan:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
5. De ouder voelt zich altijd gehoord door de leerkracht:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
6. De leerkracht neemt gelijk actie bij de zorg van de ouder om zijn/haar kind:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
7. De leerkracht informeert regelmatig de ouders over de leerontwikkeling van hun kind, ook als het goed gaat:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐

Wil u aangeven hoe regelmatig u wenst dat de leerkracht u informeert over de leerontwikkeling van uw kind:

Maandelijks: ☐ Per rapportbespreking: ☐ Anders:

8. Obs Tweespan betreft ouders bij de veranderingen op school:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
9. Op obs Tweespan zijn ouders welkom om hun kennis over te dragen aan de leerlingen (bijvoorbeeld over hun hobby en beroep):
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
10. Obs Tweespan organiseert bijeenkomsten waarop ouders en leerkrachten ervaringen en meningen kunnen uitwisselen over de kwaliteit van het onderwijs van de school:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
11. De leerkracht geeft ouders adviezen hoe zij hun kind thuis kunnen ondersteunen met het huiswerk:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
12. Indien de leerkracht zich zorgen maakt om een leerling, betreft de leerkracht de ouders daar direct bij:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐

13. De leerkracht vindt samenwerking met ouders en leerlingen belangrijk voor de ontwikkeling van de leerlingen.

Mee eens: O

Oneens: O

14. De leerkrachten hanteren dezelfde manier van onderwijzen:

Mee eens: O

Oneens: O

15. De leerkracht ziet ouders als gelijkwaardige gesprekspartners:

Mee eens: O

Oneens: O

16. De leerkracht laat ouders meebepalen welke begeleiding hun kind op school krijgt:

Mee eens: O

Oneens: O

17. De inhoud en de bedoeling van het portfolio is mij duidelijk:

Mee eens: O

Oneens: O

18. Het is een goede ontwikkeling dat het portfolio met ouder-kind- leerkracht wordt besproken:

Mee eens: O

Oneens: O

19. Het is goed dat het portfolio om de zes weken wordt besproken:

Mee eens: O

Anders:.....

20. Het huiswerk wordt aan de ouders meegedeeld:

Mee eens: O

Oneens: O

21. Het huiswerk via de e-mail ontvangen is een goede ontwikkeling:

Mee eens: O

Oneens: O

U kunt hieronder aanvullingen of opmerkingen plaatsen:

.....
.....
.....

Wil u uiterlijk maandag 26 mei 2014 deze lijst in een van de dozen met “enquête” inleveren. De dozen bevinden zich in de lerarenkamer en op de kast tegen het witte hek in de hal van de kleuters en de peuters.

Bedankt voor uw medewerking!

Cèlia Rodrigues

5. Leraar-enquête obs Tweespan

Datum: _____ – mei - 2014

Voor u liggen uitspraken. Ik vraag u aan te geven welk antwoord voor u past bij obs Tweespan in de huidige situatie.

1. De afspraken tussen ouders en leerkrachten worden nagekomen:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
2. De ontwikkelingen na deze afspraken worden teruggekoppeld aan de ouders:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
3. De leerkracht laat merken dat hij/zij het belangrijk vindt om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
4. Ouders voelen zich welkom op obs Tweespan:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
5. De ouder voelt zich altijd gehoord door de leerkracht:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
6. De leerkracht neemt gelijk actie bij de zorg van de ouder om zijn/haar kind:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
7. De leerkracht informeert regelmatig de ouders over de leerontwikkeling van hun kind, ook als het goed gaat:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐

Wil u aangeven hoe regelmatig u wenst dat u de ouder informeert over de leerontwikkeling van zijn/haar kind:

Maandelijks: ☐ Per rapportbespreking: ☐ Anders:

8. Obs Tweespan betreft ouders bij de veranderingen op school:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
9. Op obs Tweespan zijn ouders welkom om hun kennis over te dragen aan de leerlingen (bijvoorbeeld over hun hobby en beroep):
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
10. Obs Tweespan organiseert bijeenkomsten waarop ouders en leerkrachten ervaringen en meningen kunnen uitwisselen over de kwaliteit van het onderwijs van de school:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
11. De leerkracht geeft ouders adviezen hoe zij hun kind thuis kunnen ondersteunen met het huiswerk:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
12. Indien de leerkracht zich zorgen maakt om een leerling, betreft de leerkracht de ouders daar direct bij:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
13. De leerkracht vindt samenwerking met ouders en leerlingen belangrijk voor de ontwikkeling van de leerlingen.
Mee eens: ☐ Oneens: ☐

14. De leerkrachten hanteren dezelfde manier van onderwijzen:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
15. De leerkracht ziet ouders als gelijkwaardige gesprekspartners:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
16. De leerkracht laat ouders meebepalen welke begeleiding hun kind op school krijgt:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
17. De inhoud en de bedoeling van het portfolio is de ouder duidelijk:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
18. Het is een goede ontwikkeling dat het portfolio met ouder-kind- leerkracht wordt besproken:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
19. Het is goed dat het portfolio om de zes weken wordt besproken:
Mee eens: ☐ Anders:.....
20. Het huiswerk wordt aan de ouders meegedeeld:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐
21. Het huiswerk via de e-mail ontvangen is een goede ontwikkeling:
Mee eens: ☐ Oneens: ☐

U kunt hieronder aanvullingen of opmerkingen plaatsen:

.....

.....

.....

Wil u uiterlijk maandag 26 mei 2014 deze lijst in een van de dozen met “enquête” inleveren. De dozen bevinden zich in de lerarenkamer en op de kast tegen het witte hek in de hal van de kleuters en de peuters.

Bedankt voor uw medewerking!

Cèlia Rodrigues

6. Aankondiging ouderenquête obs Tweespan

Beste ouder,

Zoals u bekend is, ben ik in opdracht van obs Tweespan op zoek naar instrumenten om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven en handgrepen voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving van uw kind zo optimaal mogelijk wordt.

In dit onderzoek wordt met leeromgeving bedoeld; de samenwerking en de communicatie tussen de leerkrachten en de ouders.

Ouders en leerkrachten krijgen dezelfde enquête en de leerlingen van groep 8 krijgen een enquête hoe zij ouderbetrokkenheid, huiswerk en de bespreking van het portfolio ervaren. Voor school zijn de antwoorden van de leerlingen van groep 8, van de leerkrachten en van u belangrijk om te kunnen inventariseren hoe ouder, school en kind de communicatie en de samenwerking ervaren.

Mocht het bovenstaande nog vragen of opmerkingen bij u oproepen dan kunt u contact opnemen met:

Cèlia Rodrigues

Celiarodrigues71@gmail.nl

Bedankt voor uw medewerking!

7. Aankondiging leraar-enquête obs Tweespan

Best teamlid,

Zoals u bekend is, ben ik in opdracht van obs Tweespan op zoek naar instrumenten om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven en handgrepen voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving van uw leerling zo optimaal mogelijk wordt.

In dit onderzoek wordt met leeromgeving bedoeld; de samenwerking en de communicatie tussen de leerkrachten en de ouders.

Ouders en leerkrachten krijgen dezelfde enquête en de leerlingen van groep 8 krijgen een enquête hoe zij ouderbetrokkenheid, huiswerk en de bespreking van het portfolio ervaren. Voor school zijn de antwoorden van de leerlingen van groep 8, van de ouders en van u belangrijk om te kunnen inventariseren hoe ouder, school en kind de communicatie en de samenwerking ervaren.

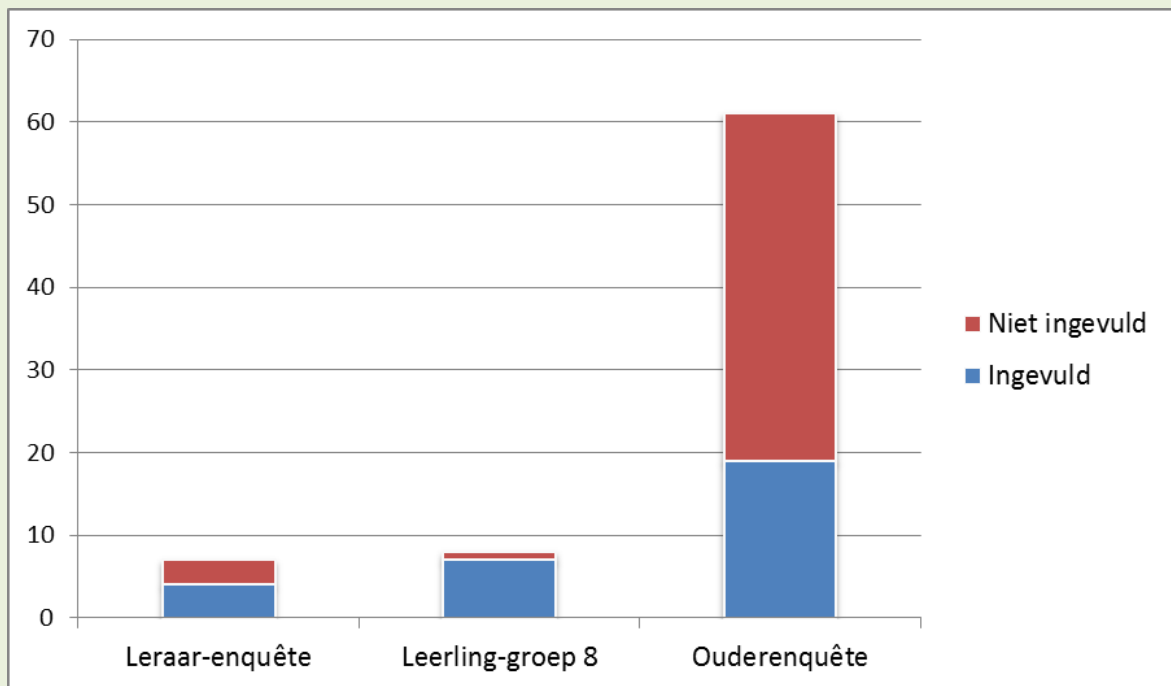
Mocht het bovenstaande nog vragen of opmerkingen bij u oproepen dan kunt u contact opnemen met:

Cèlia Rodrigues

Celiarodrigues71@gmail.nl

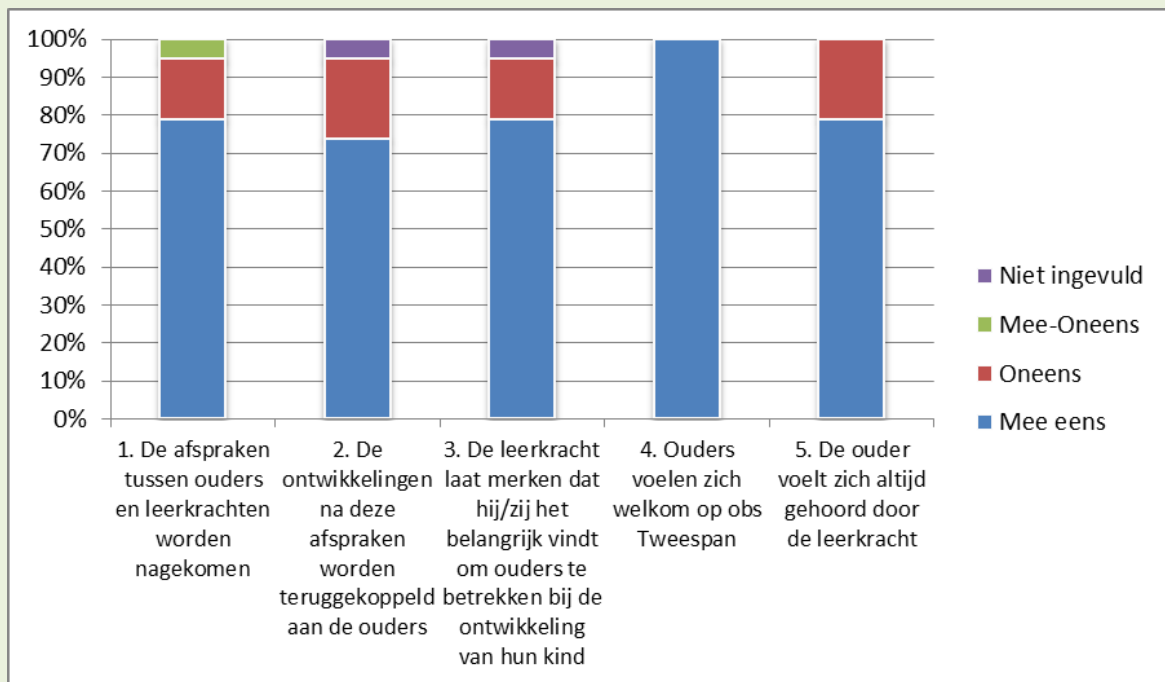
Bedankt voor uw medewerking!

8. Resultaten respondenten

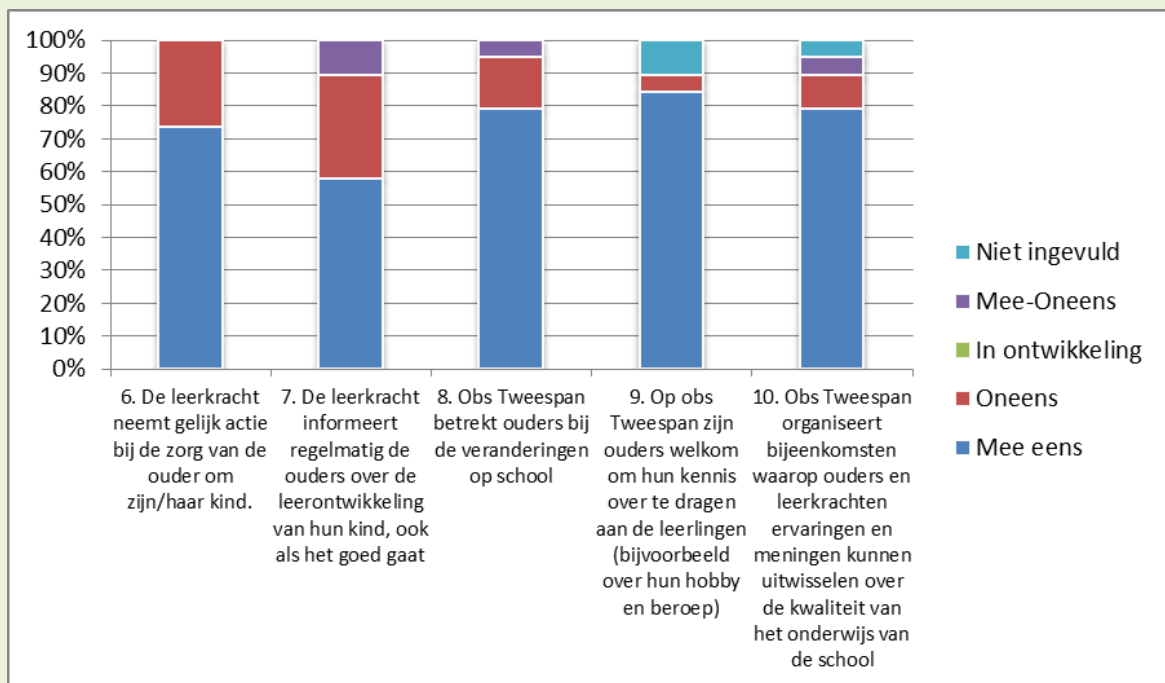


Figuur 1

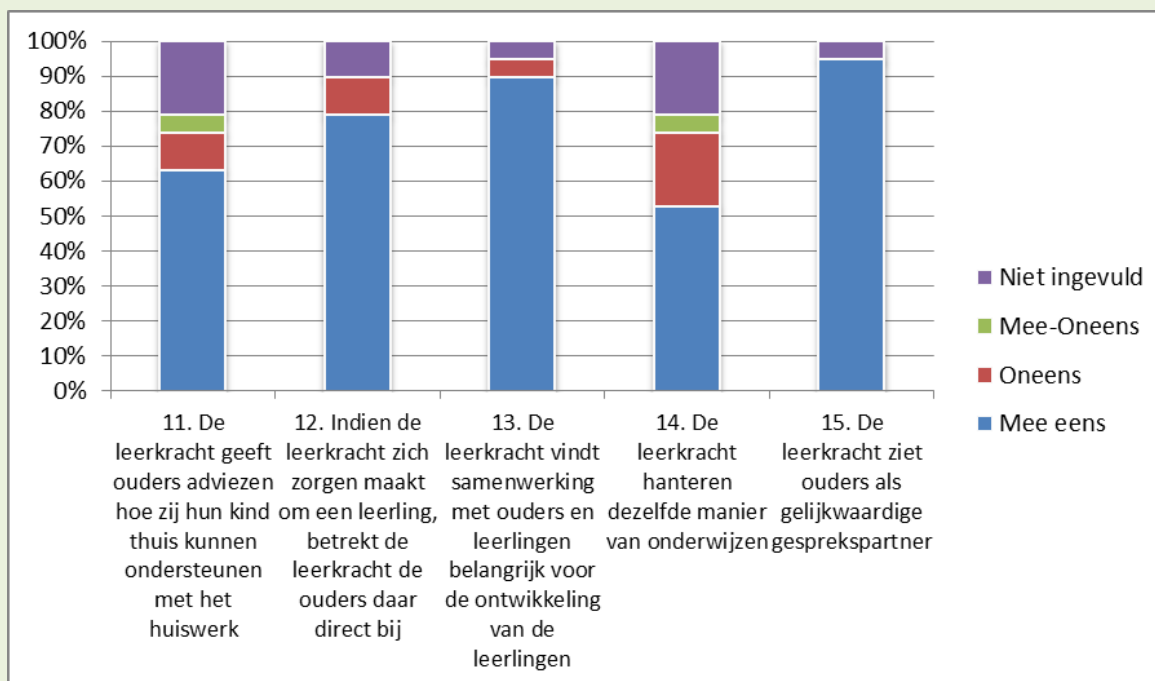
9. Resultaten ouderenquête



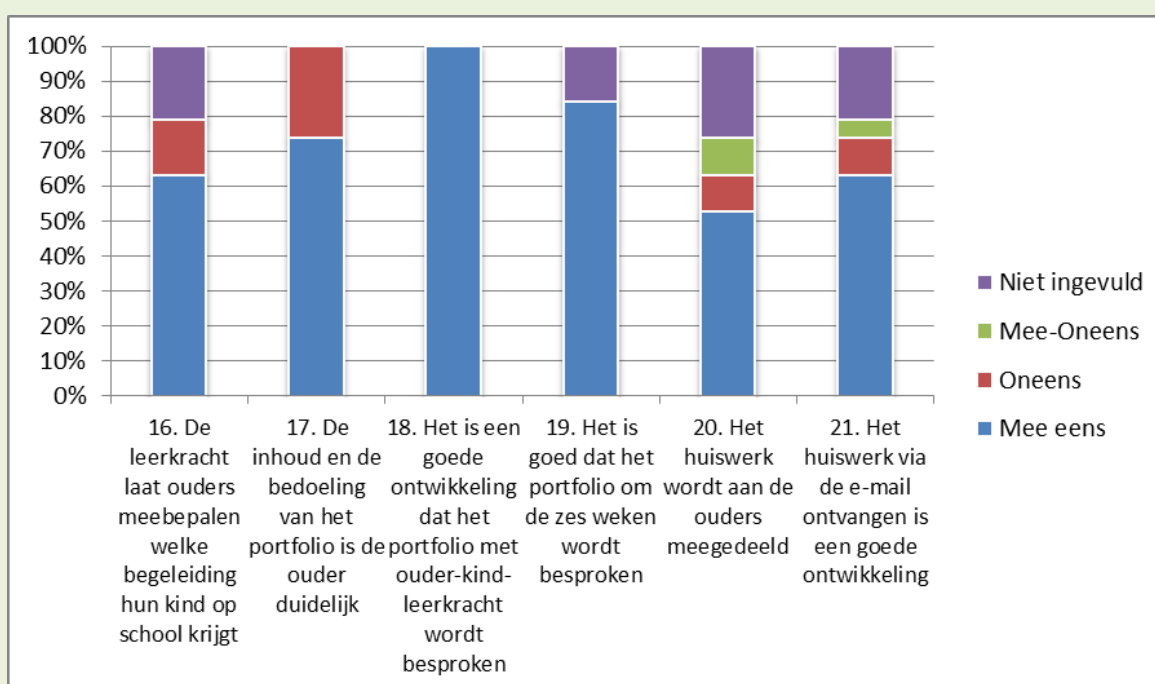
Figuur 2



Figuur 3

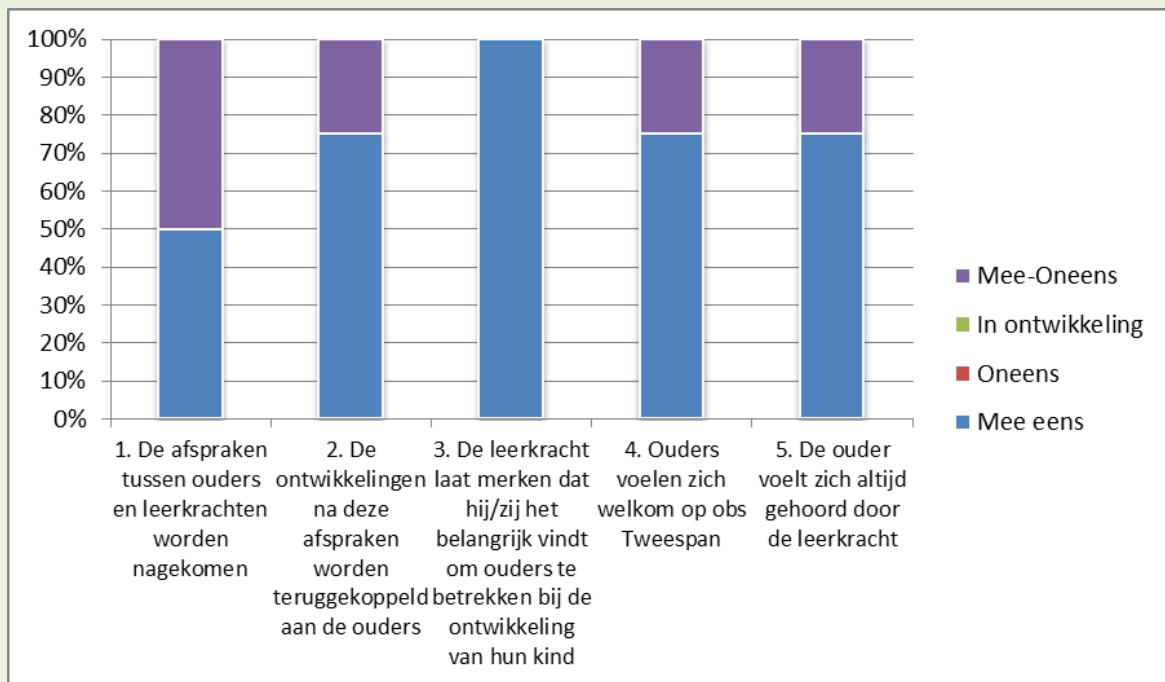


Figuur 4

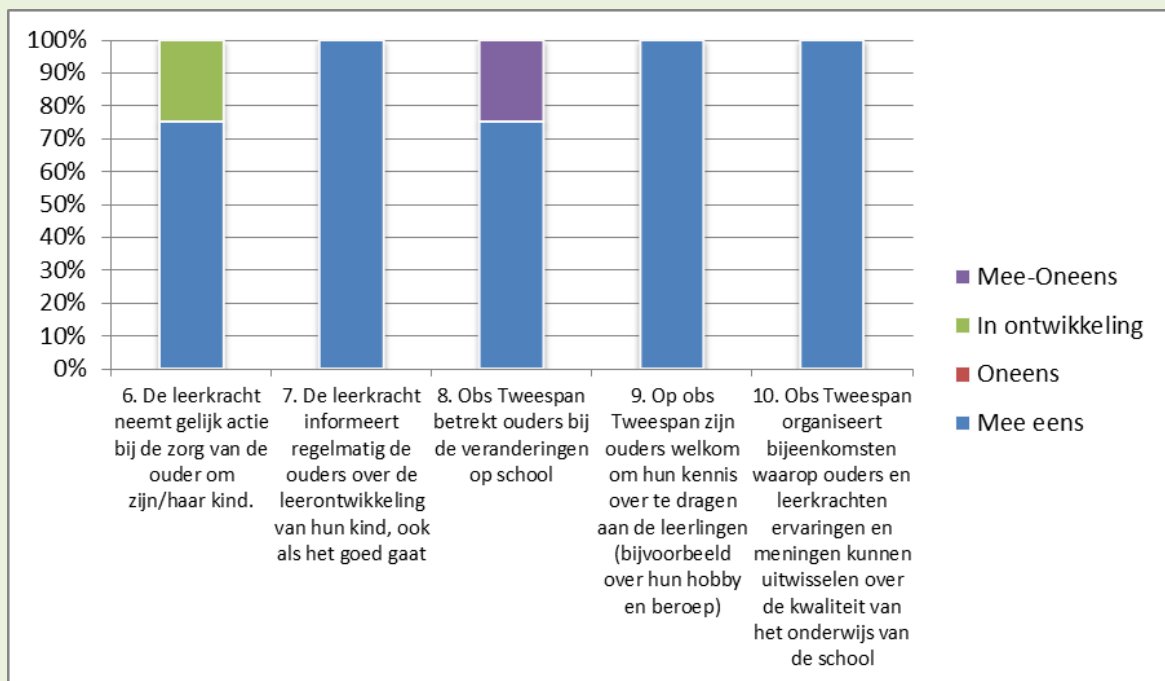


Figuur 5

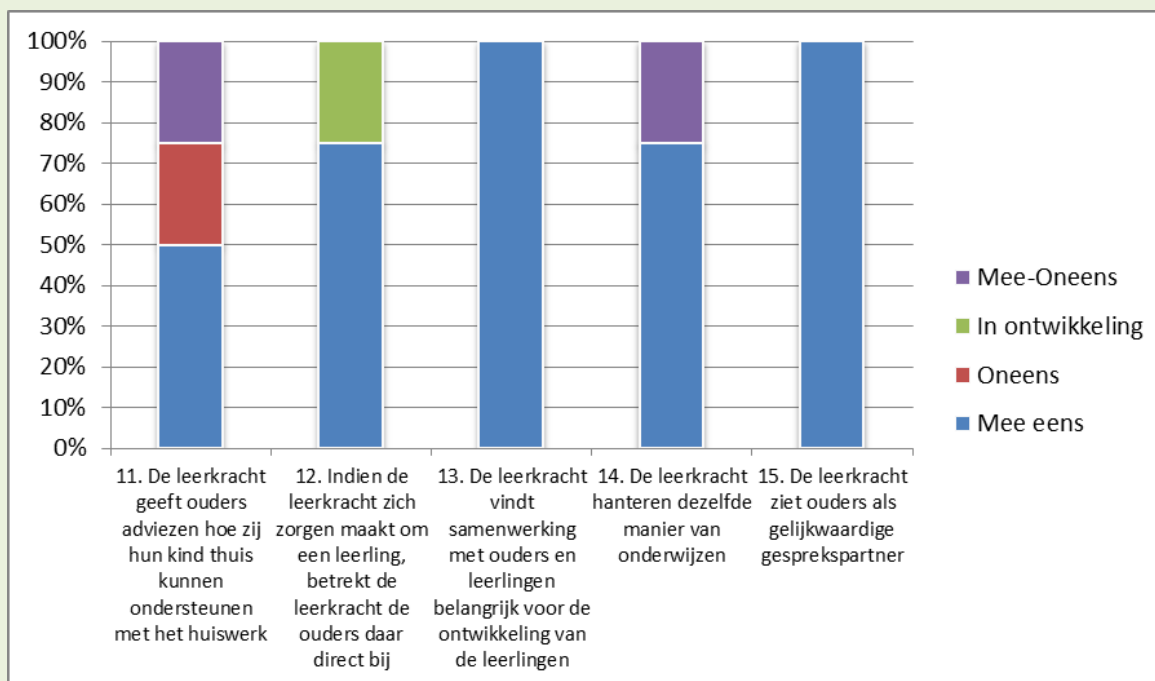
10. Resultaten leraar-enquête



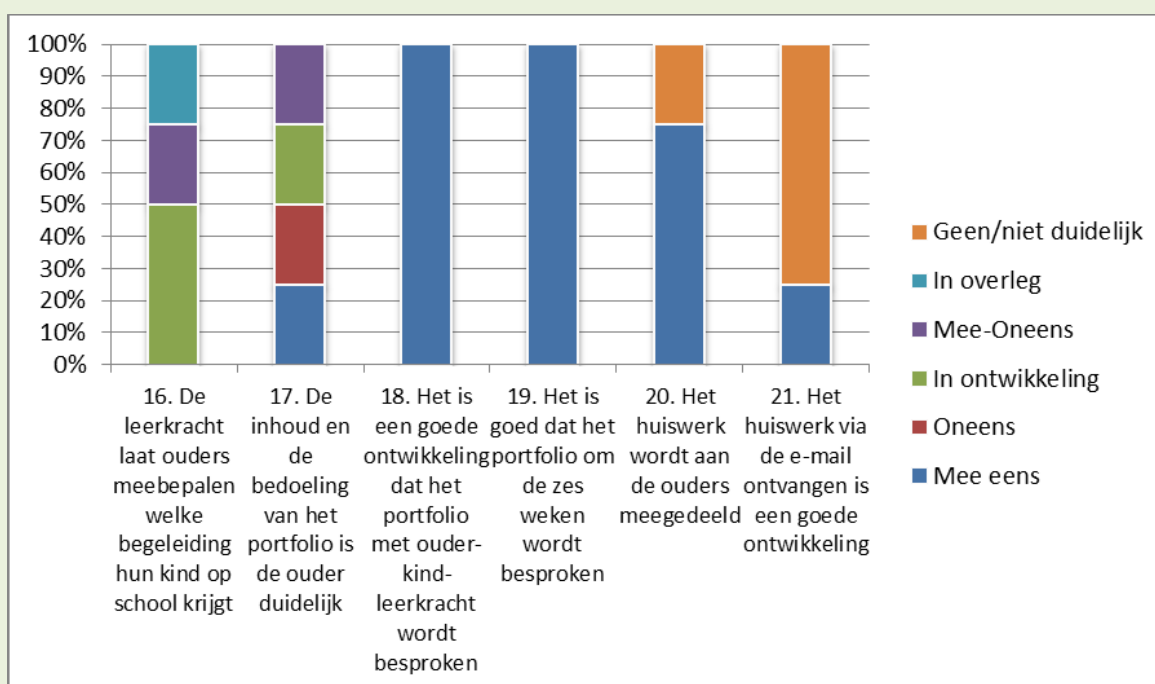
Figuur 6



Figuur 7

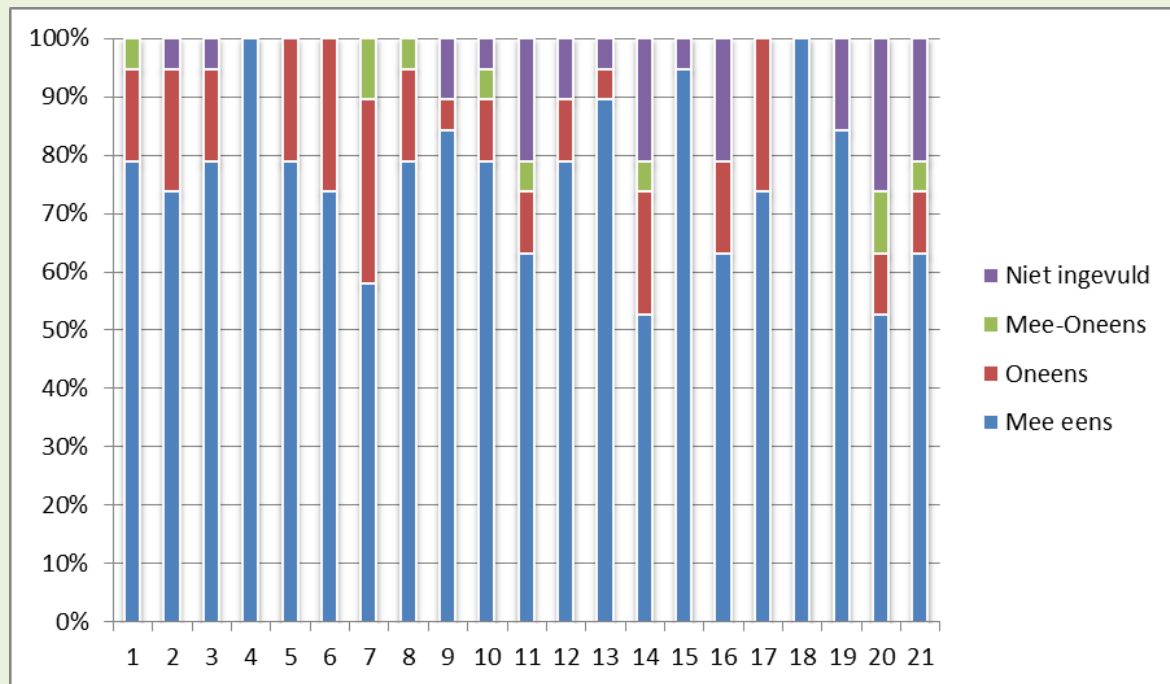


Figuur 8



Figuur 9

11. Totaaloverzicht van de resultaten van de ouderenquête

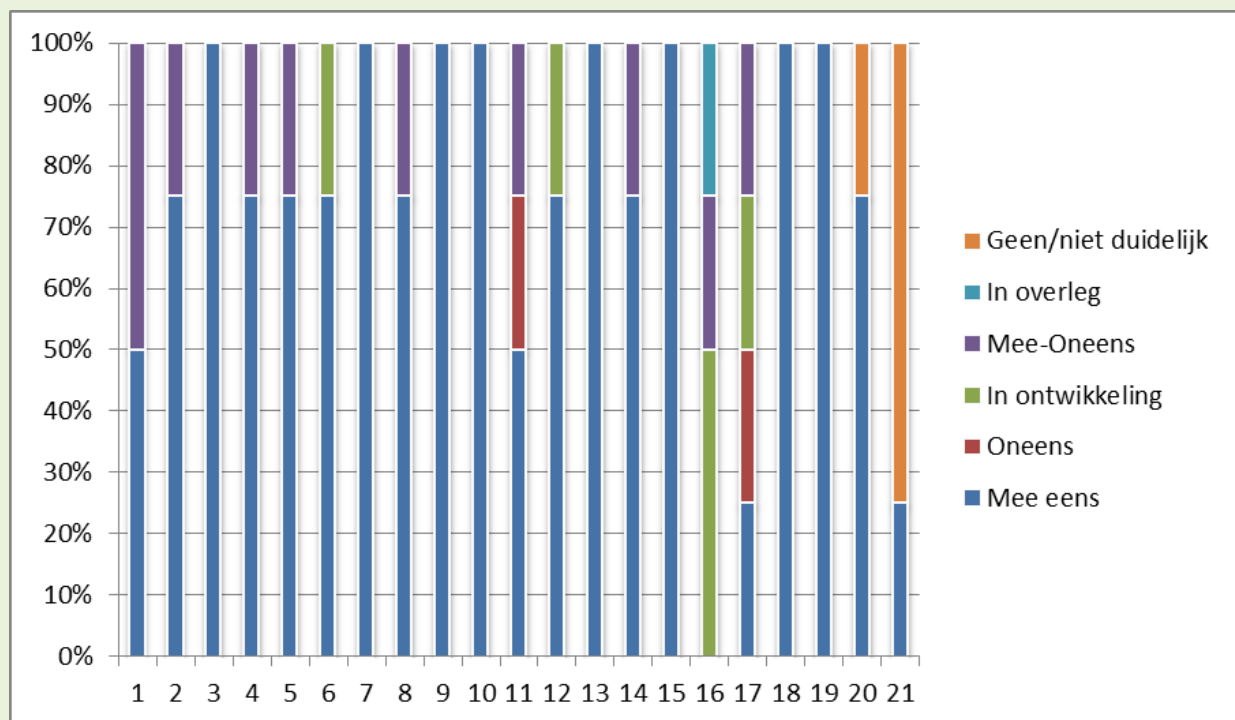


Figuur 10

Enquêtevragen

1. De afspraken tussen ouders en leerkrachten worden nagekomen.
2. De ontwikkelingen na deze afspraken worden teruggekoppeld aan de ouders.
3. De leerkracht laat merken dat hij/zij het belangrijk vindt om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind.
4. Ouders voelen zich welkom op obs Tweespan.
5. De ouder voelt zich altijd gehoord door de leerkracht.
6. De leerkracht neemt gelijk actie bij de zorg van de ouder om zijn/haar kind.
7. De leerkracht informeert regelmatig de ouders over de leerontwikkeling van hun kind, ook als het goed gaat.
8. Obs Tweespan betreft ouders bij de veranderingen op school.
9. Op obs Tweespan zijn ouders welkom om hun kennis over te dragen aan de leerlingen (bijvoorbeeld over hun hobby en beroep).
10. Obs Tweespan organiseert bijeenkomsten waarop ouders en leerkrachten ervaringen en meningen kunnen uitwisselen over de kwaliteit van het onderwijs van de school.
11. De leerkracht geeft ouders adviezen hoe zij hun kind thuis kunnen ondersteunen met het huiswerk.
12. Indien de leerkracht zich zorgen maakt om een leerling, betreft de leerkracht de ouders daar direct bij.
13. De leerkracht vindt samenwerking met ouders en leerlingen belangrijk voor de ontwikkeling van de leerlingen.
14. De leerkrachten hanteren dezelfde manier van onderwijzen.
15. De leerkracht ziet ouders als gelijkwaardige gesprekspartners.
16. De leerkracht laat ouders meebepalen welke begeleiding hun kind op school krijgt.
17. De inhoud en de bedoeling van het portfolio is de ouder duidelijk.
18. Het is een goede ontwikkeling dat het portfolio met ouder-kind-leerkracht wordt besproken.
19. Het is goed dat het portfolio om de zes weken wordt besproken.
20. Het huiswerk wordt aan de ouders megedeeld.
21. Het huiswerk via de e-mail ontvangen is een goede ontwikkeling.

12. Totaaloverzicht van de resultaten van de leraar-enquête



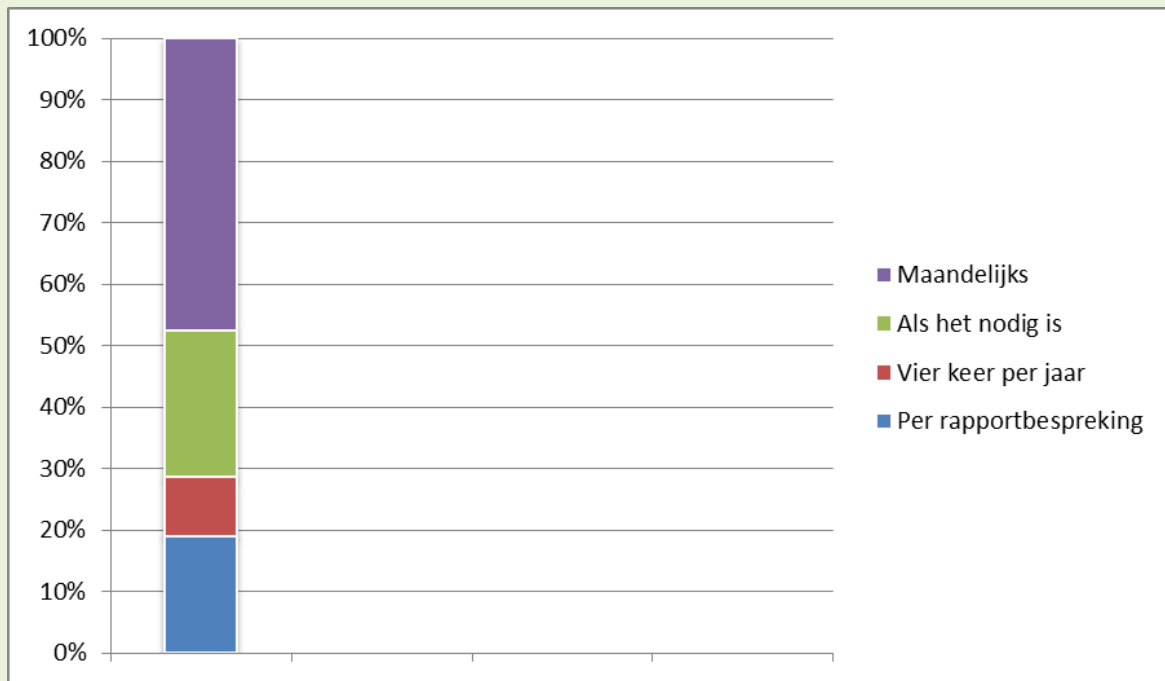
Figuur 11

Enquêtevragen

1. De afspraken tussen ouders en leerkrachten worden nagekomen.
2. De ontwikkelingen na deze afspraken worden teruggekoppeld aan de ouders.
3. De leerkracht laat merken dat hij/zij het belangrijk vindt om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind.
4. Ouders voelen zich welkom op obs Tweespan.
5. De ouder voelt zich altijd gehoord door de leerkracht.
6. De leerkracht neemt gelijk actie bij de zorg van de ouder om zijn/haar kind.
7. De leerkracht informeert regelmatig de ouders over de leerontwikkeling van hun kind, ook als het goed gaat.
8. Obs Tweespan betreft ouders bij de veranderingen op school.
9. Op obs Tweespan zijn ouders welkom om hun kennis over te dragen aan de leerlingen (bijvoorbeeld over hun hobby en beroep).
10. Obs Tweespan organiseert bijeenkomsten waarop ouders en leerkrachten ervaringen en meningen kunnen uitwisselen over de kwaliteit van het onderwijs van de school.
11. De leerkracht geeft ouders adviezen hoe zij hun kind thuis kunnen ondersteunen met het huiswerk.
12. Indien de leerkracht zich zorgen maakt om een leerling, betreft de leerkracht de ouders daar direct bij.
13. De leerkracht vindt samenwerking met ouders en leerlingen belangrijk voor de ontwikkeling van de leerlingen.
14. De leerkrachten hanteren dezelfde manier van onderwijzen.
15. De leerkracht ziet ouders als gelijkwaardige gesprekspartners.
16. De leerkracht laat ouders meebepalen welke begeleiding hun kind op school krijgt.
17. De inhoud en de bedoeling van het portfolio is de ouder duidelijk.
18. Het is een goede ontwikkeling dat het portfolio met ouder-kind- leerkracht wordt besproken.
19. Het is goed dat het portfolio om de zes weken wordt besproken.
20. Het huiswerk wordt aan de ouders meegedeeld.
21. Het huiswerk via de e-mail ontvangen is een goede ontwikkeling.

13. Resultaten openvraag van de ouderenquête

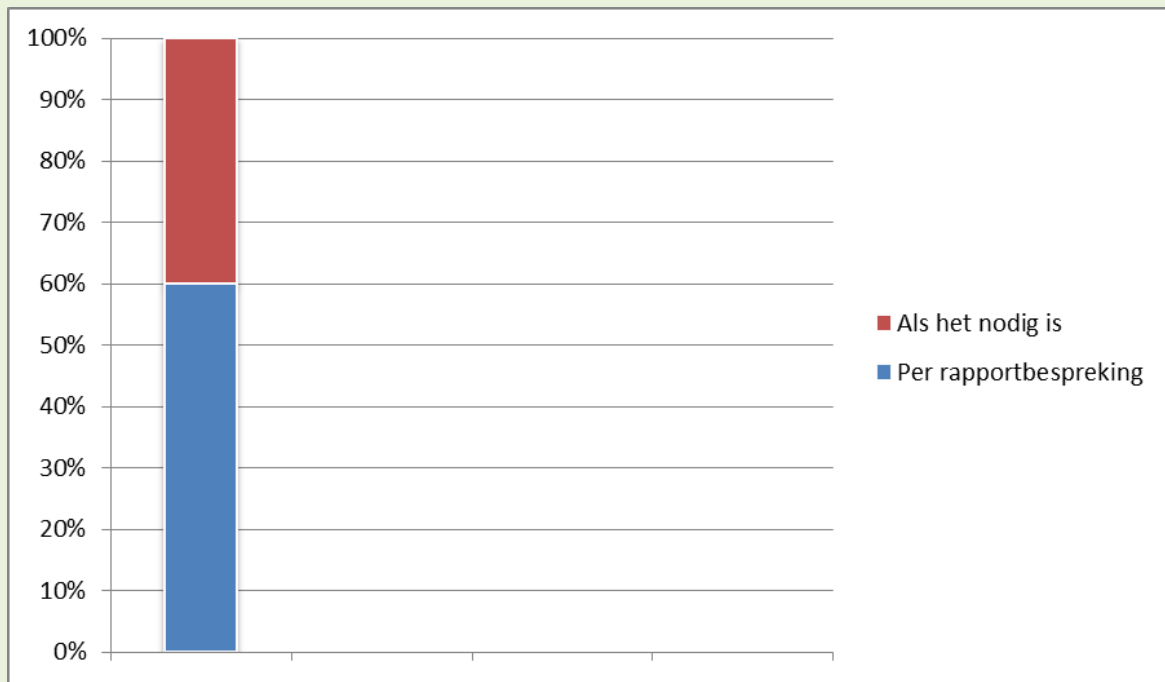
“Wil u aangeven hoe regelmatig u wenst dat de leerkracht u informeert over de leerontwikkeling van uw kind.”



Figuur 12

14. Resultaten openvraag van de leraar-enquête

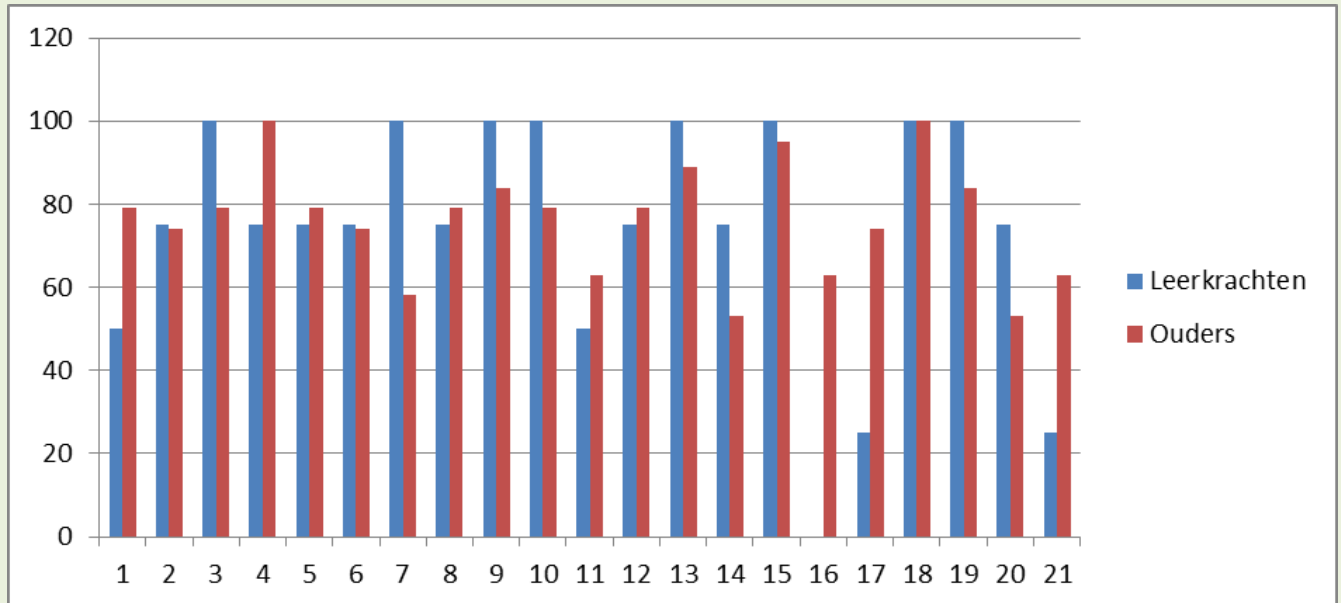
“Wil u aangeven hoe regelmatig u wenst dat de leerkracht u informeert over de leerontwikkeling van uw kind.”



Figuur 13

15. Verschillen en overeenkomsten tussen leerkrachten en ouders

Deze grafiek laat zien waar de verschillen en de overeenkomsten liggen tussen de opvattingen van de ouders en leerkrachten. Alleen het percentage van het antwoord “mee eens” is in deze grafiek verwerkt.

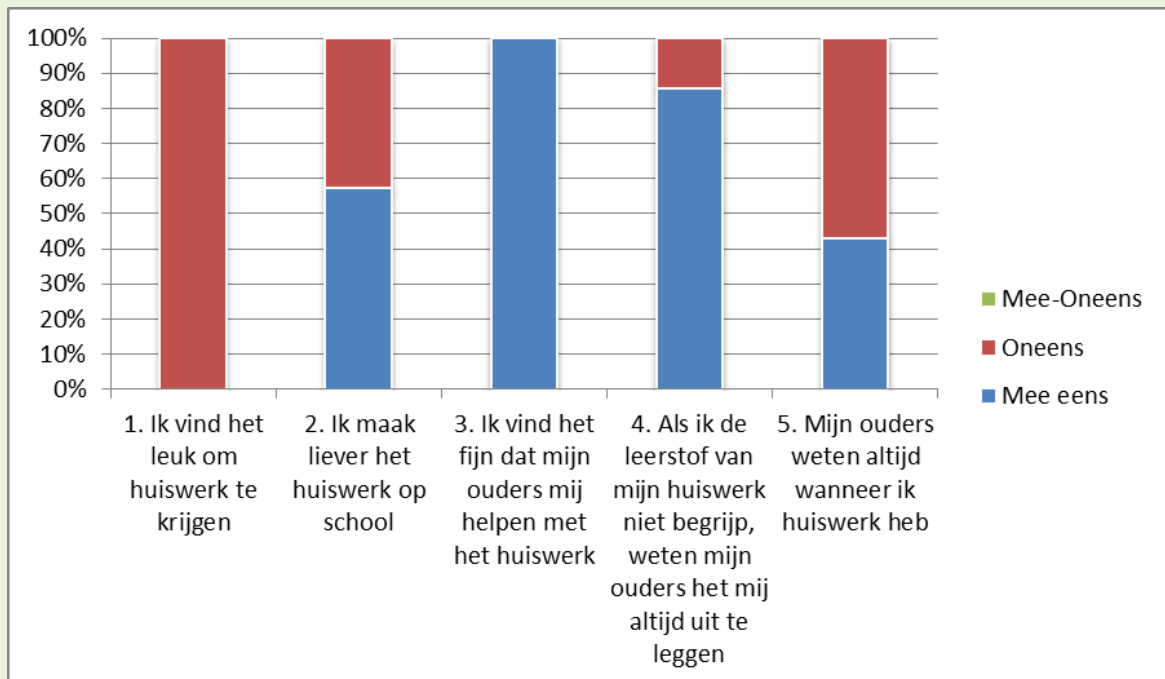


Figuur 14

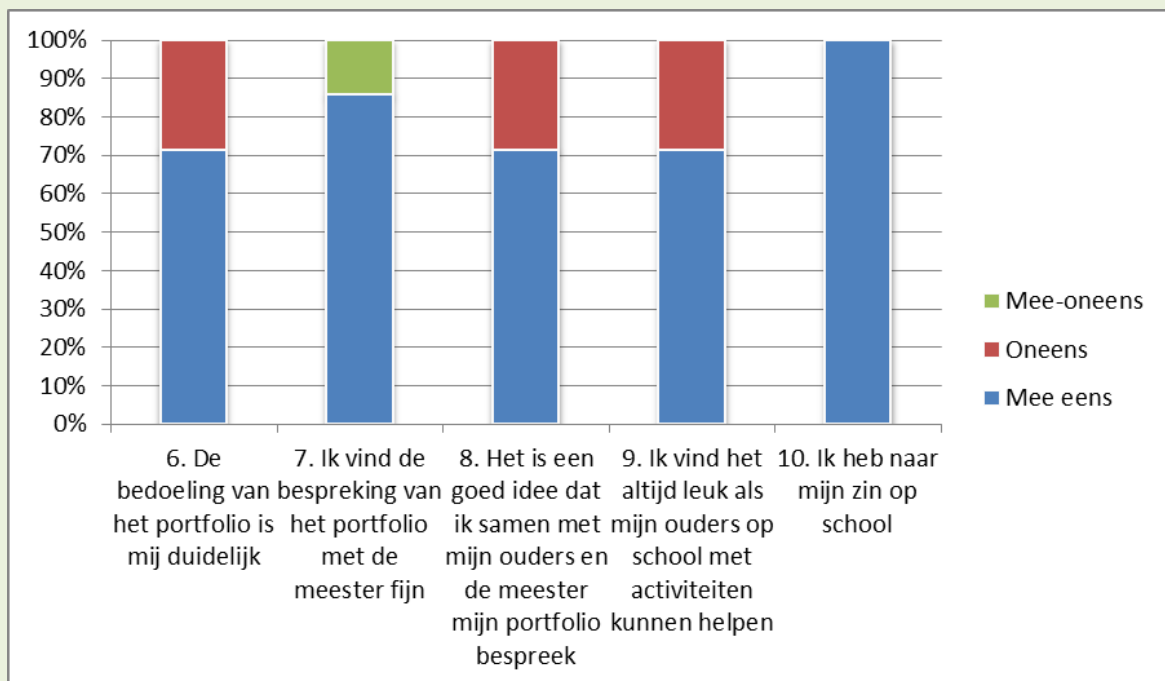
Enquêtevragen

1. De afspraken tussen ouders en leerkrachten worden nagekomen.
2. De ontwikkelingen na deze afspraken worden teruggekoppeld aan de ouders.
3. De leerkracht laat merken dat hij/zij het belangrijk vindt om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind.
4. Ouders voelen zich welkom op obs Tweespan.
5. De ouder voelt zich altijd gehoord door de leerkracht.
6. De leerkracht neemt gelijk actie bij de zorg van de ouder om zijn/haar kind.
7. De leerkracht informeert regelmatig de ouders over de leerontwikkeling van hun kind, ook als het goed gaat.
8. Obs Tweespan betreft ouders bij de veranderingen op school.
9. Op obs Tweespan zijn ouders welkom om hun kennis over te dragen aan de leerlingen (bijvoorbeeld over hun hobby en beroep).
10. Obs Tweespan organiseert bijeenkomsten waarop ouders en leerkrachten ervaringen en meningen kunnen uitwisselen over de kwaliteit van het onderwijs van de school.
11. De leerkracht geeft ouders adviezen hoe zij hun kind thuis kunnen ondersteunen met het huiswerk.
12. Indien de leerkracht zich zorgen maakt om een leerling, betreft de leerkracht de ouders daar direct bij.
13. De leerkracht vindt samenwerking met ouders en leerlingen belangrijk voor de ontwikkeling van de leerlingen.
14. De leerkrachten hanteren dezelfde manier van onderwijzen.
15. De leerkracht ziet ouders als gelijkwaardige gesprekspartners.
16. De leerkracht laat ouders meebepalen welke begeleiding hun kind op school krijgt.
17. De inhoud en de bedoeling van het portfolio is de ouder duidelijk.
18. Het is een goede ontwikkeling dat het portfolio met ouder-kind- leerkracht wordt besproken.
19. Het is goed dat het portfolio om de zes weken wordt besproken.
20. Het huiswerk wordt aan de ouders meegedeeld.
21. Het huiswerk via de e-mail ontvangen is een goede ontwikkeling

16. Resultaten leerling-enquête groep 8

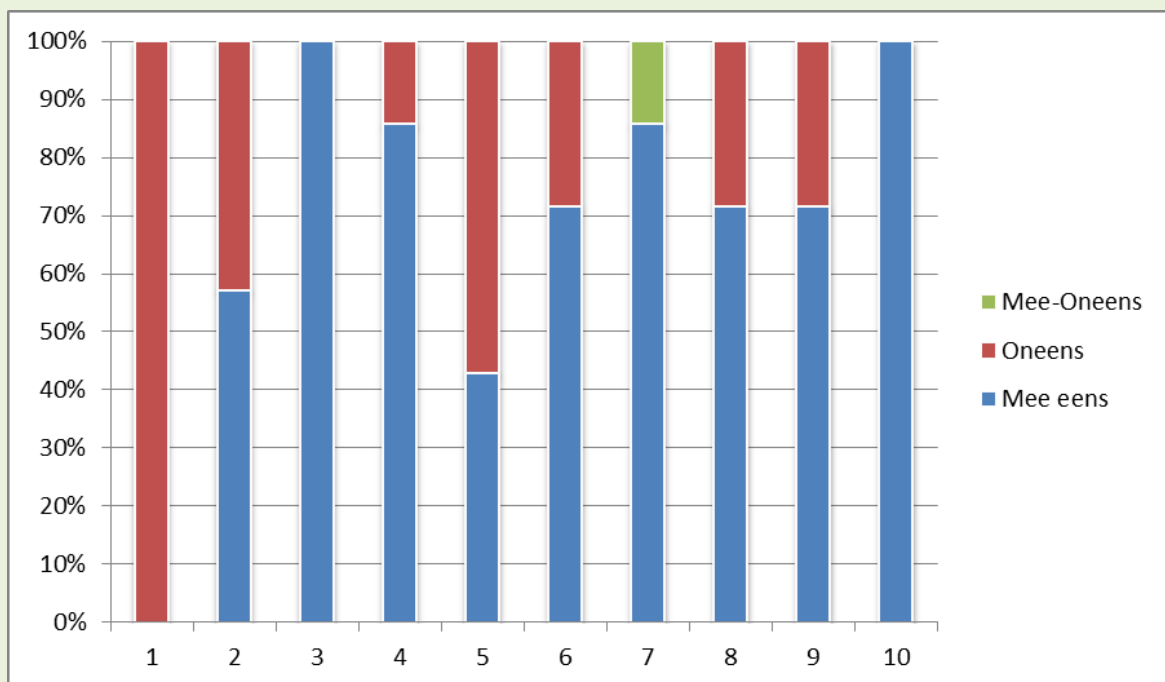


Figuur 15



Figuur 16

17. Totaal overzicht van de resultaten van de leerling-enquête groep 8



Figuur 17

Enquêtevragen

1. Ik vind het leuk om huiswerk te krijgen.

2. Ik maak liever het huiswerk op school.

3. Ik vind het fijn dat mijn ouders mij helpen met het huiswerk.

4. Als ik het leerstof van mijn huiswerk niet begrijp, weten mijn ouders het mij altijd uit te leggen.

5. Mijn ouders weten altijd wanneer ik huiswerk heb.

6. De bedoeling van het portfolio is mij duidelijk.

7. ik vind de bespreking van het portfolio met de meester fijn.

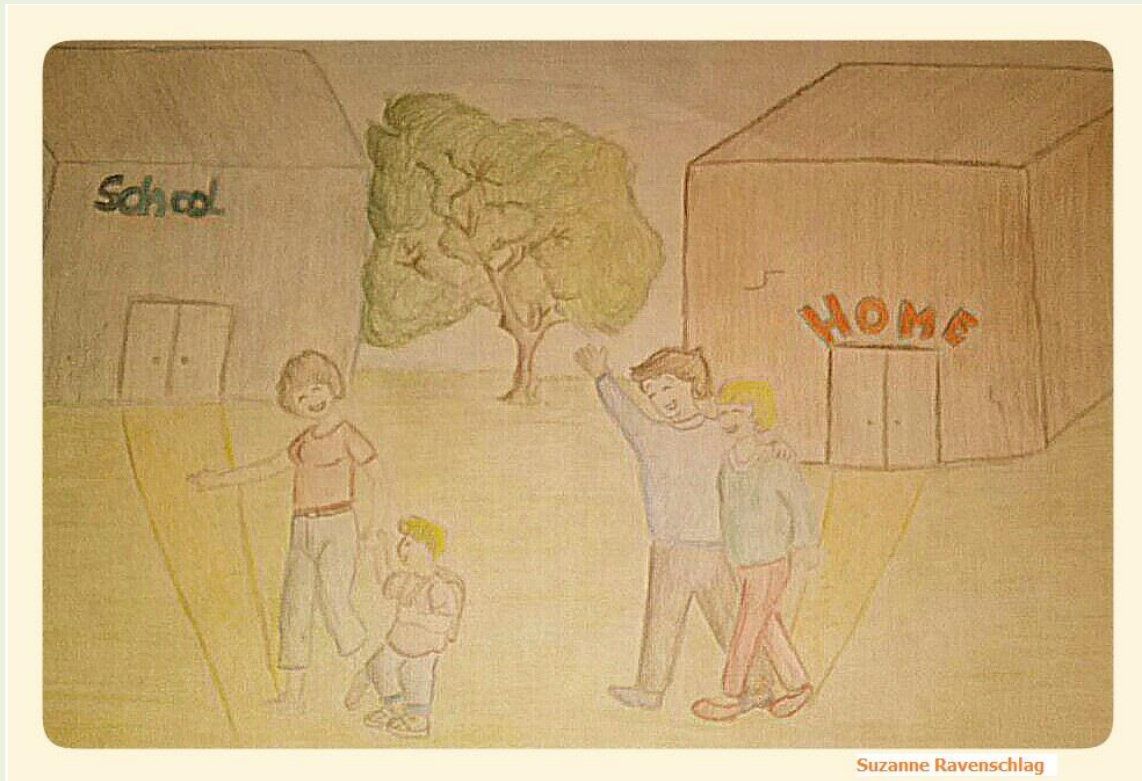
8. Het is een goed idee dat ik samen met mijn ouders en de meester mijn portfolio bespreek.

9. Ik vind het altijd leuk als mijn ouders op school met activiteiten kunnen helpen.

10. Ik heb het naar mijn zin op school.

Beroepsproduct

DIT BEROEPSPRODUCT GEEFT ANTWOORD OP DE VRAAG: “Wat heeft openbare basisschool Tweespan nodig om de ouders en leerkrachten van deze school tot samenwerking te brengen zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt?”



Suzanne Ravenschlag

Naam Student: **Cèlia Cristina Correia Rodrigues**

Docent: Eline Bouwman van Ginkel

Tweede beoordelaar: Marleen Bravenboer

Opdrachtgever: Ger Heijden, directeur obs Tweespan

Studentnummer: 0831865

Klas: DQR4A

Opleiding: HBO Pedagogiek

School: Hoge School Rotterdam

WOORD VOORAF

Openbare basisschool Tweespan wil de samenwerking tussen de school en de ouders verbeteren. De school zoekt naar instrumenten om vorm aan ouderbetrokkenheid te geven en handvatten voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt. Dit beroepsproduct bevat de conclusie, de aanbevelingen en de presentatie van het praktijkgericht onderzoek “Ouderbetrokkenheid”. Dit praktijkgericht onderzoek reikt handvatten aan voor een goed verloop van de communicatie en samenwerking tussen ouders en school, zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt.

De vraagstelling “*Wat heeft openbare basisschool Tweespan nodig om de ouders en leerkrachten van deze school tot samenwerking te brengen zodat de leeromgeving zo optimaal mogelijk wordt?*” geeft aan wat de opdrachtgever wil weten. De deelvragen helpen de vraagstelling te beantwoorden. Met de formulering van de deelvragen is rekening gehouden met de doelstelling van dit praktijkgericht onderzoek en de factoren en actoren welke de ouderbetrokkenheid en de leeromgeving bevorderen. De conclusie beantwoordt de vraagstelling. Het antwoord op deze vraagstelling en de bevindingen uit dit praktijkgericht onderzoek leiden tot de aanbevelingen. De presentatie van dit praktijkgericht onderzoek volgt de aanbevelingen.

CONCLUSIE

Inleiding

De conclusie vloeit uit de resultaten uit het literatuuronderzoek, de interviews en de enquêtes en geeft de bevindingen om de vraagstelling te beantwoorden.

Welke communicatieaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?

Een open houding van de leerkrachten en het benaderen van de ouders op een gelijkwaardige manier zonder vooroordelen en stereotypering. Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Begrip en aandacht tonen voor de ander schept respect in de relatie waardoor de gesprekspartner zich serieus genomen voelt.

Welke samenwerkingsaspecten zijn van belang zodat de leeromgeving optimaal wordt?

Een goed omschreven visie op ouderbetrokkenheid, een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe blijken de leeromgeving te bevorderen. Vertrouwen blijkt een belangrijke voorwaarde in de samenwerking tussen ouders en leerkrachten. Erkenning van de diversiteit van de ouders blijkt de basis voor dialoog te zijn welke tot overeenstemming kan leiden. Individuele aandacht en met regelmaat de dialoog aangaan met de ouders zijn voorspellers van bevordering van ouderbetrokkenheid. Ten slotte blijkt educatief partnerschap een positief effect op de cognitieve ontwikkeling, de schoolresultaten en het sociaal functioneren van kinderen te hebben. In dit model wordt vorm gegeven aan de samenwerking tussen ouders, school en gemeenschap.

Welke factoren van “ouderbetrokkenheid” zijn van belang om de leeromgeving te bevorderen?

Ouderbetrokkenheid thuis vooral bij het jonge kind (hoe jonger en hoe betere schoolresultaten op latere leeftijd) bevordert de leerontwikkeling van het kind. Laagopgeleide ouders en “onzichtbare” ouders zijn doelgroepen om ze te stimuleren tot actief ouderschap. Ouders waarderen de ideeën en de voorstellen van de leerkrachten tot ondersteuning van hun kind. Er wordt aanbevolen om taalactiviteiten thuis te doen omdat er een duidelijk verband is tussen ouderbetrokkenheid en taalprestaties van kinderen. De intensiteit van benadering van leraren naar ouders toe blijkt de inzet van ouders te vergroten om tijd en energie in de schoolontwikkeling van hun kind te steken. Het

aannemen van een sturende rol door de leerkrachten en hun opvattingen op ouderbetrokkenheid blijken bepalend te zijn tot succesvolle ouderbetrokkenheid.

Welke factoren beïnvloeden een succesvolle samenwerking tussen ouders en school?

Vertrouwen tussen ouders en school blijkt een pijler te zijn. Twee factoren die een succesvolle samenwerking tot leven kunnen brengen zijn de erkenning van de ouders als gelijkwaardig partners door de leerkrachten en het gesprek met de ouders aangaan door hun expliciet te vertellen wat school van de ouders verwacht met betrekking tot opvoeding en burgerschapsvorming. Twee aspecten die bepalend zijn voor een vruchtbare samenwerking zijn ten eerste het gevoel van de ouders die door de leerkrachten zich uitgenodigd voelen tot ouderbetrokkenheid; ten tweede een positieve beeldvorming van de ouders in het geloven van een positieve uitkomst.

De combinatie van ouderbetrokkenheid thuis en op school blijkt het meest effect te hebben op de schoolresultaten. Dit wijst op het belang om meervoudige ouderbetrokkenheid in de visie en missie van het schoolbeleid rondom ouderbetrokkenheid in te voeren. De basisprincipes als wederkerigheid, gedeelde verantwoordelijkheid, vertrouwen, sociale binding en sociale controle spelen hier beslissende rollen. Twee wenselijke instrumenten om ouderbetrokkenheid te bevorderen zijn de wensen en belangen van ouders en school op elkaar af te stemmen en het beschrijven van een helder competentieprofiel van leerkrachten.

Welke factoren spelen een rol in de communicatie tussen ouders en leerkrachten?

Het versterken van ouderbetrokkenheid, een heldere communicatie vanuit school en de ruimte die de ouders van de school krijgen om zich te kunnen uiten kunnen een rol spelen in de communicatie tussen ouders en leerkrachten. De bewustwording van de leerkracht van het belang van de ouderrol en het initiatief van de leerkracht spelen in het slagen van een goede communicatie tussen ouders en school een belangrijke rol. Het is hier belangrijk dat leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht.

Hoe wordt momenteel de samenwerking omschreven door de leerkrachten en ouders?

Binnen de samenwerking hanteren de leerkrachten een open en positieve houding. Ouders worden met respect behandeld en zijn binnen de school welkom. Leerkrachten zorgen dat ze regelmatig face to face contact maken om het drempelverlagend te maken voor ouders om binnen de school te stappen en hun vragen en zorgen te bespreken. De leerkrachten proberen eerlijk en objectief te zijn.

Alle zes moeders voelen zich vrij om naar de leerkracht te stappen en hun vragen en hun zorgen bij de leerkracht aan te geven. Twee van de zes moeders hebben de ervaring dat leerkrachten in de verdediging schieten wanneer de moeders hun zorgen mededelen, deze moeders hebben het gevoel dat hun zorgen en vragen als kritiek door de leerkrachten worden ontvangen. Een van deze moeders maakt dit schooljaar mee dat de nieuwe leerkracht zonder oordeel haar zorgen en vragen ontvangt, deze leerkracht kijkt meer naar het individuele kind zonder oordeel en probeert te werken met wat er is. Vier moeders zijn dit schooljaar zeer tevreden over de samenwerking met de leerkrachten.

De zes moeders ervaren de manier van communiceren als prettig maar ze hebben allemaal de voorkeur voor face to face contact, zeker wanneer er iets aan de hand is met hun kind. Twee van de zes moeders zijn op dit moment minder tevreden met de samenwerking omdat er onduidelijkheid heerst over de nieuwe ontwikkelingen binnen de school, het nieuwe onderwijs met het intreden van de iPad, de leerontwikkeling van hun kind, het niet terugkoppelen van afspraken en het verschil in de manier van werken van de twee leerkrachten in dezelfde groep. Alle moeders vinden ouderparticipatie belangrijk en helpen graag op school.

De ouders vinden dat de afspraken tussen ouders en leerkrachten worden nagekomen en de leerkrachten blijken het hier minder mee eens te zijn. Beiden vinden dat de ontwikkelingen na deze

afspraken worden teruggekoppeld aan de ouders. Meer leerkrachten dan ouders vinden dat de leerkracht het belangrijk vindt om ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind. Meer ouders dan leerkrachten vinden dat de ouder zich welkom voelt op obs Tweespan. Beiden vinden dat de ouder zich altijd gehoord voelt door de leerkracht.

De ouders en de leerkrachten vinden dat de leerkracht gelijk actie neemt bij de zorg van de ouder om zijn/haar kind. Alle leerkrachten vinden dat de leerkracht regelmatig ouders informeert over de leerontwikkeling van hun kind maar de ouders zijn het hier minder mee eens. Beiden vinden dat obs Tweespan ouders bij de veranderingen op school betreft.

Meer leerkrachten dan ouders vinden dat ouders op obs Tweespan welkom zijn om hun kennis over te dragen aan de leerlingen (bijvoorbeeld over hun hobby en beroep). Meer leerkrachten dan ouders vinden dat obs Tweespan bijeenkomsten organiseert waarop ouders en leerkrachten ervaringen en meningen kunnen uitwisselen over de kwaliteit van het onderwijs van de school.

Meer ouders dan leerkrachten vinden dat de leerkracht ouders adviezen geeft hoe zij hun kind thuis kunnen ondersteunen met het huiswerk. Beiden vinden dat indien de leerkracht zich zorgen maakt om een leerling, de leerkracht de ouders daar direct bij betreft. Meer leerkrachten dan ouders vinden dat de leerkracht de samenwerking met ouders en leerlingen belangrijk vindt voor de ontwikkeling van de leerlingen.

De leerkrachten vinden dat de leerkrachten dezelfde manier van onderwijzen hanteren en ouders blijken het hier minder mee eens te zijn. Beiden vinden dat de leerkracht ouders ziet als gelijkwaardige gesprekspartners. De meeste ouders vinden dat de leerkracht ouders laat meebepalen welke begeleiding hun kind op school krijgt terwijl de helft van de leerkrachten vindt dat dit proces in ontwikkeling is. De ouders vinden dat de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is en de leerkrachten blijken het hier minder mee eens te zijn.

Alle ouders en leerkrachten vinden dat het een goede ontwikkeling is dat het portfolio met ouder-kind wordt besproken. Meer leerkrachten dan ouders vinden dat het goed is dat het portfolio om de zes weken wordt besproken. De meeste leerkrachten vinden dat het huiswerk aan de ouders wordt meegedeeld en ouders blijken het hier minder mee eens te zijn. Ouders vinden dat het huiswerk via de e-mail ontvangen een goede ontwikkeling is en leerkrachten blijken het hier minder mee eens te zijn.

Welke behoefte is er vanuit de school, de leerkrachten en ouders met betrekking tot de samenwerking?

De leerkrachten en de ouders hebben met betrekking tot de samenwerking behoefte aan vertrouwen, open houding, respectvol met elkaar omgaan, afspraken na komen, het terugkoppelen van ontwikkelingen na de gemaakte afspraken, regelmatig fysiek contact, het laten weten hoe het kind op school doet ook wanneer het goed gaat, duidelijkheid over de toekomst van obs Tweespan, duidelijkheid over het onderwijs voor een nieuwe tijd en de leerontwikkeling van het kind.

Alle zes moeders voelen zich vrij om de school binnen te stappen en hun vragen en zorgen bij de leerkracht aan te geven. De leerkrachten willen graag met de ouders samenwerken en zien de kennis en inzet van de ouders als een meerwaarde voor de school. De ouders willen maandelijks door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind en de leerkrachten willen het per rapportbespreking. Zodra het nodig is willen de ouders door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind en de leerkrachten denken hetzelfde hierover.

Hoe beleven de leerlingen ouderbetrokkenheid?

Alle leerlingen vinden het fijn dat hun ouders hen helpen met het huiswerk. De ouders worden via de mail door de leerkracht op de hoogte gebracht van het huiswerk. Volgens de meeste leerlingen

weten de ouders niet altijd wanneer hun kind huiswerk heeft. De meeste leerlingen geven aan dat de ouders bij het huiswerk maken uitleg kunnen geven. Wanneer de leerlingen en de ouders het huiswerk niet begrijpen vraagt de leerling het de volgende dag aan de leerkracht. De meeste leerlingen vinden het leuk dat de eigen ouders op school kunnen helpen met activiteiten.

Welke gedachten hebben de leerlingen bij het nieuwe concept van de leerling rapport bespreking?

De meeste leerlingen vinden de bedoeling van het portfolio duidelijk en vinden het fijn om het portfolio te bespreken met de eigen ouders en leerkracht. De meeste leerlingen vinden de bespreking van het portfolio met de leerkracht prettig en alle leerlingen hebben het naar de zin op school.

ANTWOORD OP DE VRAAGSTELLING

“WAT HEEFT OPENBARE BASISCHOOL TWEESPAN NODIG OM DE OUDERS EN LEERKRACHTEN VAN DEZE SCHOOL TOT SAMENWERKING TE BRENGEN ZODAT DE LEEROMGEVING ZO OPTIMAAL MOGELIJK WORDT?”

Uit de resultaten van de enquête blijken de antwoorden van de leerlingen met elkaar overeen te komen. Hun beleving dat hun ouders niet altijd weten wanneer ze huiswerk hebben komt overeen met de beleving van de ouders. Alle leerlingen hebben het naar de zin op school en ze geven het aan dat ze de ouderbetrokkenheid thuis en op school waarderen. Deze waardering is ook terug in de antwoorden van de ouders en van de leerkrachten te zien.

De antwoorden van de ouders blijken onderling meer met elkaar overeen te komen dan de antwoorden van de leerkrachten onderling. De antwoorden van de ouders en van de leerkrachten verschillen duidelijk op veel punten van elkaar. Deze gegevens kunnen een aanleiding zijn om een duidelijke visie en goed omschreven beleid op ouderbetrokkenheid te maken zodat helderheid in de communicatie en de samenwerking tussen ouders en school ontstaat.

Uit dit praktijkgericht onderzoek blijkt dat de ouders vooral behoefte hebben aan openheid en duidelijkheid van school. Ze willen graag maandelijks informatie krijgen over de leerontwikkeling van hun kind. Ouders voelen zich op school welkom. Ouders en leerkrachten zien elkaar als gelijkwaardige gesprekspartners.

OP BASIS VAN DEZE BEVINDINGEN LUIDT HET ANTWOORD OP DE VRAAG VAN OBS TWEESPAN ALS VOLGT:

Een open houding van de leerkrachten en begrip en aandacht tonen voor de ouder schept respect in de relatie waardoor de ouder zich serieus genomen voelt. Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevorderen de leeromgeving. Het is hier belangrijk dat leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht.

Twee aspecten die bepalend zijn voor een vruchtbare samenwerking zijn ten eerste het gevoel van de ouders die zich door de leerkrachten uitgenodigd voelen tot ouderbetrokkenheid; ten tweede een positieve beeldvorming van de ouders in het geloven van een positieve uitkomst. Vertrouwen is een belangrijke voorwaarde in de samenwerking tussen ouders en leerkrachten. Individuele aandacht en met regelmaat de dialoog aangaan met de ouders zijn voorspellers van bevordering van ouderbetrokkenheid. De intensiteit van benadering van leraren naar ouders toe vergroot de inzet van ouders om tijd en energie in de schoolontwikkeling van hun kind te steken.

De wensen en belangen van ouders en school op elkaar afstemmen, het hebben van een duidelijke visie en beleid op ouderbetrokkenheid zijn instrumenten om de ouderbetrokkenheid te bevorderen. Nascholing over visie en missie van leerkrachten in relatie tot ouderbetrokkenheid heeft een positief

effect op de bevordering van ouderbetrokkenheid. Het initiatief van de leerkracht speelt in het slagen van een goede communicatie en samenwerking tussen ouders en school een belangrijke rol.

AANBEVELINGEN

Uit het literatuuronderzoek blijkt dat de afstemming van de wensen en belangen van ouders en leerkrachten de samenwerking verbetert tussen beide partners ter bevordering van de leeromgeving. Congruentie in de communicatie schept vertrouwen, duidelijkheid, openheid tussen de twee gesprekspartners. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevorderen de leeromgeving. Uit de bijlagen elf tot en met vijftien blijken dat de antwoorden op de enquêtes tussen ouders en leerkrachten, maar ook tussen leerkrachten onderling, duidelijke verschillen op diverse punten. De volgende vijf paragrafen beschrijven het advies hoe de opdrachtgever de verschillen in opvattingen terug kan brengen voor een betere samenwerking ter optimalisering van de leeromgeving.

1. LEERONTWIKKELING

Uit dit praktijkgericht onderzoek blijkt dat alle leerkrachten vinden dat de leerkracht regelmatig ouders informeert over de leerontwikkeling van hun kind en dat de ouders het hier minder mee eens zijn. Regelmatig betekent voor de ouders maandelijks door de leerkracht geïnformeerd worden over de leerontwikkeling van hun kind. Regelmatig betekent voor de leerkrachten per rapportbespreking.

Om dit verschil terug te brengen dient de opdrachtgever per e-mail de ouders te informeren dat ze altijd bij de leerkracht van hun kind informatie kunnen vragen over de leerontwikkeling van hun kind. In de e-mail moet staan dat de ouders bij de leerkrachten mogen specificeren welke informatie ze willen weten over de leerontwikkeling van hun kind. Hierbij kan gedacht worden aan de resultaten van taal en rekenen, sociaal-emotioneel ontwikkeling, leervooruitgang en de taken van het portfolio. De informatie over de leerontwikkeling kan per e-mail, zodat alle ouders de informatie over hun eigen kind krijgen. Wanneer de ouder behoefte heeft aan meer uitleg, kan de ouder een afspraak met de leerkracht maken.

De rapportbespreking is om de zes weken dat vinden de ouders waarschijnlijk te lang gezien het feit dat de meeste ouders de voorkeur voor maandelijks aangeven. Om de wensen van de ouders tegenmoet te komen dient de opdrachtgever zijn team te vragen om de ouders maandelijks per e-mail te informeren over de leerontwikkeling van hun kind. Na een half jaar kan door middel van een enquête geëvalueerd worden of de maandelijks overdracht van de leerontwikkeling van de leerling beide partijen goed bevalt.

2. "PORTFOLIO"

Vierenzeventig procent van de ouders en vijftientig procent van de leerkrachten vinden dat de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is. De antwoorden van de ouders en leerkrachten en tussen de leerkrachten onderling verschillen duidelijk. De inhoud en de bedoeling van het portfolio moet duidelijk voor alle ouders en leerkrachten worden. Daarom dient de opdrachtgever met zijn team de punten samen te bespreken waar zijn team met het portfolio tegenaan loopt. Na de bespreking zou de opdrachtgever aan ieder teamlid kunnen vragen om de bedoeling en de inhoud van het portfolio op te schrijven, zodat helderheid over de inhoud en de bedoeling van het portfolio ontstaat.

Tijdens de teamvergadering zou de opdrachtgever ieder teamlid kunnen vragen om mondeling de inhoud en de bedoeling van het portfolio te beschrijven, zodat het portfolio steeds duidelijker wordt voor het hele team. Wanneer het portfolio duidelijk is voor het hele team, dient de opdrachtgever de inhoud en de bedoeling van het portfolio op te schrijven, zoals omschreven door het hele team. De opdrachtgever dient deze beschrijving per email naar de ouders op te sturen zodat alle ouders de informatie krijgen. Tijdens de rapportbespreking of tijdens een ouderbijeenkomst zou de leerkracht aan de ouders kunnen vragen of de inhoud en de bedoeling van het portfolio duidelijk is.

3. HUISWERK

De meeste leerkrachten vinden dat ze het huiswerk aan de ouders meedelen en de ouders blijken het hier minder mee eens te zijn. Volgens de meeste leerlingen weten de ouders niet altijd wanneer ze huiswerk hebben. Een heldere communicatie en inhoudelijk uitleg over huiswerk vanuit de leerkrachten naar ouders toe bevorderen de leeromgeving. Daarom dient de opdrachtgever de leerkrachten te vragen om op een vaste dag het huiswerk aan de ouders te mailen. Het is hier belangrijk dat de leerkrachten bij de concrete huiswerkuitleg, de actieve rol van de ouders beschrijven en de ouders duidelijk aangeven wat van de ouders wordt verwacht.

4. METING

De aanbeveling aan de opdrachtgever is om de punten een tot en met drie te implementeren zoals hier boven beschreven. Na drie kwart jaar dient de opdrachtgever de enquête van de ouders en leerkrachten van dit praktijkgericht onderzoek op nieuw uit te delen aan de ouders en leerkrachten. De resultaten van de enquête kunnen vergeleken worden met de resultaten van dit praktijkgericht onderzoek. Hier uit kan de opdrachtgever waarnemen of het advies de verschillen in opvattingen tussen zowel de ouders en leerkrachten als tussen de leerkrachten onderling heeft teruggebracht.

5. VISIE OP OUDERBETROKKENHEIDBELEID

Vanuit de resultaten van bovenstaande aanbevelingen heeft de opdrachtgever genoeg informatie om een visie op ouderbetrokkenheid te ontwikkelen, te schrijven en te implementeren als instrument voor ouders en leerkrachten. De visie kan geschreven worden met ondersteuning van de resultaten van dit praktijkgericht onderzoek, de resultaten van het advies (zie punt een tot en met drie) en de tweede meting (zie punt vier).

De resultaten scheppen het beeld van de overeenkomsten van de opvattingen evenals de wensen van de ouders en leerkrachten. Zowel de overeenkomsten tussen de ouders en leerkrachten als hun wensen met betrekking tot de samenwerking en de communicatie dienen in de visie te worden meegenomen. De visie moet tevens de normen beschrijven met betrekking tot samenwerking en communicatie tussen de driehoeksrelatie ouder-leerling-leerkracht. Hiermee moet duidelijk worden wat de afspraken op school zijn en wat ouders en leerkrachten van elkaar kunnen verwachten.

De normen van de visie dienen in afspraken te worden vertaald zodat ouders en leerkrachten weten hoe ze moeten handelen. De afspraken kunnen bijvoorbeeld zijn: de ouders worden maandelijks via de e-mail geïnformeerd over de leerontwikkeling van hun kind; de leerkracht informeert elke vrijdag de ouder over het huiswerk van zijn kind voor de nieuwe week; de leerkracht vraagt bij iedere rapportbespreking of het portfolio voor de ouder duidelijk is.

De afspraken komen op een A4 te staan en worden uitgelegd en overhandigd aan alle betrokkenen van de schoolgemeenschap zodat de visie op ouderbetrokkenheid binnen de school geïmplementeerd wordt. Nascholing over visie en missie van de leerkrachten in relatie tot ouderbetrokkenheid kan bijdragen aan de invulling van een helder ouderbetrokkenheidbeleid.

Na de implementatie van de visie op ouderbetrokkenheid, dient de opdrachtgever na een jaar de enquête van de ouders en leerkrachten van dit praktijkgericht onderzoek opnieuw aan de ouders en de leerkrachten uit te delen om te toetsen of de visie op ouderbetrokkenheid nog steeds aansluit op de opvattingen en de wensen van de ouders en leerkrachten van obs Tweespan. Zo niet, dan moet de visie aangepast worden aan de wensen en opvattingen van de ouders en leerkrachten. Dit met de bedoeling om de samenwerking tussen de ouders en leerkrachten te verbeteren ter optimalisering van de leeromgeving.

Voordat de opdrachtgever deze aanbevelingen implementeert dient het hele team open te staan voor deze aanbevelingen, voor zelfreflectie en voor een andere manier van handelen. Uit de resultaten blijkt dat het team niet dezelfde manier van denken en handelen hanteert, dus niet als één team handelt. Aan een kant ziet het team de ouder als gelijkwaardig partner maar aan de andere kant, wanneer het aankomt op samenwerking met betrekking tot de leerontwikkeling van de leerling, blijkt dat de leerkracht de samenwerking niet met de ouder aangaat. De leerkrachten denken hier onderling heel verschillend over. Daarom moet het hele team van obs Tweespan eerst aan tafel gaan en bespreken hoever ze in staat zijn om te gaan in de communicatie en samenwerking met de ouder. Hierbij moet worden gedacht aan: "Hoe ga ik met kritiek om?"; "Ben ik bereid om tijd te investeren in de communicatie en samenwerking met de ouder?".

